

WÓJT GMINY PUCHACZÓW

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXIII/226/21
Rady Gminy Puchaczów
z dnia 7 maja 2021 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PUCHACZÓW tekst jednolity

BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY

Ul. Narutowicza 14/5A • 20-004 Lublin • tel. / fax. (0-81)534-40-30 e-mail em.lublin@wp.pl
NIP: 712-100-82-86 REGON: 43055202 KRS: 0000074188 Kapitał zakładowy: 50 000 zł.

EM

spółka z o.o.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Puchaczów
uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Puchaczów Nr IV/15/10 z dnia 30 grudnia 2010 r.
opracowano w Biurze Projektów Urbanistyki i Architektury EM Sp. z o.o. w Lublinie

GLÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. Elżbieta Mącik

- tok formalno – prawny

mgr Aleksandra Świerczyńska
tech. Jolanta Gajos

- komunikacja (konsultacje)

mgr inż. Tadeusz Laskowski

- inżynieria sanitarna

mgr inż. Edward Pomorski

- elektroenergetyka i telekomunikacja

inż. Jerzy Żaliński

- ochrona i kształtowanie środowiska

mgr Joanna Czopek

- rolnictwo

mgr inż. Waldemar Wiącek

- opracowanie graficzne

inż. arch. Paulina Filas

mgr inż. Paweł Butryński

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmiany nr 1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Puchaczów
uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Puchaczów Nr XXVIII/166/12 z dnia 18 grudnia 2012 r.
opracowano w Biurze Projektów Urbanistyki i Architektury EM Sp. z o.o. w Lublinie

GŁÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. Elżbieta Mącik

- tok formalno – prawny

mgr Aleksandra Świerczyńska

mgr inż. arch. Bartosz Żułka

- ochrona i kształtowanie środowiska

mgr Rafał Kołtyś

- opracowania branżowe

mgr inż. Waldemar Wiącek

mgr inż. Paweł Butryński

tech. Andrzej Adamiak

mgr Patrycja Kwiecińska-Turek

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Puchaczów
uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Puchaczów Nr IV/36/14 z dnia 30 grudnia 2014 r.
opracowano w Biurze Projektów Urbanistyki i Architektury EM Sp. z o.o. w Lublinie

GŁÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. Elżbieta Mącik

Zespół autorski

mgr inż. arch. Bartosz Żułka

mgr Michał Pyra

mgr inż. Paweł Butryński

mgr inż. Paweł Pizło

mgr inż. Paweł Marcel Wrona

inż. Andrzej Adamiak

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmiany nr 3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Puchaczów
uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Puchaczów Nr XLIV/286/18 z dnia 28 czerwca 2018 r.
opracowano w Zakładzie Projektowo-Budowlanym Pracowni Projektowo-Studialnej
„Eko-Plan” w Lublinie

GŁÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. Marek Kozłowski

Zespół autorski

mgr inż. Anita Nankiewicz

mgr Gustaw Obel

mgr inż. Ewa Kasprzak

mgr Jolanta Kulik

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmiany nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Puchaczów
uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Puchaczów Nr XXXIII/226/21 z dnia 7 maja 2021 r.
opracowano w Biurze Projektów Urbanistyki i Architektury EM Sp. z o.o. w Lublinie

GŁÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. Elżbieta Mącik

Zespół autorski

mgr inż. Kamil Sągolewski

mgr inż. arch. Yurii Shypita

mgr inż. Klaudia Rabczewska

mgr inż. Jolanta Trojanowska

mgr inż. arch. Grzegorz Sidor

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ TEKSTOWA

1. INFORMACJE OGÓLNE	11
1.1. Podstawa opracowania.....	11
1.2. Cel i zakres opracowania	11
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU.....	14
2.1. Uwarunkowania ponadlokalne.....	14
2.2. Demografia.....	14
2.3. Uwarunkowania przyrodnicze - stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	20
2.4. Uwarunkowania kulturowe - stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	53
2.5. Fizjonomia gminy	74
2.6. Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej	74
2.7. Elementy programowe rozwoju gminy.....	76
2.8. System transportowy.....	81
2.9. Systemy infrastruktury technicznej.....	83
2.10. Uwarunkowania urbanistyczne.....	87
2.11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	93
2.12. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	94
2.13. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne	94
3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA WYNIKAJĄCE Z INNYCH DOKUMENTÓW	97
3.1. Cele rozwoju wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy	97
3.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.....	99
3.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa lubelskiego.....	101
3.4. Uwarunkowania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju	101

3.5. Problemy i uwarunkowania związane z eksploatacją węgla kamiennego.....	102
3.6. Wyznaczenie obszarów zabudowanych, rozwoju zabudowy i wskazanych do zabudowy...	104
4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	117
4.1. Priorytety rozwojowe	117
4.2. Ponadlokalne cele publiczne - obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust.1 ..	119
4.3. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	120
5. POLITYKA PRZESTRZENNA.....	122
5.1. Główne czynniki rozwojowe i przekształceń.....	122
5.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	122
5.3. Polityka strefowa.....	130
5.4. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego , obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	133
5.5. Ochrona krajobrazu kulturowego.....	141
5.6. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	149
5.7. System transportowy.....	151
5.8. Infrastruktura techniczna.....	153
6. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	159
6.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	159
6.2. Obszary osuwania się mas ziemnych	159
7. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	160
7.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	160
7.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości	160

7.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²	160
7.4. Obszary przestrzeni publicznej	160
7.5. Wnioski do aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego	161
7.6. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	161
7.7. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	162
7.8. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	162
7.9. Obszary zdegradowane	162
7.10. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne	163
 8. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM ZMIANY STUDIUM	 163

CZĘŚĆ GRAFICZNA:

o SCHEMATY W TEKŚCIE

- **Kategoryzacja dróg, skala 1:50 000**
- **Schemat struktury funkcjonalno – przestrzenne, skala, 1:50 000**
- **Obszary do objęcia opracowaniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, skala 1:50 000**
- **Inwestycje o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, skala 1:50 000**
- **Sieć wodociągowa i kanalizacja, skala 1:50 000**
- **Sieć gazowa i ciepłownicza, skala 1:50 000**
- **Elektroenergetyka, skala 1:50 000**

o PLANSZE STUDIUM

- **Plansza podstawowa - kierunki rozwoju, skala 1:10 000 (załącznik nr 2)**
- **Plansza zmian studium, skala 1:15 000 (załącznik nr 3)**
- **Uwarunkowania przyrodnicze, skala 1:15 000**
- **Wartości kulturowe, skala 1:25 000**

DANE PRZESTRZENNE:

- o **Dane przestrzenne w postaci podpisanego dokumentu elektronicznego GML zapisanego na płycie CD (załącznik nr 5)**

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1. Podstawa opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów opracowane jest zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.).

1.2. Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym elementem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej w obszarze gminy. Uwzględnia ono rozwiązania przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. Zawarte w studium ustalenia mają charakter wiążących rekomendacji dla administracji samorządowej przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Celem opracowania jest uzyskanie podstawowego narzędzia do prowadzenia polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji, infrastruktury technicznej, a w szczególności w oparciu o diagnozę stanu istniejącego:

- określenie uwarunkowań rozwoju;
- określenie kierunków rozwoju przestrzennego;
- określenie zasad polityki przestrzennej;
- określenie zasad i kierunków rozwoju infrastruktury technicznej;
- określenie obszarów, dla których należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- stworzenie podstawy do budowy systemu informacji przestrzennej;
- stworzenie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych;
- stworzenie narzędzia do promocji i podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium nie jest przepisem gminnym, a uchwalone w nim kierunki zagospodarowania przestrzennego będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Studium zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.) nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jest natomiast obligatoryjnym wielobranżowym opracowaniem, uwzględniającym długofalowe zamierzenia, określającym kierunki przemian przestrzennych i infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy.

Metoda opracowania studium powstała na podstawie analizy metod opracowywania studium dla innych porównywalnych gmin. Metoda jest pochodną długoletnich doświadczeń planistycznych i znajomości problemów gminy przez zespół opracowujący studium oraz osoby współpracujące ze strony Urzędu Gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów uwzględnia uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
 - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę;
 - stanu prawnego gruntów;
 - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych;
 - występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
 - występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
 - występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
 - stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
 - zadań służących realizacji ponad lokalnych celów publicznych.;
 - wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów ustala:

- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
- kierunki wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego;

- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na którym rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, a także przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub remediacji;
- obszary zdegradowane, granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Studium stanowi podstawowe narzędzie strategiczne stanowiące pierwszy poziom planowania gminy. Będąc podstawowym instrumentem gospodarki przestrzennej Studium umożliwia poprawne opracowanie i prowadzenie programów operacyjnych gminy jak: program gospodarki gruntami, program inwestycji publicznych, program aktywacji obszarów strategicznych, program promocji gminy. W studium jest określony system planowania na poziomie gminy, zarówno pod względem zależności i uwarunkowań wynikających ze strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, rejestru zadań wojewódzkich jak i powiązań z innymi dokumentami o charakterze gminnym.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.1. Uwarunkowania ponadlokalne

W planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubelskiego gmina Puchaczów określona jest jako część obszaru metropolitalnego Lublina. Oznacza to, że rozwój gminy rozważać trzeba jako proces uzależniony od koniunktury rozwojowej całości organizmu Metropolii Lubelskiej.

Gmina Puchaczów jest gminą rolniczą, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego rolnictwo wraz z powstaniem rynku hurtowego produktów rolno – ogrodniczych będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa.

Obok rolnictwa rozwinął się przemysł wydobywczy, w oparciu o zasoby węgla kamiennego wydobywanego w miejscowościach Bogdanka i Nadrybie poprzez Kopalnię Węgla Kamiennego Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w oparciu o zaplecze surowcowe.

Północno – wschodnie obszary gminy położone są w pobliżu otuliny Poleskiego Parku Narodowego, południowo – zachodnie tereny znajdują się w granicach Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego. Obszary te przedzielone są doliną rzeki Świnka wzdłuż której w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wyznaczono korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym, łączący Nadwieprzański Park Krajobrazowy z Chełmskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

2.2. Demografia

2.2.1. Liczba ludności i rozmieszczenie przestrzenne

W 2019 r. obszar gminy Puchaczów zamieszkiwało 5693 osoby. Do oceny zmian liczby ludności wykorzystane zostały dane z lat 2008-2019 tj. ostatnie dziesięciolecie. W 2008 r. ludność gminy liczyła 5028 osoby i na przestrzeni ponad dziesięciu lat następował systematyczny wzrost liczby mieszkańców. W liczbach bezwzględnych wzrost ten wyniósł 665 osoby (wzrost o 13,2%), co jest najlepszym wynikiem w powiecie łęczyńskim.

Tab. 1. Liczba mieszkańców gminy Puchaczów w latach 2008-2019

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
liczba mieszkańców	5028	5086	5230	5253	5334	5377	5444	5513	5558	5616	5684	5693
mężczyźni	2445	2468	2530	2542	2587	2620	2652	2685	2713	2733	2768	2777
kobiety	2583	2618	2700	2711	2747	2757	2792	2828	2845	2883	2916	2916

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tab.2. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy Puchaczów w 2019 r. wraz z podziałem na zameldowania stałe i czasowe oraz z podziałem według płci

Miejscowość	m. stałe	m. czasowe	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Albertów	389	7	203	193	396
Bogdanka	111	4	58	57	115
Brzeziny	401	6	224	183	407
Ciechanki	742	10	383	369	752
Jasieniec	132	4	74	62	136
Nadrybie Ukazowe	138	2	73	67	140
Nadrybie Dwór	210	4	112	102	214
Nadrybie Wieś	263	10	132	141	273
Ostrówek	416	2	206	212	418
Puchaczów	681	20	347	354	701
Stara Wieś	229	6	123	112	235
Szpica	354	6	174	186	360
Turowola	471	14	255	230	485
Turowola Kolonja	438	8	224	222	446
Wesołówka	220	1	125	96	221
Zawadów	384	10	203	191	394
Razem	5579	114	2916	2777	5683

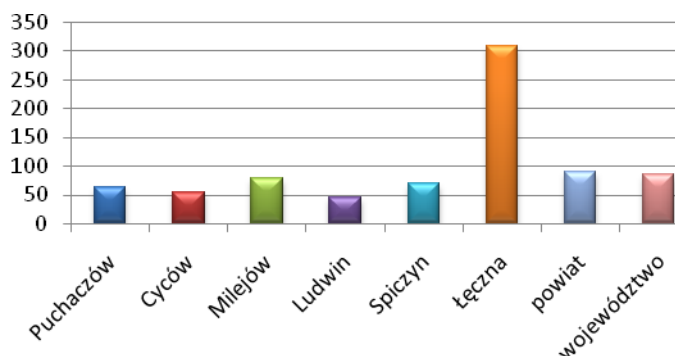
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Puchaczów

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Puchaczów jest dość zróżnicowana. Najwięcej ludności zamieszkuje miejscowości Ciechanki (752 osób) oraz Puchaczów (701 osób). Ludność zamieszkała na obszarze gminy Puchaczów stanowi około 9,9% liczby mieszkańców powiatu łęczyńskiego.

2.2.2. Gęstość zaludnienia gminy

Pod względem gęstości zaludnienia, według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2019 r. gmina Puchaczów zajmuje czwartą pozycję w powiecie Łęczyńskim (62 os/km²). Najwyższą gęstość zaludnienia w powiecie posiada gmina Łęczna (309 os/km²), Milejów (78 os/km²) oraz Spiczyn (69 os/km²). Najmniejszą gęstość zaludnienia występuje natomiast w gminach Cyców (53 os/km²) i Ludwin (45 os/km²).

Średnia gęstość zaludnienia dla powiatu łęczyńskiego oraz województwa lubelskiego była wyższa niż w gminie Puchaczów i wynosiła odpowiednio 90 os/km² oraz 84 os/km².

Gęstość zaludnienia na 1 km² na tle gmin powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Miejscowości położone w północnej oraz wschodniej części gminy Puchaczów charakteryzuje niski wskaźnik zaludnienia.

2.2.3. Struktura wiekowa, przyrost naturalny

Urodzenia

Prawidłowy, długotrwały rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w zjawiskach demograficznych. W gminie Puchaczów w okresie ostatnich dziesięciu lat utrzymuje się stały poziom urodzeń. W 2002 r. wskaźnik urodzeń w liczbach bezwzględnych wynosił 43 osoby natomiast w 2019 r. był on na poziomie 61 osób. Istotny wpływ na kształtowanie urodzeń odgrywa wiek kobiet. Wynika to z różnicy aktywności rozrodczej w poszczególnych rocznikach wieku. Z przeprowadzonej analizy struktury kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) wynika, że największy wzrost liczby kobiet miał miejsce w wieku 25-29 lat.

Zgony

Liczba zgonów jest obok liczby urodzeń podstawowym czynnikiem kształtującym liczbę i strukturę ludności wg płci i wieku. Przy utrzymanej liczbie urodzeń, naturalne ubytki ludności w omawianych latach 2008-2019 utrzymały się praktycznie na tym samym poziomie i wynosiły w 2019 r. 56 osób. Na 1000 mieszkańców gminy Puchaczów przypada odpowiednio 9,86 zgonów.

2.2.4. Przyrost naturalny

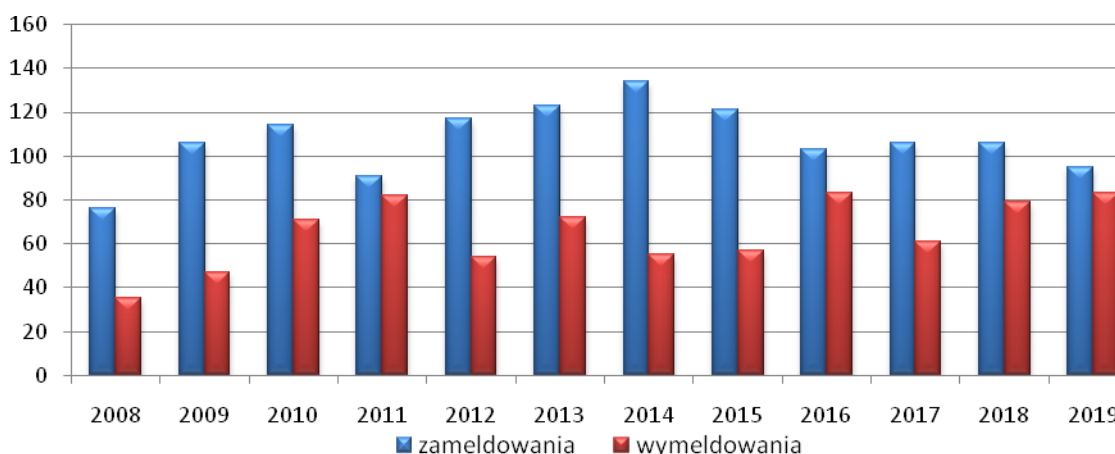
Prawidłowy, długotrwały rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w zjawiskach demograficznych.

Gmina Puchaczów w 2019 r. ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 5. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,88 na 1000 mieszkańców gminy Puchaczów.

W województwie lubelskim odnotowano w tym samym okresie ujemny przyrost naturalny na 1000 mieszkańców kształtujący się na poziomie -1,77, natomiast w Polsce wynosi on -0,91.

2.2.5. Migracja ludności

W 2019 r. na obszarze gminy Puchaczów zarejestrowano 95 zameldowań w ruchu wewnętrznym, w tym 56 kobiet i 39 mężczyzn oraz 83 wymeldowań, 46 kobiet i 37 mężczyzn, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Puchaczów 12 - 10 dla kobiet i 2 dla mężczyzn. Pod względem salda migracji wewnętrznych gmina Puchaczów wypada bardzo korzystnie na tle powiatu łęczyńskiego oraz województwa lubelskiego, gdzie występuje przewaga odpływu nad napływem ludności. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę gdzie daje to saldo migracji zagranicznych dla gminy Puchaczów wynoszące 1.

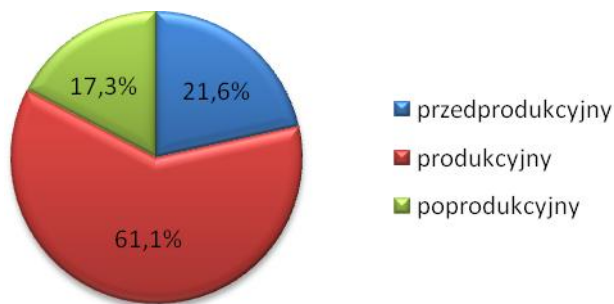
Migracje w gminie Puchaczów w latach 2008-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.2.6. Struktura ludności według płci i wieku

Na obszarze województwa lubelskiego maleje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - na rzecz ludności w wieku poprodukcyjnym. Prawdopodobnie wartości te ulegną pewnej korekcie z uwagi na zmiany wieku zatrudnienia, jednak nie ulegną zahamowaniu. Struktura wieku w gminie Puchaczów wpływa na strukturę ekonomiczną ludności gminy. Na przestrzeni lat 2008-2019 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększyła się o 6,7%, natomiast w wieku produkcyjnym powiększyła się o 427 osób, co stanowi wzrost o 14,0%. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z kolei o 19,5%. W powiecie łęczyńskim odnotowano w tym samym okresie zmniejszenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym odpowiednio o 8,5% oraz o 6,0%, natomiast w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 50,3%.

Na terenie gminy Puchaczów wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2019 r. wynosił 63,6 - dla porównania województwo lubelskie posiada mniej korzystną wartość wskaźnika obciążenia demograficznego (66,5).

Struktura ludności (%) według ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Puchaczów w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wnioski wynikające ze stanu zasobów ludzkich

Analiza poszczególnych zjawisk demograficznych na przestrzeni lat 2008-2019 wskazuje na pewne korzystne procesy które miały miejsce, a są to:

- dodatni przyrost naturalny,
- dodatnie saldo migracji,
- wzrost kobiet w grupie wiekowej najkorzystniejszej do prokreacji.

Czynnikami negatywnymi na przestrzeni ostatnich 10 lat, jest:

- niekorzystna struktura wieku,
 - stosunkowo niski udział ludności młodej,
 - systematyczny wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat),
- stosunkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym,
- wzrost współczynnika feminizacji,
- znaczny wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przed i poprodukcyjnym.

Warunkiem utrzymania tendencji wzrostowej w strukturze demograficznej gminy będzie szybki wzrost gospodarczy gminy spowodowany rozbudową kopalni węgla kamiennego jak również powstaniem rynku hurtowego produktów rolno-ogrodniczych i wzrostu zapotrzebowania na nowe miejsca pracy.

2.2.7. Bezrobocie

W gminie Puchaczów w 2019 r. pracuje 7162 osób, podczas gdy w całym powiecie 14241. Stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie kształtowała się na poziomie 3,7%. Gmina Puchaczów posiada wraz z gminą Łęczna (3,5%) najniższy poziom bezrobocia rejestrowanego ze wszystkich gmin powiatu łęczyńskiego. Na przestrzeni lat 2008-2019 liczba osób bezrobotnych w gminie Puchaczów zmniejszyła się i w 2019 r. wynosi 129 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Puchaczów w 2018 r. wynosiło 5772 PLN, co odpowiada 135,46% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce, które wynosiło 4261 PLN. Średnie wynagrodzenie w gminie Puchaczów od 2008 r. systematycznie rośnie. W tym czasie przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 2728 zł.

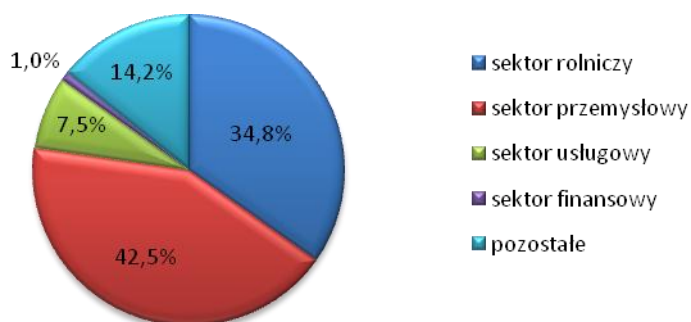

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na przestrzeni lat 2008-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Puchaczow

Szanse uzyskania pracy zależą od poziomu wykształcenia bezrobotnych i zgodności ich kwalifikacji zawodowych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Większą mobilność zawodową i umiejętność przystosowania się do wzrastających wymagań wobec zatrudnianych osób, posiadają ludzie z wyższym wykształceniem. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniejszą kategorię w gminie stanowią bezrobotni z wykształceniem zawodowym i podstawowym. Najmniejszy procent bezrobotnych występuje w grupie osób posiadających wykształcenie wyższe. Należy stwierdzić, iż ciągle istotnym problemem jest bezrobocie wśród kobiet, w przedziale wiekowym 25, a 34 rokiem życia z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym najczęściej bez doświadczenia zawodowego. Problemem wartym uwagi jest również długotrwałe bezrobocie, czyli pozostawanie bez pracy powyżej 24 miesięcy. Na terenie gminy Puchaczów istnieje również zjawisko ukrytego bezrobocia, które jest trudne do rozpoznania, a jego zidentyfikowanie wymaga specjalnych badań ankietowych lub też stosowania statystycznych metod szacunkowych. Na obszarze gminy Puchaczów zjawisko dotyczy przede wszystkim indywidualnych gospodarstw rolnych na wsi, które dla znacznej części mieszkańców gminy stanowią jedyne źródło utrzymania.

2.2.8. Zatrudnienie

Pracujący według sektorów gospodarki (%) w gminie Puchaczów w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Według danych z 2018 r. wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Puchaczów 34,8% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i

rybactwo), 42,5% w sektorze przemysłowym (przemysł i budownictwo), 7,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) natomiast w pozostałych pracuje 14,2% mieszkańców gminy.

2.2.9. Ocena standardów życia i obsługi mieszkańców

Z problemów przedstawionych w niniejszym opracowaniu najtrudniejszym zadaniem jest ocena jakości życia i zamieszkania mieszkańców gminy. Ocena ta bowiem nie jest jednoznaczna z uwagi na nieporównywalne czynniki kształtujące wizerunek gminy oraz na subiektywność takich ocen. Z analiz Studium wynika, że korzystnie mogą być ocenianie perspektywy rozwoju kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. oraz pomimo rozwój nowych dziedzin rolnictwa, takich jak rolnictwo ekologiczne czy agroturystyka.

Rozwój gminy Puchaczów na tle powstawania nowych zakładów czy powiększania już istniejących ma szansę wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenia liczby osób bezrobotnych w gminie.

Ponadto bardzo dobrze funkcjonująca sfera oświaty w skład której wchodzi zespoły szkolno – przedszkolne i przedszkole, Szkoły Podstawowe, Liceum Ogólnokształcące oraz żłobek. Także obecność terenów inwestycyjnych i dobra infrastruktura wsi, powinny sprzyjać zadowoleniu zarówno mieszkańców gminy jak i gmin sąsiednich.

Gmina Puchaczów ma więc szansę stać się gminą o wysokim standardzie życia jej mieszkańców przy dobrym zagospodarowaniu jej zasobami oraz wykorzystaniu obecnych trendów. Szansę tą stwarzają:

- coraz większa popularność zamieszkania „poza miastem”,
- moda na turystykę, rekreację oraz rozwój agroturystyki,
- współpraca z sołectwami,
- wykorzystanie środków unijnych dostępnych dla społeczności wiejskiej.

2.3. Uwarunkowania przyrodnicze - stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

2.3.1. Położenie geograficzne

Administracyjnie gmina Puchaczów stanowi jednostkę podstawową powiatu Łęczyńskiego i wraz z nim położona jest w centralnej części województwa lubelskiego. Znacznie ciekawsze jest umiejscowienie opracowywanego terenu w systemie regionów fizjograficznych Lubelszczyzny, bowiem na obszarze gminy znajdują się fragmenty dwóch krain geograficznych o zupełnie odmiennych cechach środowiska przyrodniczego, a także użytkowania terenu.

Południowo-zachodni skrawek należy do Wyżyny Lubelskiej, która reprezentowana jest przez subregion Płaskowyżu Łuszczowskiego o ściśle jego fragment wyodrębniony w

podziałach fizjograficznych jako dolinę Środkowego Wieprza. Pozostała część gminy należy do mezoregionu określonego Polesiem Lubelskim, w tej części zwanej przez Chałubińską i Wilgata Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim, a ściśle w jego zachodniej, brzeżnej strefie. Położenie fizjograficzne gminy Puchaczów, w tym jego komponenty w istotny sposób decydują o użytkowaniu terenu, które jest rezultatem jego przeszłości geologicznej i geomorfologicznej.

2.3.2. Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego

2.3.2.1. Zarys budowy geologicznej i rzeźby terenu

W budowie geologicznej obszaru występują wszystkie formacje geologiczne od paleozoiku do kenozoiku. W podłożu paleozoicznym nadbudowującym krystaliczne skały protereozyku, dominują utwory dewonu i karbonu. Nie mają one istotnego znaczenia dla rozwoju przestrzennego gminy Puchaczów, chociaż są ważne dla sfery społeczno-gospodarczej.

Karbońskie osady reprezentowane przez tzw. karbon produktywny stanowią podstawowe bogactwo naturalne Lubelszczyzny; gmina położona jest w strefie występowania zasobnego złoża węgla kamiennego eksploatowanego ponad 30 lat już w trzech zakładach wydobywczych, w tym Bogdanka i Nadrybie na terenie gminy Puchaczów.

Na osadach paleozoiku zdeponowane zostały skały mezozoiku reprezentowane przez wapienie jury i kredy o miąższości około 600m. Wykształcone są jako margle, wapienie, piaskowce glaukonitowe (alb); kreda piszcząca i opoki górnego mastrychtu. Sporadycznie udokumentowane są osady trzeciorzędu (paleogen, eocen i oligocen). Zdecydowanie podstawowe znaczenie dla planowania przestrzennego mają utwory czwartorzędowe, które pozostawiły zlodowacenia kontynentalne (środkowopolskie i południowo-polskie) oraz powstały współcześnie (holocen).

Formy geomorfologiczne występujące w omawianym obszarze tworzą mozaikę jednostek o zróżnicowanej morfogenezie, hipsometrii, wielkości a przede wszystkim wykształcenia litologicznego. Największe powierzchnie w centralnej i południowej części zajmują równiny piaszczyste zbudowane z piasków i mułków rzeczno-peryglacyjnych, piasków i żwirów wodnolodowcowych nierozdzielonych, piaski, mułki i łył jeziorno-rozlewiskowych. Wokół jeziora Turowolskiego, jeziora Nadrybie, w okolicach Ostrówka utworzyły się rozległe równiny torfowe, które budują namuły i torfy (patrz mapa ekofizjografii). Drobniejsze formy geomorfologiczne: pokrywy pyłowe (rejon Turowoli, Ciechanek, Ostrówka), pokrywy lessowe na wierzcholinie międzyrzecza Świnki i Mogielnicy, równiny jeziorne (między Turowolą a Kanałem Wieprz-Krzna). Znajdujący się w obrębie gminy fragment doliny Wieprza reprezentuje w pełni wykształconą formę morfologiczną, z rozległym płaskim dnem (teras akumulacyjny) zbudowanym z piasków i mułków terasów zalewowych.

Z krótkiego przeglądu warunków geologiczno-geomorfologicznych wynikają następujące wnioski ogólne i szczegółowe:

- 1) morfogeneza plejstocenska obszaru gminy przejawia się w występowaniu typów rzeźby, z których najważniejsze to:
 1. typy form pochodzenia rzecznego (akumulacyjne i erozyjne):
 - doliny rzeczne: terasy akumulacyjny najniższy i teras akumulacyjny młodszy w dolinie Wieprza,
 - krawędzie i stoki: wysoczyzny i terasów,
 - młode rozcięcia erozyjne, występujące z dużą częstotliwością na stokach pokrywy lessowej w strefie doliny Wieprza,
 - stoki strome reprezentowane przez krawędź denudacyjną o równoleżnikowym przebiegu od Ciechanek (doliny Wieprza) do Kolonia Wesołówka w rejonie Kanału Wieprz–Krzna,
 2. typy form pochodzenia eolicznego:
 - zniszczone erozyjnie wydmy w strefie Ostrówek – Jasieniec,
 - pokrywy pyłowe,
 - równiny lessowe,
 3. typy form pochodzenia denudacyjnego:
 - ostańce, nieliczne w rejonie jeziora Turowolskiego i Bogdanki,
 - zagłębienia bezodpływowe o różnej genezie,
 4. typy form pochodzenia jeziornego:
 - równiny jeziorne, reprezentowane przez niewielki fragment pomiędzy jez. Turowolskim a Kanałem Wieprz–Krzna,
 - równiny piaszczyste, płaty na północ od doliny Świnki,
 5. typy utworzone przez roślinność:
 - równiny torfowe, opisane płaty w rejonie Turowoli i Ostrówka.
- 2) hipsometrycznie są to w większości typy form płaskich, równinnych, o niewielkich deniwelacjach; znacznie mniejszy jest udział powierzchniowy form wklęsłych: dolin, zagłębień bezodpływowych i rozcięć erozyjnych a zupełnie marginalny jest udział form wypukłych (wydmy, ostańce). Rzeźba terenu jest przeto charakterystyczna dla krajobrazów poleskich, z zaznaczającym się jeszcze – jak to w strefie brzegowej – udziałem form wyższych,
- 3) poza równinami torfowymi, większość form geomorfologicznych jest przydatna dla zabudowy, ma korzystne warunki geologiczno-inżynierskie dla posadowienia budynków. Przeważają obszary gruntów spoistych, zwartych, półzwartych i twardoplastycznych, gruntów sypkich średnio zagęszczonych i skał, na których nie występują zjawiska geodynamiczne,
- 4) monotony charakter rzeźby nie odpowiada jednak wielości form morfologicznych, które decydują o pojeziernym krajobrazie, w którym aczkolwiek nie zachowały się liczne jeziora, to czytelne są ślady ich występowania (równiny jeziorne i torfowe).

Szczególną cechą gminy Puchaczów jest położenie w zasięgu występowania węgla kamiennego. Na wschód od ośrodka gminnego, na kierunku NW–SE, przebiega ważny rozłam tektoniczny, tzw. uskoki Kocka, wyznaczający granice występowania karbonu produktywnego, czyli złóż węgla kamiennego. Koncesja nr.5/2009 Ministra Środowiska na eksploatację podaje, że przemysłowe zasoby złoża kopalin możliwego do wydobywania na koniec 2006r. wynosiły 345784 tys. ton, a zasoby nieprzemysłowe sięgały 125594 tys. ton. Powierzchnia obszaru górniczego „Puchaczów V” wynosi 73365492 km² i położona jest na terenie gminy Cyców, Ludwinów i Puchaczów, a powierzchnia terenu górniczego jest równa 86642826 km². To najważniejsze bogactwo naturalne w charakteryzowanym obszarze, a jednocześnie fragment najważniejszego zagłębia węglowego w kraju.

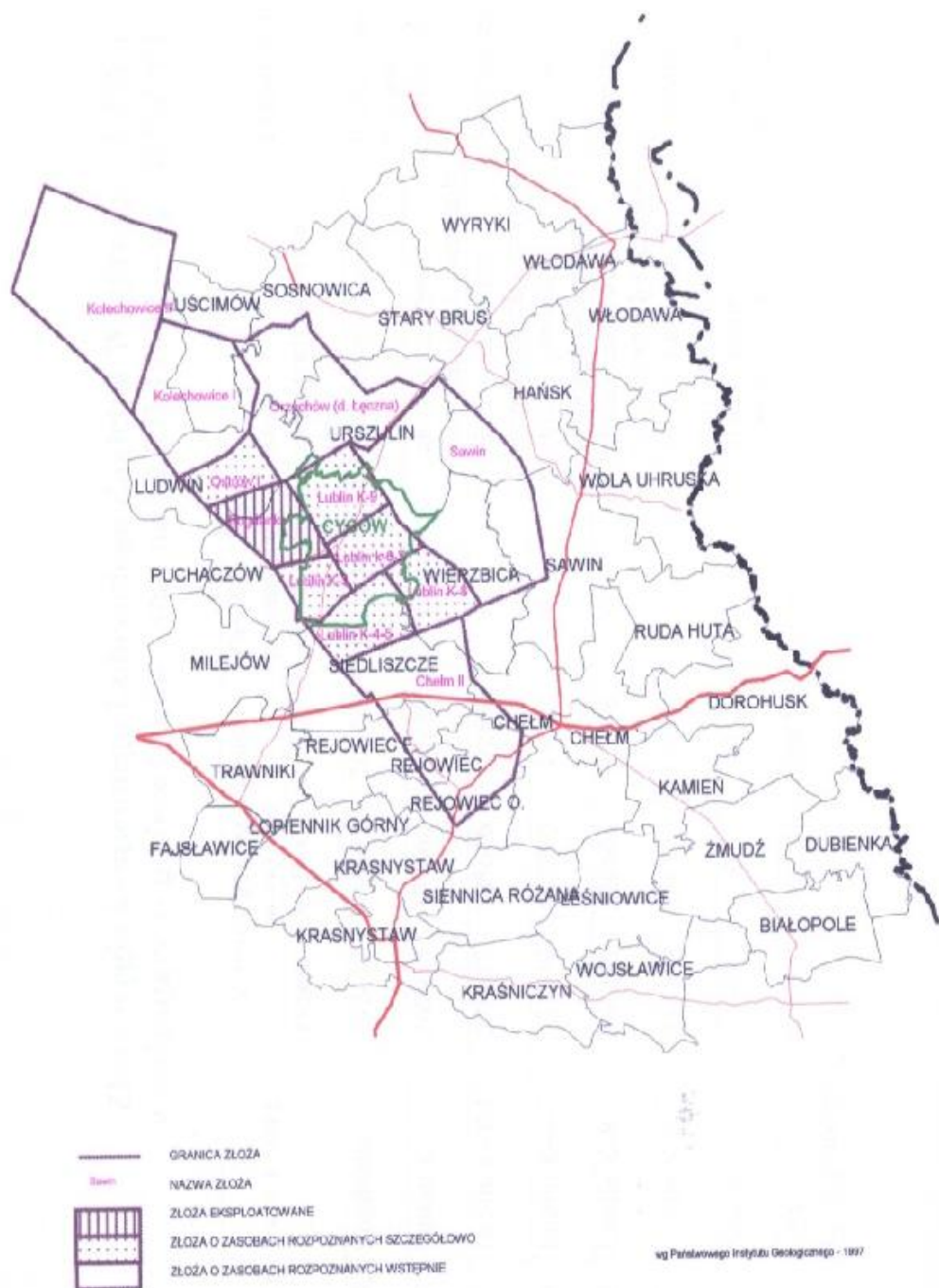
W zakresie udokumentowanych złóż węgla kamiennego na terenie gminy Puchaczów wyszczególnić należy:

- Bogdanka – złoża węgla kamiennego o powierzchni 7 739.000 ha (złoża zagospodarowane), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Ludwin, Cyców i Łączna
- Lublin (w skład którego wchodzi złoża Lublin K-4 i K-5) - złoża węgla kamiennego o powierzchni 15 109.900 ha (złoża rozpoznane szczegółowo), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Cyców, Wierzbica i Siedliszcze
- Lublin K-9 - złoża węgla kamiennego o powierzchni 3 074.600 ha (złoża rozpoznane szczegółowo), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Cyców, Urszulin
- LZW – obszar K3 - złoża węgla kamiennego o powierzchni 1 461.000 ha (złoża rozpoznane szczegółowo), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Cyców
Złoża LZW obszar K-3 jest obecnie złożem niezagospodarowanym, choć stanowi naturalne przedłużenie struktury złożowej zagospodarowanego złoża Bogdanka.
- Orzechów - złoża węgla kamiennego o powierzchni 14 300.000 ha (złoża rozpoznane wstępnie), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Urszulin, Ludwin i Uścimów
- Ostrów złoża węgla kamiennego o powierzchni 7 863.000 ha (złoża rozpoznane szczegółowo), zlokalizowane na terenie gminy Puchaczów, Uścimów i Ostrów Lubelski.

Eksploatacja węgla – rozpoczęta budową pierwszej kopalni w 1974 r. – spowodowała szereg zmian w krajobrazie i rzeźbie gminy. Przekształcenia powierzchni ziemi wywołane wydobywaniem surowca obserwowane są jako antropogeniczne formy rzeźby w postaci:

- a) zwałowiska odpadów pogórnich, o powierzchni kilkudziesięciu hektarów i wysokości względnej około 40m, co w scharakteryzowanym krajobrazie stanowi wyróżniającą się dominantę o antropogenicznej morfogenezie,

- b) obniżen terenu, tzw. niecek osiadań, jako skutków zapadania się nadległych nad wyeksploatowanym węglem warstw w wyniku wyczerpywania wód podziemnych i próżni po węglu; powodują zmiany krążenia wody, co zostanie scharakteryzowane w następnym rozdziale.

Udokumentowanie złoża węgla kamiennego LZW

Istotą opisanych form antropogennej rzeźby jest ich duża dynamika rozwoju, bowiem są one funkcją czasu trwania eksploatacji; ponadto są to elementy trwałe; ich likwidacja, czyli powrót do naturalnego stanu rzeźby jest obecnie niewskazana (niecki osiadań) lub niemożliwa (hałda).

Poza skutkami antropogennymi rzeźby wywołanymi eksploatacją węgla w gminie występują liczne formy pochodzące generalnie ze zmian krążenia wody w ramach systemu Kanału Wieprz–Krzna:

- główna nitka Kanału przebiegająca w strefie uskoku Kocka; urządzenie hydrotechniczne o wymiarach wyraźnie przekształcających rzeźbę powierzchni ziemi,
- doprowadzalnik Puchaczów – Wola Wereszczyńska, ważny element systemu KWK, którego wymiary, chociaż mniejsze od nitki głównej, to również istotne w równinnym krajobrazie gminy,
- liczne rowy melioracji podstawowej i szczegółowej, lokalnie tworzące gęstą sieć,
- potorfia, jako pozostałość eksploatacji torfowisk w rejonie Ostrówka i jeziora Nadrybie.

2.3.2.2. Na terenie gminy Puchaczów znajdują się następujące udokumentowane złoża surowców mineralnych:

- „Albertów II” KN7232 - złóż piasku
- „Albertów IV” KN13365 – złóż piasku
- „Albertów VI” KN5772 – złóż piasku
- „Bogdanka I” KN7255 – złóż piasku
- „Zawadów” KN6891 – złóż piasku
- „Zawadów II” KN7252 – złóż piasku
- „Zawadów V” KN14315 – złóż piasku
- „Ciechanki Łącuchowskie” KN6119 – złóż piasku
- „Ciechanki Łącuchowskie II” KN6120 – złóż piasku
- „Ciechanki Łącuchowskie III” KN6633 – złóż piasku
- „Ciechanki Łącuchowskie IV” KN6791 – złóż piasku
- „Ciechanki Łącuchowskie V” KN7040 – złóż piasku
- „Nadrybie Wieś I” KN7806 – złóż piasku
- „Dodatki – Rzeka” TO7543 – złóż torfu
- „Dodatki – Rzeka I” TO17991 – złóż torfu
- „Szpica II” KN7245 – złóż piasku
- „Wesołówka” KN6148 – złóż piasku

2.3.3. Klimat

Na klimat omawianego obszaru, jak i całego Polesia Lubelskiego, największy wpływ w ciągu roku wywiera Niż Islandzki i Wyż Azorski a sezonowo Wyż Wschodnioeuropejski w zimie i Niż Azjatycki w lecie. Taki rozkład głównych ośrodków barycznych powoduje na analizowanym obszarze sezonowość zjawisk cyrkulacyjnych, przewagę cyrkulacji zachodniej, oraz zmienność układów barycznych warunkujących napływ określonych mas powietrza. Średnio w roku na omawianym subregionem Pojezierza zaznacza się przewaga układów antycyklonalnych (51%) nad cyklonalnymi (48%). W przebiegu rocznym układy wyżowe przeważają w lecie i na jesieni, zaś układy niżowe – w zimie i na wiosnę. W przebiegu rocznym maksimum średniego miesięcznego ciśnienia występuje w październiku – 989hPa, a minimum w kwietniu – 984hPa. Przebieg roczny według wartości dobowych cechuje się znaczną zmiennością ciśnienia z dnia na dzień. Szczególne duże zmiany ciśnienia notowane są od połowy listopada do końca marca.

Częstość zmian pogody nad analizowanym regionem uwarunkowana jest w znacznym stopniu rodzajem napływających mas powietrza i rozdzielających je frontów atmosferycznych. Najczęstsze w ciągu roku są masy powietrza polarnego morskiego napływającego z obszarów Atlantyku na południe od Wysp Brytyjskich (PPms i ppmc; s- starego i c- ciepłego) oraz świeżego (PPm), które łącznie stanowi aż 66% wszystkich mas. Maksimum częstości napływu tych mas przypada na lipiec – 77%. W miesiącach wiosennych ich częstość zalegania jest o około 20% niższa niż w lecie. W lecie powietrze polarno – morskie napływa najczęściej jako masa powietrza chłodnego, z którym związane jest duże zachmurzenie i częste opady atmosferyczne. W zimie napływ tego powietrza powoduje ocieplenie, często nawet odwilż oraz zwiększone zachmurzenie.

Częstość adwekcji powietrza kontynentalnego (PPk) jest zdecydowanie mniejsza i wynosi średnio około 20% ogólnej sumy wystąpień wszystkich rodzajów mas powietrza. Masa ta najczęściej napływa nad Lubelszczyznę w styczniu, marcu i lutym, zaś w pozostałych miesiącach jej udział wynosi od 15 do 20%. W zimie napływa jako chłodne, wyżowe powietrze a pogoda wówczas cechuje się małym zachmurzeniem, co preferuje wypromieniowanie ciepła w nocy a w rezultacie dużym spadkiem temperatury powietrza. W półroczu ciepłym powietrze kontynentalne napływa jako ciepłe, o małej wilgotności względnej.

Masy powietrza arktycznego (PA i PS) napływają nad obszar Polesia w ciągu całego roku jako chłodne. Frekwencja mas arktycznych jest największa w kwietniu i maju. Pojawienie się tych mas na początku okresu wegetacyjnego powoduje szkodliwe dla upraw przymrozki, a niekiedy nawet mrozy. Zjawiska te szczególnie są widoczne w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenu.

Stosunkowo rzadko, bowiem średnio tylko 3% dni w roku, pojawia się powietrze zwrotnikowe; największa częstość PZs – 6% - notowana jest w maju. To masy powietrza, które w każdej porze powodują ocieplenie, latem przynoszą pogodę parną, często z burzami i ulewami, a generalnie odczuwaną jako mało korzystną dla ludzi.

Napływające nad omawiany obszar masy powietrza oddzielone są od siebie powierzchniami frontowymi – strefami przejściowymi, na których występują dość znaczne

różnice wartości niemal wszystkich elementów meteorologicznych. Częstość przemieszczania się frontów nad Polesiem jest duża – średnio co trzy dni. Największą częstość frontów ogółem notuje się w grudniu i listopadzie oraz w kwietniu. Najrzadziej fronty notowane są w czerwcu i sierpniu, co oznacza najbardziej stabilne typy pogody w tym okresie.

Ponieważ rzeźba w omawianym obszarze w nieznacznym stopniu zakłóca przepływ mas powietrza, to kierunki wiatru w dużym stopniu nawiązują do kierunków napływu mas powietrza. W skali roku przeważają wiatry z sektora zachodniego: SW, W, NW (odpowiednio: 18, 17, 9%). Najrzadziej pojawiają się wiatry z kierunku północno-wschodniego – 65 i północnego – 6%. Średnia prędkość wiatru w Łęcznej wynosi 3,5m/s; najmniejsze prędkości wiatru są notowane z kierunku północno-wschodniego, zaś największe z zachodu i północnego-zachodu.

Dobrym wskaźnikiem wentylacji danego obszaru jest udział cisz atmosferycznych. Najczęściej występują one w lecie a najmniejsze częstości cisz występują w zimie. Na omawianym terenie udział cisz jest niewielki i tylko w miesiącach letnich przekracza kilkanaście procent.

Wartości całkowitego promieniowania słonecznego w rejonie gminy wynoszą około 3800MJ/m² i należą do najwyższych w Polsce (obok pasa nadmorskiego i terenów środkowej Polski w okolicach Łodzi). W przebiegu rocznym notowane jest minimum w grudniu (ok. 50MJ/m²), podczas gdy maksimum w lipcu – około 570MJ/m². W półroczu ciepłym dociera do powierzchni gruntu ponad 75% sumy rocznej promieniowania.

Liczba godzin z odkrytą tarczą słoneczną, czyli tzw. usłonecznienie, wynosi około 1700. Jest to wartość wysoka w skali kraju, a wyraźnie przekracza normę usłonecznienia odnoszącą się do uzdrowisk środkowej Europy, która wynosi 1500 godzin. W roku najwyższe usłonecznienie wynosi w lipcu, najniższe w grudniu. Uzupełnieniem informacji o usłonecznieniu jest zachmurzenie, które średnio w roku utrzymuje się na poziomie 65%; najmniejsze średnie miesięczne zachmurzenie występuje od maja do października, największe od listopada do lutego (około 80%). Najpogodniejszym miesiącem jest sierpień, najpochmurniejszym – grudzień.

Średnia roczna temperatura powietrza w rejonie Puchaczowa wynosi około 7,30C. Zaznacza się maksimum w lipcu 17,70C i minimum w styczniu, kiedy średnia temperatura powietrza spada do -3,90C. Roczna amplituda powietrza wynosi zatem około 220C i jest dowodem na kontynentalizm klimatu Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego.

Opady atmosferyczne zmierzone dla stacji Łęczna wynoszą w wieloleciu 560mm. W ujęciu miesięcznym maksimum opadów notowane jest w lipcu – średnio 78mm, minimum w styczniu i lutym (20mm). Najobfitsze opady dobowe występują najczęściej w miesiącach letnich (VI–VIII), kiedy odpowiednio w wieloleciu 1951–2000 notowano 63,7mm–65,7mm–60,9mm.

Część rocznej sumy opadów spada w postaci śniegu, tworząc pokrywę śnieżną, która zalega średnio w roku 72 dni. Czas trwania pokrywy śnieżnej w poszczególnych latach cechuje się bardzo dużą zmiennością.

W podsumowaniu informacji mezoklimatycznych należy podkreślić następujące jego cechy, które są istotne z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego:

- W krótkich przedziałach czasu (miesiąc, doba) zróżnicowanie niektórych elementów pogody może być znaczne. Dotyczy to głównie opadów atmosferycznych typu burzowego i występowanie takich zjawisk meteorologicznych jak burze i mgły,
- Omawiany obszar – podobnie jak całe Polesie – wyróżnia się w skali kraju i Europy pod względem dopływu promieniowania słonecznego i usłonecznienia rzeczywistego. Roczne sumy wartości tych elementów należą do najwyższych w kraju,
- Obserwowany jest wyraźny wpływ kontynentalizmu klimatu, zaznaczający się m.in. kontrastem termicznym i sumą opadów w poszczególnych porach roku.

2.3.4. Topoklimat

Charakterystyka mezoklimatu rejonu Puchaczowa, jako skrawka Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, a szerzej Polesia Lubelskiego, nie oddaje jednak jego zmienności wynikającej z lokalnych warunków geomorfologiczno-hydrograficzno-florystycznych, a także obecnego zagospodarowania i użytkowania terenu. Dla oceny przestrzennego zróżnicowania klimatu lokalnego zastosowano nieinstrumentalną metodę Paszyńskiego i Klugego (1973), która opiera się na modyfikacji całkowitego promieniowania słonecznego przez czynniki miejscowe typu: charakter szaty roślinnej (las, łąka), głębokość zalegania wód podziemnych i występowania powierzchniowych zjawisk wodnych, rodzaj podłoża, hipsometria, nachylenie stoków, deniwelacje terenu i wiele innych. Warunki podłoża wprowadzają znaczące modyfikacje dopływającego promieniowania słonecznego, a ściśle jego skutków na elementy meteorologiczne, które decydują o wpływie klimatu lokalnego na ogólne warunki zamieszkiwania. Nie wdając się w stosunkowo skomplikowaną istotę wpływu czynników lokalnych na temperaturę, wilgotność powietrza, prężność pary wodnej i innych elementów bioklimatycznych, poniżej przedstawiono wyniki waloryzacji topoklimatycznej obszaru gminy Puchaczów:

1) Tereny o korzystnych i bardzo korzystnych warunkach topoklimatycznych, gdzie rozkład promieniowania całkowitego jest w niewielkim stopniu i zakresie modyfikowany przez czynniki terenowe, przeto preferujące zabudowę mieszkaniową, przebywanie ludzi i optymalne warunki agroklimatyczne: płaskie równinne tereny pokrywy lessowej, równiny piaszczyste, z głęboko zalegającą wodą podziemną, położone w sąsiedztwie kompleksów leśnych i wód powierzchniowych. Zgodnie z powyższym kryterium są to rejon gminy położone pomiędzy doliną Wieprza na zachodzie, doliną Świnki na północy, doliną Mogielnicy na południu i Lasem Starowiejskim na wschodzie.

2) Tereny o przeciętnych warunkach topoklimatycznych, gdzie w większym stopniu zaznacza się wpływ hydrosfery na podwyższenie wilgotności powietrza, wzrost parności w półroczu ciepłym, ale również korzystne oddziaływanie na temperaturę odczuwalną w trakcie pogód antycyklonalnych.

Ten typ topoklimatu charakterystyczny jest dla północnej strefy gminy (bez rejonu Jeziora Nadrybie) od Turowoli po wschodnią granicę, na północ od doliny Świnki, a także fragment obszaru w rejonie Zawadów – Jasieniec.

3) Tereny o niekorzystnych warunkach topoklimatycznych zabudowy mieszkaniowej i przebywania ludzi na pobyt stały. Wysokie promieniowanie dopływające do powierzchni

terenu zwiększające wilgotność względną, punkt rosy i mgły i zaleganie wychłodzonego powietrza – to bardzo niekorzystne zjawiska klimatu lokalnego i bioklimatu. Należy je wykluczyć z lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej; to doliny rzeczne, zagłębienia bezodpływowe, rejon Jeziora Nadrybie, Turo wolskiego.

Topoklimat gminy Puchaczów – pomimo niewielkie powierzchni, wykazuje zmienność przestrzenną, która jest głównie wynikiem zalegania i oddziaływania na elementy meteorologiczne, wód podziemnych i wód powierzchniowych. Korzystne modyfikacje kompleksów leśnych i roślinności śródpolnej, a przede wszystkim zmienność przestrzenna hydrosfery, sprawiają, że w obrębie wymienionych wyżej pasów topoklimatycznych występuje mozaika topoklimatów, co należy uwzględnić przy ustalaniu polityki przestrzennej zagospodarowania przestrzennego gminy. Waloryzacja topoklimatu w znaczący sposób wpływa na lokalizację osadnictwa w gminie. Tereny „suche”, o dużym promieniowaniu są jednocześnie najgęściej zaludnione.

2.3.5. Wody

Charakteryzowany obszar ma pojezierny charakter hydrosfery. Jego najważniejszym przejawem jest obfitość wody w krajobrazie, przy stosunkowo niedużych zasobach wodnych, często wskazywanych nawet jako niedobór wodny.

O cyrkulacji i występowaniu wód w pierwszym rzędzie decyduje drenaż Wieprza, który ma w gminie Puchaczów mocno rozgałęziony system wodny. W omawianym obszarze występują bowiem dwa ważne dopływy Wieprza: Świnka i Mogielnica. W północnym sektorze gminy przebiega fragment powierzchniowego działu wodnego rozdzielającego zlewnię Wieprza i Tyśmienicy, jak również w tej części zlewnie jeziora Nadrybie. Wszystkie ciekі powierzchniowe w gminie są niewielkie ich średnie roczne przepływy nie przekraczają 2m³/s. Poza Wieprzem są silnie antropogenicznie przekształcone: wyprostowane koryta, zlikwidowane zakola – nadają im charakter sztucznych rowów; głównym celem takich działań hydrotechnicznych było odwodnienie dolin rzecznych i przylegających do nich terenów wierzchowinowych i zwiększenie produktywności użytków zielonych. Podmokłości, czyli obszary stale i okresowo podmokłe, zajmują w gminie znaczne powierzchnie. Oprócz wspomnianych dolin rzecznych, duże, zwarte obszary podmokłe występują w rejonie Turowoli, Ostrówka i Nadrybia. Ponadto licznie w gminie występują w zagłębieniach bezodpływowych; są to niewielkie obszarowo, których zasilanie odbywa się poprzez dopływ wód podziemnych i spływ powierzchniowy. Większość terenów podmokłych odwadniana jest do cieków powierzchniowych, przez co zostały one włączone w system wodny Świnki, Mogielnicy i bezpośrednio Wieprza.

Powierzchniowe zjawiska wodne w stanie naturalnym uzupełniają zbiorniki wodne. Na zachodzie to zanikające jezioro Turowolskie, zaś na północy jezioro Nadrybie, wspomniane torfianki i liczne „oczka wodne”. Należy również uwzględnić powstawanie zbiorników wodnych w nieckach osiadań; zalewiska w rejonie Rowu A i Nadrybia – Okopu, to najnowsze zjawiska wodne, powstałe w wyniku eksploatacji węgla z możliwością ich rozwoju, w zależności od przyjętej i realizowanej strategii wydobywania węgla. Zaznaczone na

mapie ekofizjografii prognozowane zasięgi zbiorników wodnych o genezie antropogennej powstaną w misach wypełnionych wodami podziemnymi pierwszego poziomu czwartorzędowego i w mniejszym stopniu w wyniku zasilania powierzchniowego. (w obrębie, których Studium wyznacza istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej do likwidacji)

Gmina Puchaczów znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: PLRW200026642813 – Kanał Wieprz – Krzna od Wieprza do dopływu z lasu przy Żulinkach, PLRW 200017245169 – Białka, PLRW 20001724529 – Mogielnica, PLRW 20001724569 - Świnka bez dopływu spod Kobiałki, PLRW 2000192453 – Wieprz od dopływu spod Starościna do Stoków, PLRW 200023245689 – Dopływ spod Kobyłki bez dopływu ze zbiornika Mytycze – Dratów oraz PLRW 200023248235 – Piwonia od źródeł do dopływu ze stawu Hetman bez dopływu ze stawu Hetman

Wody podziemne scharakteryzowano w podwójnym układzie wynikającym z potrzeb zagospodarowania przestrzennego:

- 1) występowanie pierwszego poziomu wodonośnego w utworach czwartorzędowych i kredowych lub nieciągłych poziomów wierzchówkowych,
- 2) zasoby wodne, ich ochrona przed przekształceniami antropogennymi, możliwości degradacji w wyniku użytkowania powierzchni ziemi, czyli skutków zagospodarowania przestrzennego.

Pod względem hydrogeologicznym obszar gminy jest dość silnie zróżnicowany, co wynika ze zmienności budowy geologicznej oraz ukształtowania powierzchni ziemi. Wg podziałów hydrogeologicznych omawiany teren leży w obrębie tzw. Centralnego Basenu Kredowego (rejon VI) a niewielkie skrawki południowo – zachodnie Doliny Wieprza (rejon I). W wyniku przeprowadzonego rozpoznania materiałów źródłowych, można na podstawie mapy hydroizobat (głębokości wody) przeprowadzić uproszczoną delimitację subregionów hydrogeologicznych i występowania wód podziemnych:

1. Płaskowyż Ciechanek – rozciąga się między doliną Wieprza, Mogielnicy i Świnki, gdzie wody podziemne znajdują się na głębokości około 10 metrów. Tworzą zbiornik mało zasobny. Obszar ten poprzecznie rozcięty jest głębokimi (do 60m) rynnami wypełnionymi utworami czwartorzędowymi; ze względu na charakter osadów jedynie rynna Ciechanek – Puchaczów może stanowić bardziej zasobny zbiornik wód podziemnych.
2. Równina Bogdanki – obszar na północ od doliny Świnki po Rów „A” i drogę Kaniwola – Nadrybie oraz Kanał Wieprz – Krzna na zachodzie, gdzie zwierciadło wód podziemnych w warunkach naturalnych układu się współkształtnie z powierzchnią ziemi i znajduje się na głębokości 2–5m.p.p.t.
3. Równina Nadrybia – w omawianym obszarze stanowi niewielki skrawek Równiny Uściwierskiej. Przewodnią cechą jest płytkie występowanie wód podziemnych: do 2m.p.p.t. i rozległe torfowiska wokół jeziora.

W całym obszarze gminy Puchaczów wody podziemne cechują się następującymi właściwościami, które należy uwzględnić ustalając politykę przestrzenną i zagospodarowanie terenu:

- pierwszym poziomem są wody w osadach czwartorzędowych, tworzące ciągłe zwierciadło swobodne, współkształtne z powierzchnią terenu i zasilane opadami atmosferycznymi i wodami roztopowymi,
- wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego reagują bardzo silnie na wielkość zasilania lub jego brak; stąd wahania sezonowe i wieloletnie są duże i zawierają się w granicach 1-2m, często tworząc zwierciadło w systemie korzeniowym roślin albo obniżają się poza strefę zasilania szaty roślinnej i powodują przesuszanie gleb w okresach niedoboru opadów,
- z materiałów źródłowych wynika tendencja obniżania się wód podziemnych; trend obniżania zwierciadła jest powszechny dla Pojezierza i ma skomplikowane przyczyny pochodzenia naturalnego i antropogenne,
- wody podziemne w utworach kredowych stanowią główne zasoby na potrzeby komunalne i ujmowane są w ujęciach gminnych i innych studniach wierconych; w wielu obszarach wody kredowe łączą się z czwartorzędowymi, tworząc jeden wspólny poziom czwartorzędowo – górnokredowy drenowany głównie przez Wieprz.

Cyrkulacja wody w warunkach naturalnych jest stosunkowo prosta. Wskazuje na to mały obieg wody: zasilane naturalne obszary rozdzielone jest na ewapotranspirację (potrzeby wodne szaty roślinnej i parowanie terenowe) oraz infiltrację do zbiornika wód podziemnych, stąd wody m.in. odpływają do cieków. Ten naturalny model obiegu wody w ostatnich latach jest silnie przekształcony przez skutki eksploatacji węgla. Osiadania i powstawanie zawodnionych obniżen terenu przekształca jakościowe i ilościowe warunki obiegu wody, w tym zasoby wodne, hydrochemię i występowanie zwierciadła wód podziemnych. To ostatnie zjawisko ma istotne znaczenie dla projektowanego zagospodarowania przestrzennego, a także tworzenia się nowych warunków siedliskowych i biotycznych w rejonach niecek osiadań. Na mapie ekofizjografii przedstawiono prognozę pionowych osiadań terenu i nowych warunków hydrograficznych uwzględniających prognozowane skutki wydobywania węgla w hydrosferze. Były one podstawą do wyznaczania przeznaczenia terenu dla funkcji użytkowych w gminie Puchaczów. Docelowo, po wyeksploatowaniu węgla utworzone zalewiska wypełnione wodami podziemnymi, będą stanowić około 2tys.ha; powstanie zatem wielki zbiornik wodny o różnorodnym oddziaływaniu na przestrzeń planistyczną.

Gmina położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 „Chełm – Zamość”, dla którego obowiązuje:

- zakaz lokalizowania składowisk odpadów, wylewisk, stacji dystrybucji paliw płynnych nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych dla środowiska;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gruntu lub do wód powierzchniowych;
- zakaz lokalizowania nowych ferm z bezściółkową hodowlą zwierząt;

- zakaz lokalizowania magazynów substancji toksycznych, dużych magazynów paliw płynnych o zasięgu regionalnym;
- zakaz budowy lub rozbudowy obiektów mogących pogorszyć jakość wód podziemnych;
- nakaz objęcia kanalizacją ściekową wszystkich zwodociągowanych wsi;
- nakaz ustanowienia i właściwego zagospodarowania stref ochronnych wokół wszystkich ujęć wód podziemnych na terenie zbiornika;
- nakaz likwidacji istniejących źródeł zagrożeń wód podziemnych;
- nakaz objęcia ferm hodowlanych obowiązkiem uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej wraz z nakazem wyeliminowania punktowego wylewania gnojowicy (dopuszczalne jest nawożenie gnojowicą, ale wykonywane zgodnie z wymogami agrotechniki w oparciu o pozwolenie wodno – prawne);
- nakaz stałego podnoszenia jakości wód powierzchniowych;
- ochronę dolin rzecznych oraz poza dolinnych podmokłości, bagien i torfowisk przed odwodnieniem;
- likwidację ognisk zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych (dzikich wysypisk);
- ustala się zakaz wysypywania, zakopywania, wylewania i składowania wszelkich odpadów i nieczystości.

Ponadto gmina Puchaczów położona jest w jednolitych częściach wód podziemnych JCWPd Nr 90, w której położona jest większa część gminy, JCWPd Nr 75 (część północna gminy). Na obszarze JCWPd nie występują zanieczyszczenia wód podziemnych. Są to wody dobrej jakości, wymagają na ogół prostego uzdatniania.

2.3.6. Charakterystyka geologiczno - inżynierska

Analiza warunków geologicznych, geomorfologicznych, hydrogeologicznych i hydrograficznych jest punktem wyjścia do przeprowadzenia waloryzacji geologiczno – inżynierskiej gminy. Wyodrębniono następujące kategorie terenów (patrz mapa ekofizjografii):

1) *Rejon o warunkach geologiczno-inżynierskich korzystnych dla budownictwa.*

Obszary gruntów spoistych, zwartych, półzwartych i twardoplastycznych, gruntów sypkich średnio zagęszczonych i skał, na których nie występują zjawiska geodynamiczne a głębokość do wody przekracza 2m.

Na przeważającej części gminy Puchaczów występują dogodne warunki budowlane związane z różnymi reakcjami gruntów skalistych i nie skalistych – mineralnych. Do gruntów skalistych zaliczono utwory przypowierzchniowe podścielające czwartorzęd: margle i opoki górnokredowe oraz gezy trzeciorzędowe. Występują one bezpośrednio na powierzchni lub pod pokrywą utworów plejstoceniowych o miąższości do 2m, co z punktu widzenia geologiczno – inżynierskiego nie ma większego znaczenia.

Do gruntów nie skalistych – mineralnych przydatnych dla celów budownictwa bez ograniczenia zaliczono także utwory piaszczyste różnej genezy, utwory ilasto – piaszczyste i gliniaste, a także lessy.

Na całym powyżej omówionym obszarze wody podziemne występują w warunkach naturalnych poniżej 2m.p.p.t. i często pojawiają się w zagłębieniach bezodpływowych o różnej genezie.

2) *Rejony o warunkach geologiczno – inżynierskich utrudniających budownictwo*

Obszary gruntów słabonośnych (utwory organiczne, grunty spoiste plastyczne, grunty sypkie i luźne). Obszary te związane z dolinami rzecznyymi (Wieprza, Świnki, Mogielnicy), a także z misami pojeziernymi w okolicach Turowoli (zanikające jezioro Turowolskie), Puchaczowa i Ostrówka. Mniejsze i liczne powierzchnie gruntów organicznych występują w zagłębieniach bezodpływowych (np.: lejów kwasowych). Tworzą mozaikę o dużym zagęszczeniu (patrz mapa ekofizjografii).

3) *Obszary płytkiego występowania wód podziemnych (0–2m)*

Często pokrywają się z powyżej opisanymi obszarami gruntów słabonośnych. W warunkach antropogennych związane są ze skutkami eksploatacji węgla (niecki osiadań). Nie nadają się dla budownictwa.

4) *Obszary zagrożenia powodziowego*

W dolinie Wieprza oraz Świnki wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy zgodne z ustawą Prawo wodne.

Cała dolina Wieprza w obszarze gminy znajduje się w zasięgu wysokiej fali powodziowej. W dolinach Świnki i Mogielnicy zjawisko zagrożenia powodziowego jest charakterystyczne dla najszerzych teras zalewowych i występuje sporadycznie podczas roztopów wiosennych. Brak możliwości lokalizowania tu nowej zabudowy.

5) *Obszary występowania procesów sufozyjnych*

Są to obszary zbudowane z utworów lessowych i lessopodobnych budujących powierzchnię ziemi między doliną Wieprza a kolonią Wesołówka na wschodzie, czyli występowania zwartej pokrywy lessowej, ze szczególnym nasileniem stoków wysoczyzny i progu denudacyjnego, czego dowodem są tu liczne rozcięcia erozyjne (patrz: mapa ekofizjografii). Lokalizacja zabudowy na tych obszarach nie jest wskazana ze względu na nasilenie zjawisk geodynamicznych, natomiast należy przewidywać konieczność przeciwdziałania powstawania wąwozów, suchych dolinek, zmywów, cieczenia i innych procesów geodynamicznych.

2.3.7. Charakterystyka biotycznych elementów środowiska przyrodniczego

W grupie biotycznych elementów środowiska przyrodniczego omówiono ogólnie szatę roślinną i świat zwierząt.

2.3.7.1. Szata roślinna

Na obszarze gminy szatę roślinną reprezentują: lasy, zbiorowiska roślinności wodnej, szuwarowej torfowiskowej, użytków zielonych, a także drzewa przydrożne, różne formy zieleni ozdobnej towarzyszące zabudowie mieszkaniowej, zielen parkowa założeń parkowo-dworskich oraz roślinność użytkowa pól uprawnych i ogrodów. Z punktu widzenia

zagospodarowania przestrzennego gminy największą rolę odgrywają lasy, zbiorowiska roślinne towarzyszące dolinom rzecznych i terenom podmokłym oraz parki podworskie.

Lasy

Kompleksy leśne skupione są wzdłuż południowej oraz wschodniej granicy gminy i stanowią jedynie 11,2% jej terenu (892,12ha). Występują one na gruntach wsi Ciechanki, Ostrówek, Zawadów, Wesołówka, Nadrąbie oraz Puchaczowa. Ta niewielka lesistość oraz stosunkowo zwarty ciąg lasów występujący na obrzeżu gminy ma duży wpływ na krajobraz i determinuje jego charakter. Są to lasy występujące w przeważającej mierze na siedliskach grądowych (siedliska wg typologii fytosocjologicznej). Stanowią one 59,0% całej powierzchni lasów, a wśród nich dominuje grąd typowy (*Tilio carpinetum typicum*). Znaczący udział mają również bory (27,1%) oraz ols typowy (12,0%). Obecnie w lasach tych dominuje sosna pospolita (*Pinus silvestris*), która uzupełniana jest dębem szypułkowym (*Quercus robur*), brzozą brodawkowatą (*Wetula verrucosa*), a na terenach podmokłych i wilgotnych olchą czarną (*Alnus glutinosa*) i szarą (*A. incana*) oraz topolą osiką (*Populus tremula*).

Zieleń śródpolna i przydrożna

Zieleń ta jest elementem charakterystycznym dla krajobrazu gminy. Ze względu na małą lesistość staje się ona „dominantą” w otwartej i płaskiej przestrzeni, tworząc zwarte ciągi lub niewielkie grupy. W pierwszym przypadku jest to zieleń przydrożna, która tworzy całe aleje. Jest ona reprezentowana przede wszystkim przez topole (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. simonii*). Są to drzewa przeważnie w dobrym stanie zachowania, ale ze względu na swoją krótkowieczność nie stanowią zbyt dobrego rozwiązania.

Z kolei zieleń śródpolna tworzy niewielkie grupy, typowe liniowe nasadzenia na miedzach należą na terenie gminy do rzadkości. Zieleń ta reprezentowana jest głównie przez takie gatunki jak klon jawor (*Acer pseudoplatanus*) klon pospolity (*A. platanoides*), klon polny (*A. campestre*), brzozę brodawkowatą (*Alnus glutinosa*) i topolę białą (*Populus alba*).

Tereny otwarte

Terminem „tereny otwarte” zostały tutaj określone obszary reprezentowane przez łąki, pastwiska i nieużytki porośnięte roślinnością synantropijną. Tworzą one dość zwarte kompleksy które położone są w północnej części gminy (okolice Nadrybia), w południowo – zachodniej (okolice Ciechanek) i w centralnej części, tworząc ciąg od Turowoli poprzez Puchaczów, Wesołówkę do Szpicy. Tereny te towarzyszą dolinom rzek Świnka i Mogielnica. Stanowią one trwały i znaczący element krajobrazu, często związany przestrzennie z kompleksami leśnymi (okolice Ciechanek, Wesołówki i Brzezina). Takie właśnie połączenie tych dwóch form szaty roślinnej stanowi bardzo cenny element krajobrazu, zarówno pod względem ekologicznym jak i widokowym.

2.3.7.2 Świat zwierząt

Gmina Puchaczów o charakterze rolniczym i przemysłowym, małej lesistości i słabo wykształconej sieci rzecznej jest uboga pod względem faunistycznym. Jest zróżnicowana ze względu na rozwój układu osadniczego. Część bardziej zurbanizowana stanowiąca strefę przemysłową, stwarza inne warunki dla rozwoju fauny niż część rolnicza, z uporządkowanym układem osadniczym. Świat zwierząt jest charakterystyczny dla terenów podmiejskich. Dominują gatunki pospolite zarówno w przypadku fauny kręgowej jak i bezkręgowej. Występują tu trzmiel kamiennik, ogrodowy, rudy, rudoszary, ziemny oraz nie objęte ochroną motyle jak: rusalka, pokrzywnik, drzewoszek, kretnik, osetnik, pawik. Wśród ptaków na terenach rolnych przeważają gatunki wszędobylskie i pospolite, charakterystyczne dla całej Wyżyny Lubelskiej. Są to między innymi pliszka siwa, pliszka żółta, pokląskwa, trznadel, pierwiosnek, szczygieł, skowronek polny. Nieco bogatsza jest fauna na terenach o zwartej zabudowie. Obszarami o podwyższonych walorach faunistycznych są tereny leśne. Na te tereny należy zwrócić szczególną uwagę w planach zagospodarowania przestrzennego, należy je chronić przed zmianą warunków bytowania zwierząt.

W zbiornikach wodnych, zwłaszcza zarastających, występują liczne gatunki płazów. Doliny rzeczne, głównie jednak dolina Stawka, z uwagi na intensywne użytkowanie rolnicze są również ubogie pod względem faunistycznym.

Spośród lasów cenniejszy jest obszar Lasu Nadrybie. Stwierdzono tutaj występowanie następujących gatunków:

- z ptaków - dzięcioł duży, kos, kowalik, kukułka, gęsiorek, pierwiosnek, pokrzewka czarnołbista, pokrzewka cierniówka, rudzik, trznadel i zięba,
- z bezkręgowców – rusalka pawik, rusalka pokrzywnik, modraszki i trzmiele: rudy, szary i ziemny.

Drugi większy kompleks leśny znajdujący się w rejonie Ostrówka w jest bardziej ubogi w faunę niż Las Nadrybie. Występują tu gatunki pospolite o małej liczebności.

Utrzymanie i ewentualne wzbogacenie walorów florystyczno-faunistycznych na obszarze gminy wymaga zachowania warunków siedliskowych w dotychczasowym stanie oraz wzrost lesistości gminy. Szczególnym zagrożeniem dla flory i fauny są zmieniające się stosunki wodne (np. osiadania na uszkodach górniczych), w przypadku gdy powodują zalewiska i wahania poziomu wód gruntowych.

2.3.8. Tereny górnicze

Na terenie gminy Puchaczów występują tereny górnicze wyznaczone w myśl przepisów prawa geologicznego i górniczego o nazwie: Puchaczów V, Stręczyn, Dodatki Rzeka 1-Pole A1, Dodatki Rzeka 1 – Pole A2, Dodatki Rzeka 1 – Pole B1 , Dodatki Rzeka 1 – Pole B2 i Ludwin.

Ustanowione zostały również obszary górnicze. Dla części z nich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa opracowany został plan zagospodarowania przestrzennego.

Ustalono na terenie gminy Puchaczów 3 filary ochronne w bogdance, Nadrybiu i

Stefanowie. Ustalenie filarów ochronnych w złożu dla zabezpieczenia obiektów na powierzchni terenu przed nadmiernymi skutkami wybierania złoża i pasów ochronnych wynika z przepisów odrębnych. Szerokość pasów ochronnych dla kopalni odkrywkowych określają polskie normy (PN-G-02100:1996 „Górnictwo odkrywkowe - Szerokość pasów ochronnych wyrobisk odkrywkowych”).

Obszar objęty zmianą studium w zakresie dotyczącym przebiegu planowanej linii elektroenergetycznej 400 kV znajduje się poza terenami i obszarami górniczymi.

2.3.9. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Zmienność siedliskowa i przestrzenne zróżnicowanie użytkowania terenu – to główne przyczyny obecnego stanu środowiska biotycznego gminy. Zbiorowiska roślinne są stosunkowo bogate i urozmaicone dzięki zróżnicowaniu stosunków wodnych, geologicznych i glebowych. Na glebach piaszczystych przeważają – jak na całym Polesiu Lubelskim – bory sosnowe, których największym obszarem kompleksem jest Las Puchaczowski, na bardziej żyznych glebach i na żyznych – bory mieszane i lasy liściaste (Las Żabieniec, Las Zwierzyniec). Duży udział w krajobrazie mają bagna. Wyróżniają się tu doliny rzeczne Świnki i Mogielnicy, rejon jezior: Turowskiego i Nadrybie, gdzie występują kompleksy zalewanych bagien, łąk i olsów.

Dynamikę ekologiczną fizjocenoz rozpatruje się na różnych poziomach: stosunków wodnych, troficznych, florystycznych, glebowych, oraz pod względem ich stosunku do zbiorowisk potencjalnych, stopnia przekształcenia zbiorowisk roślinnych począwszy od ekosystemów pierwotnych po naturalne i sztuczne. W omawianym obszarze fragmenty zbiorowisk względnie pierwotnych spotykamy jedynie w rejonie ekosystemu torfowiskowo-wodnego Jeziora Nadrybie.

Na terenach bagiennych, łąkowo-pastwiskowych i leśnych kształtują się fitocenozy ruderalne należące m.in. do klas: Molinio–Arrhenatheretea, Nordo–Callunetea, Rhamno–Prunetea i inne. Z kolei na siedliskach typowo ruderalnych, bez ingerencji człowieka, dochodzi do uformowania się fitocenoz ruderalnych zaliczanych najczęściej do klas Artemisietea vulgaris, Stellarietea mediae. Olsy reprezentowane są przez mezotroficzne lasy i zarośla siedlisk mokrych oraz okresowo podtopionych. Wykształciły się na torfowiskach niskich, młachach nadrzecznych i na glebach murszowych: w dolinach rzecznych, zagłębieniach bezodpływowych, w rejonie torfowiska Turowskiego i rozległego torfowiska niskiego w sąsiedztwie Jeziora Nadrybie.

W drzewostanie dominuje *Alnus glutinosa*, bardzo często z domieszką *Betula pendula* i *B. pubescens*; wśród krzewów najczęstsze są *Salix cinerea* i *Frangula alnus*. Do najbardziej rozpowszechnionych zespołów należy tu *Ribonigri–Alnetum*. Ponadto rzadkim i ciekawym florystycznie zespołem jest *Betulo–Salicetum repentis*, gdzie występują gatunki siedlisk bagiennych i wilgotnych (*Salix lapponum*, *Salix myrtilloides* i *Salix myrsinifolia*).

Lasy łąkowe i łąkowe zbudowane są z takich gatunków jak *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Populus tremula*, *Betula pendula*, *Betula pubescens*. Spośród drzew domieszkę tworzą jeszcze np. *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*. Są to gatunki częste.

Łęgi nadrzeczne – występują głównie na bardzo żyznych siedliskach doliny Wieprza w rejonie Ciechanek, Świnki i w rejonie Rowu „A”. W formie zubożałej pojawiają się w rejonie doliny Mogielnicy i innych mniejszych strug.

Klasa Vaccino – Piceetea, czyli bory są w gminie dominującą – ze względu na powierzchnię – jednostką leśną. Zajmują zarówno podtopione i kwaśne siedliska, jak i mokre i kwaśne gleby. Mezofilne, ubogie siedliska są zajęte przez zespoły Lencobryo–Pinetum, Pencedano–Pinetum, Querco roboris–Pinetum. Na suchszych ubogich siedliskach zbudowanych z piasków luźnych lub słabo gliniastych i wydmach występują bory chrobotkowe, Clodonio–Pinetum.

W obszarze gminy występują również zbiorowiska kserofilnych muraw napiaskowych z klasy Koelerio glancae–Corynephorosetum canescentis. Obejmuje ona roślinność zielną, rzadziej zaroślową lub drzewiastą.

Duże powierzchnie zajmują ponadto ekosystemy synantropijne. Ruderalne z rzędu Artemisietalia vulgaris, Plantaginietalia majoris i Sisymbrietalia, a także segetalne z klasy Stellarietalia mediae. Występują na większości terenów użytkowanych rolniczo.

W obszarze gminy Puchaczów ważne miejsce zajmują torfowiska. Geneza torfów jest zróżnicowana. Duża część zalega na osadach jeziornych: w rejonie Ostrówka, Turowoli i Nadrybia. Są one dość głębokie, ukształtowane w zagłębieniach krasowych i termokrasowych oraz złoża występujące w rejonie Turowoli i Nadrybia. Budują je torfy turzycowo–mszyste, często z domieszką gytii, przy czym jej miąższość jest znaczna bowiem dochodzi do 8m, Jeżeli brak jest podścielającej warstwy gytii, to są to torfy trzcinowe i turzycowe. Roślinność torfowisk należy do najcenniejszych składników szaty roślinnej, w skład której wchodzi często gatunki rzadkie i chronione.

2.3.10. Obszary i obiekty prawnie chronione

Położenie omawianego obszaru na obrzeżu wielkoobszarowego systemu obszarów chronionych Polesia Lubelskiego, z którego skrawki znajdują się w gminie, wymusza ustalenie zasad polityki i zagospodarowania przestrzennego uwzględniające konieczność ochrony kluczowych komponentów środowiska, przyrody i krajobrazu. W gminie znajdują się fragmenty następujących obszarów prawnie chronionych (patrz mapa ekofizjografii):

- **projektowany rezerwat przyrody „Jezioro Uściwierz”,**
- **Park Krajobrazowy Pojezierze Łęczyńskie z otuliną,**
- **Nadwieprzański Park Krajobrazowy z otuliną.**
- **NATURA 2000 – Obszar specjalnej ochrony ptaków PLB060019 – Polesie**
- **NATURA 2000 – Specjalny obszar ochronny siedlisk PLH060009 – Jeziora Uściwierskie**
- **NATURA 2000 – Specjalny obszar ochronny siedlisk PLH060005 – Dolina Środkowego Wieprza**

Fragment rezerwatu przyrody „Jezioro Uściwierz”, położony w północnej strefie gminy, obejmuje cenne przyrodniczo i ekologicznie torfowiska i zbiornik Uściwierz.

To ważny w skali Polesia rejon awifaustyczny. Obecnie główną funkcję tej części gminy to ochrona przyrody. Należy utrzymać tą funkcję. Jej zachowanie wymaga utrzymania naturalnego obiegu wody, równowagi hydrodynamicznej wyrażającej się obecnym zasilaniem zbiornika przez wody podziemne a przede wszystkim ochrony chemizmu jeziora i wód zasilających zbiornik.

W północnej części gminy znajduje się niewielki skrawek **Parku Krajobrazowego „Pojezierze Łęczyńskie” z otuliną (PKPŁ)**. Kluczowym elementem parku jest jezioro Nadrybie z otaczającym je torfowiskami, które stanowią cenny ekosystem wodno-torfowiskowy w tzw. pasie jezior uściwierskich. Obecne zagospodarowanie uwzględnia uwarunkowania ekofizjograficzne i w niewielkim zakresie oddziałuje na krążenie wody, co gwarantuje zarówno trwałość ekosystemu torfowiskowego, jak i jeziora. Należy utrwalić dotychczasowy sposób użytkowania terenu i uwzględnić zasady ochrony przestrzeni przyrodniczej w obszarze chronionym.

W południowo – zachodniej strefie gminy znajdują się **fragmenty Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego**. Został on utworzony dla ochrony przed zmianą zagospodarowania doliny Wieprza wraz z cennymi florystycznie zboczami i przydolinnymi kompleksami leśnymi. To największy obszar chroniony na terenie gminy, a więc zachowanie kluczowych elementów środowiska, przyrody i krajobrazu, wymaga respektowania proekologicznego podejścia do zagospodarowania przestrzennego na tej części gminy (16% powierzchni). To istotny postulat, bowiem dotyczy obszarów użytkowanych stosunkowo intensywnie: rolnictwo i gospodarka wodna w dolinie, leśnictwo i uprawa gruntów ornych na wysoczyźnie, a przede wszystkim osadnictwo w strefie przydolinnej (Ciechanki i Ostrówek).

Północna część gminy znajduje się w **granicach Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie”**, który nie jest formą ochrony polskiego prawa ekologicznego, a statusem nadanym przez UNESCO. Obszarem o wybitnych, wyróżniających się w skali światowej walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie prawne formy ochrony przyrody i zrównoważone z nimi gospodarcze tworzą unikalny, wzajemnie zharmonizowany układ. Nadanie statusu rezerwatu biosfery nie jest związane z wprowadzeniem na danym terenie nowych przepisów ochronnych a jego międzynarodową nobilitacją i promocją przez UNESCO, w uznaniu starań społeczności lokalnych o zachowanie tu harmonii między wysokimi walorami przyrodniczymi, a ich zrównoważonym użytkowaniem. W tym sensie „rezerwat” jest – w warunkach polskich – mylący i nie odpowiada krajowej randze ochrony przyrody, choć jest uznawany w światowej polityce i strategii ochrony przyrody. Wytyczną dla zagospodarowania przestrzennego jest zachowanie walorów przez zastosowanie zasad i ustaleń zagospodarowania wskazywanych dla istniejących „składowych” rezerwatu biosfery, czyli parków krajobrazowych.

W regionalnej polityce przestrzennej wyodrębnia się tzw. zielone pierścienie (green belt's), które stanowią formę określonego zagospodarowania wokół miast województwa lubelskiego, zabezpieczającego przed ich „rozlewaniem” się na tereny sąsiednie. Południowo zachodni i zachodni fragment gminy Puchaczów znajduje się w projektowanej strefie zielonego pierścienia wokół Łęcznej. Zasady zagospodarowania przestrzennego green belt dążą do zachowania stanu istniejącego i ograniczenia do społecznie, ekonomicznie i ekologicznie niezbędnego minimum wyznaczania nowych terenów dla urbanizacji.

W podsumowaniu charakterystyki ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu realizowanego w oparciu o uwzględnione obszary chronione należy podkreślić następujące cechy i aspekty użytkowania przestrzeni:

1. **„Gminny” fragment Parku Krajobrazowego „Pojezierza Łęczyńskiego”** ze względu na walory ekosystemów wodno-torfowiskowych, wymaga szczególnej ochrony hydrosfery, która warunkuje zachowanie wysokiego potencjału ekologicznego w rejonie jeziora Nadrybie. Polityka przestrzenna zagospodarowania powinna uwzględniać małą odporność stosunków wodnych na degradację, co spowodowałoby przyspieszenie procesów zaniku jeziora i okalających je torfowisk. Obecna równowaga ekologiczna w rejonie jeziora Nadrybie jest skutkiem wyraźnego ograniczenia, a w niektórych aspektach wręcz zaniechania użytkowania hydrosfery i biosfery, należy przeto dążyć do jej zachowania.
2. **Nadwieprzański Park Krajobrazowy** ze względu na kluczowe walory fizjonomiczne wymaga szczególnego podejścia do urbanizacji w dolinach Wieprza i „parkowych” dopływów oraz strefy przydolinnej. Zachowanie seminaturalnych walorów krajobrazowych oznacza niemal całkowity zakaz zabudowy w dolinach (poza elementami gospodarki wodnej), uzupełnienie siedlisk olsowych i łęgowych, utrzymanie rolniczego wykorzystania teras zalewowych.
3. **Projektowany rezerwat przyrody „Jezioro Uściwierz”** zachowa swoje walory ekologiczne i przyrodnicze, gdy krążenie wody będzie odbywać się zgodnie z naturalnymi predyspozycjami infiltracji wód opadowych i roztopowych, zasilanie jeziora wodami podziemnymi, wykluczenia spływu i migracji zanieczyszczeń, szczególnie biogenów; wartościowe przyrodniczo torfowiska otaczające jezioro są bardzo wrażliwe na degradację antropogenną, która nie związana jest z zagospodarowaniem gminy.
4. **OSO Jeziora Uściwierskie PLH060009** (wraz z projektowanym powiększeniem tego obszaru) – leżący w północno-wschodniej części gminy, obejmujący jez. Nadrybie i jez. Uściwierz, ważne dla zachowania bioróżnorodności (gdyż Ponad 67 % obszaru zajmują siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których zidentyfikowano tu 10 rodzajów, na torfowiskach występuje również wiele rzadkich i chronionych w tej części Europy gatunków roślin, a sam rejon jest też znaczącą w skali regionu ostoją rzadkich gatunków owadów i płazów), dla których zagrożeniem są melioracje odwadniające torfowisk i łąk.
5. **OSO Polesie PLB060019** – leżąca w północnej części obszaru Studium z dominacją równin torfowych, 30 gatunkami ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasię i 7 gatunkami z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK), zagrożony przez melioracyjno-przemysłową (wydobywczą) zmianę stosunków wodnych, bardzo silną presję turystyczno-rekreacyjną, zanikanie rolniczego użytkowania ziemi i zanieczyszczenie wód (przede wszystkim pochodzenia rolniczego).
6. **SOO Dolina Środkowego Wieprza PLH 060005** – biegnący wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy (poniżej Ciechanek) chroniący dolinę Wieprza, zagrożony przez naturalną sukcesję drzew i krzewów oraz zalesianie zboczy doliny Wieprza, ocieniające i w efekcie eliminujące zbiorowiska kserotermiczne, przesuszenie części

łąk i torfowisk (wskazana denaturalizacja) oraz wysoki stopień zanieczyszczenia wód Wieprza.

Pozostałe formy i sposoby ochrony przestrzeni stanowią uzupełnienie różnorodnego podejścia do zachowania potencjału ekologicznego w skali miejscowej, jak i regionalnej. Na podkreślenie zasługują korytarze ekologiczne, wyznaczone w ramach systemowej ochrony Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, Polesia i województwa lubelskiego. Korytarz ekologiczny doliny Świnki – ciek istotnego dla obiegu wody w gminie – zapewnia komunikację ekologiczną w skali ponadlokalnej, stąd wynika ważna rola tej rzeki w systemie hydrograficznym i przyrodniczym obszaru.

Obszary wyznaczone do zachowania walorów środowiska, przyrody, krajobrazu stanowią tereny o dużych walorach i zasobach ekologicznych. Decydują one m.in. o warunkach zamieszkiwania w gminie, wysokim standardzie przestrzeni przyrodniczej, a jednocześnie wymagają indywidualnego podejścia do użytkowania terenu i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych.

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód należy:

- 1) odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- 2) zagospodarować teren zielenią;
- 3) odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- 4) ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających; na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Na terenach ochrony pośredniej może być zabronione lub ograniczone wykonywanie robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, a w szczególności:

- 1) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- 2) rolnicze wykorzystanie ścieków;
- 3) przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych;
- 4) stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin;
- 5) budowa autostrad, dróg oraz torów kolejowych;
- 6) wykonywanie robót melioracyjnych oraz wykopów ziemnych;
- 7) lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt;
- 8) lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu;

- 9) lokalizowanie składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- 10) mycie pojazdów mechanicznych;
- 11) urządzenie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk;
- 12) lokalizowanie nowych ujęć wody;
- 13) lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody powierzchniowej, oprócz zakazów lub ograniczeń, o których mowa w ust. 1, może być zabronione lub ograniczone:

- 1) lokalizowanie budownictwa mieszkalnego oraz turystycznego;
- 2) używanie samolotów do przeprowadzania zabiegów rolniczych;
- 3) urządzenie przydomówkiszek;
- 4) chów lub hodowla ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie;
- 5) pojenie oraz wypasanie zwierząt;
- 6) wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie
- 7) roślin z wód lub brzegu;
- 8) uprawianie sportów wodnych;
- 9) użytkowanie statków o napędzie spalinowym.

W obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie na podstawie Rozporządzenia Nr 7 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r. obowiązują następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 13) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 14) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zakazy, o których mowa nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.).

Na obszarze Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego obowiązują zakazy ustalone w Uchwale Nr XIV/216/2016 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 stycznia 2016 r. :

1. Na obszarze Parku zakazuje się:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247);
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy
- 3) pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno-prawnym o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310, z późn. zm.) – z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej
- 7) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych
- 8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych
- 9) organizowania rajdów motorowych i samochodowych

2. Zakazy o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 nie dotyczą realizacji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli:
 - 1) obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko nie został stwierdzony na podstawie przepisów Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247);
 - 2) Przeprowadzona procedura oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Parku.
3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy:
 - 1) Drzew i krzewów do wieku 10 lat
 - 2) Zabiegów czynnej ochrony przyrody
4. Zakazy o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, nie dotyczą wykonywania prac związanych z robotami budowlanymi, dopuszczonymi do realizacji przez właściwe organy na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.) na terenach :
 - 1) Przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego albo;
 - 2) Co do których wydano ostateczne decyzje o warunkach zabudowy
5. Zakaz ujęty w ust. 1 pkt 4 nie dotyczy także terenów, na których wykonywanie prac ziemnych związane jest z koncesją na wydobywanie kopalin ze złóż.

W obszarach Natura 2000 z kolei zabrania się (z wyjątkiem sytuacji, kiedy to przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000
- 2) lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- 3) lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W rezerwach przyrody (tu projektowanych) zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 2) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt,
- 3) umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;

- 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 8) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 14) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- 17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 20) zakłócania ciszy;
- 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;

- 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 24) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

2.3.11. Tereny deficytu ekologicznego

Dotychczasowe użytkowanie terenu w istotny sposób przekształciło przestrzeń przyrodniczą i krajobraz gminy. Pierwszy etap zasiedlania tego obszaru zapoczątkował odlesienie terenów korzystnych dla osadnictwa i rolnictwa; proces odlesiania w zasadzie zakończył się w XX wieku i jego rezultatem jest obecny stan i rozmieszczenie lasów, głównie na terenach nieprzydatnych dla produkcji żywności. Zjawisko to dotyczy zarówno wierzchowin, jak i dolin rzecznych. Drugi etap rozpoczął się w XIX wieku i miał na celu dostosowywanie stosunków wodnych do potrzeb produkcji żywności. Zakończyły go niespotykanej skali roboty hydrotechniczne związane z budową systemu Kanału Wieprz-Krzna, którego część obiektów zlokalizowano w gminie Puchaczów (m.in. doprowadzalnik Bogdanka – Wola Wereszczyńska, system wodny Mogielnicy i Świnki, oraz liczne rowy odwadniające). Trzeci etap wiąże się z urbanizacją, związaną z budową kopalni i eksploatacją węgla w obrębie obszaru górniczego „Puchaczów IV”.

Główne etapy urbanizacji gminy odbywały się przy ciągłym, bieżącym zagospodarowywaniu przestrzennym charakterystycznym dla gmin Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Jego główną funkcją było osadnictwo i produkcja rolnicza z obsługującym go sektorem usługowo-rzemieślniczym. Wytworzyło to współczesny charakter przestrzeni przyrodniczej. Jej głównym atrybutem są dominujące agrocenozy (monokultury rolnicze), wsie, drogi i wyjątkowe w krajobrazie rolniczym Lubelszczyzny – przemysł węglowy.

Na mapie ekofizjograficznej zaznaczono obszary deficytu ekologicznego, który jest skutkiem wielowiekowego procesu urbanizacji. Szczególnie głębokim deficytem ekologicznym cechują się grunty orne pomiędzy dolinami Świnki i Mogielnicy. Na dobrych glebach pokrywy glebowej rozwinęło się intensywne rolnictwo, o wysokiej chemizacji i wykorzystaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zredukowało to naturalną szatę roślinną i odpowiadającą jej faunę. Podobne zjawisko obserwujemy na północ od doliny Świnki, gdzie gleby o niższej wartości produkcyjnej stały się podstawą rozwoju produkcji żywności o intensywności zależnej od lokalnych właściwości fizyko-chemicznych gleb.

Ogólny schemat rozmieszczenia deficytów ekologicznych jest modyfikowany przez lokalne występowanie ekosystemów bagienno-torfowiskowych w zagłębieniach bezodpływowych, w sąsiedztwie „oczek wodnych” i innych skupisk środowiska biotycznego. Zmiana jakościowa środowiska przyrodniczego w terenach obecnego deficytu ekologicznego

jest konieczna, bowiem będzie wpływać na poprawę warunków zamieszkiwania. Ponadto jest możliwa bez szczególnie wielkich nakładów. Propozycje w tym zakresie zostaną przedstawione w dalszej części opracowania.

Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego w stanie obecnym jest efektem „nakładania się” naturalnych i antropogennych procesów, mechanizmów i zjawisk. Wytworzony stan środowiska jest generalnie korzystny, co jest zasługą m.in. stosunkowo wysokiej zdolności do samoregeneracji, a wspomagany przez działania wzbogacające przestrzeń, szybko może wytworzyć nową przestrzeń przyrodniczą.

2.3.12. Tereny cenne ekologicznie wskazane do wzmocnienia

Przekształcenia dotknęły również tereny o wysokiej prężności ekologicznej i nagromadzeniu różnorodnych walorów przyrodniczych i ekologicznych. Jest to efekt niezamierzonych, pośrednich oddziaływań zmian stosunków wodnych, przeprowadzonych często poza tymi obszarami.

Do tej kategorii terenów należą:

- doliny, koryta rzeczne Świnki i Mogielnicy, gdzie odwodnienie poprzez liczne rowy melioracji podstawowej i szczegółowej, spowodowało przekształcenie naturalnych siedlisk
- torfowiska i bagna w rejonie Ostrówka - nie udało się odwodnić i przystosować ich do intensywnej produkcji siana, natomiast spowodowano zmianę warunków siedliskowych i ograniczenie naturalnego procesu torfowiskowego,
- torfowiska w rejonie jeziora Turowolskiego, pomimo, że zachowały stosunkowo wysokie walory przyrodnicze i ekologiczne, utraciły naturalną wilgotność i obecnie posiadają zdeformowany obieg wody,
- ekosystem wodno-torfowiskowy – Uściwierz wykazuje cechy zmiany stosunków wodnych, w tym zmniejszanie się zasobów wodnych w wyniku prób odwadniania.

Wszystkie te rejonu zachowały jeszcze wybitne walory biotyczne. Należy zahamować wszystkie procesy degradacyjne i działaniami konserwatorsko-technicznymi, wzmocnić je biologicznie; po zahamowaniu odwadniania naturalne procesy rewitalizacyjne i zdolność do regeneracji, w znacznym stopniu spowodują poprawę stanu biocenotycznego.

2.3.13. Ocena stanu sanitarnego środowiska

O stanie środowiska, w aspekcie sanitarnym, decyduje wyposażenie obszaru w infrastrukturę techniczną, służącą ochronie środowiska, zanieczyszczenia transgraniczne, przenoszone nad obszar gminy różnymi drogami ekspansji oraz wszelkiego rodzaju emisje ze źródeł rozmieszczonych na terenie gminy, a także naturalna odporność środowiska na antropopresję. Do głównych źródeł emisji, powodujących degradację środowiska, zalicza się kopalnię węgla kamiennego w Bogdance (Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.), w szerokim rozumieniu tego słowa, oraz układ osadniczy, w tym zwłaszcza: niedoskonałe wyposażenie obszaru w kanalizację sanitarną i hałas komunikacyjny.

W 2012 r. prowadzone były pomiary jakości powietrza zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2010-2012”. Wyniki pomiarów stanowiły podstawę sporządzenia rocznej oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref.

Uzyskane wyniki były podstawą sporządzenia rocznej oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref:

- ze względu na ochronę zdrowia dla: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ołowiu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, arsenu, kadmu, niklu i benzo/a/pirenu,
- ze względu na ochronę roślin dla: dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozon.

Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2012 r. - ze względu na ochronę zdrowia

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy (strefa lubelska PL0602)												
SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	O ₃ ²⁾	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
A	A	C ³⁾	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	A	A

1) wg poziomu docelowego, 2) wg poziomu celu długoterminowego,

Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2012 r. - ze względu na ochronę roślin

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie (strefa lubelska PL0602)			
SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾	O ₃ ²⁾
A	A	A	D ₂

1) wg poziomu docelowego, 2) wg poziomu celu długoterminowego

Najbliższy punkt pomiarowy badający stan wód powierzchniowych zlokalizowany jest na rzece Świnie poza obszarem gminy w punkcie pomiarowo-kontrolnym Świnka – Łączna w odległości około 2 km od granicy gminy. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych badanych w ramach monitoringu operacyjnego na obszarze województwa lubelskiego przez WIOŚ wykazała następujące wartości wskaźników:

- Elementy biologiczne:
 - Fitobentos – stan słaby,
 - Makrolity – stan dobry,
 - Klasa elementów biologicznych – potencjał słaby,

- Klasa elementów hydromorfologicznych – potencjał dobry,
- Klasa elementów fizykochemicznych – potencjał dobry,
- Stan/potencjał ekologiczny – potencjał słaby,
- jcw na obszarze chronionym – tak,
- Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych – nie,
- Stan/potencjał ekologiczny po uwzględnieniu obszarów chronionych – słaby,
- Stan jcw – zły.

Klimat akustyczny na obszarze gminy Puchaczów kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny. W mniejszym stopniu dotyczy to hałasu przemysłowego (hałas emitowany przez kopalnię Bogdanka) i hałasu kolejowego. Przy braku pomiarów hałasu, na terenie gminy Puchaczów można jedynie przez analogię do innych obszarów przyjąć, iż nie występują tu przekroczenia dopuszczalnych norm dla hałasu drogowego. Najbardziej zagrożoną miejscowością, pod względem akustycznym, był Puchaczów. Obecnie, po wyeliminowaniu transportu węgla przez ośrodek gminny, można przyjąć, iż nie występują tu istotne zagrożenia dla klimatu akustycznego.

W gminie Puchaczów najwięcej odpadów wytwarza Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. Jest to skała płonna, jako produkt odpadowy przy eksploatacji węgla kamiennego. Jest ona składowana w obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Składowisko jest sukcesywnie rekultywowane, tworząc w płaskim krajobrazie gminy swoistą dominantę przestrzenną. Natomiast gospodarka odpadami komunalnymi odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W ciągu ostatnich lat nie prowadzono badań, jakości gleb na obszarze gminy. Na podstawie wcześniejszych badań można przyjąć, iż jakości gleb w gminie Puchaczów może być zagrożona zanieczyszczeniami metalami ciężkimi, emitowanymi przez transport samochodowy, przede wszystkim w pobliżu głównych dróg transportowych.

Dla pełnej oceny stanu środowiska niezbędne jest przeanalizowanie wyników pomiarów monitoringu, prowadzonego przez kopalnię.

2.3.14. Ocena odporności środowiska na degradację

Pod pojęciem odporności na degradację należy rozumieć podatność środowiska i przyrody na niszczące je czynniki zewnętrzne. Jest ona przeto wypadkową naturalnej odporności oraz siły i zakresu antropopresji. Naturalną odporność środowiska na degradację określa wrażliwość jego poszczególnych komponentów, szczególnie: hydrosfery, pedosfery i biosfery – na niszczące działania wywołane przez wykorzystanie elementów środowiska w procesie zagospodarowania.

Odporność gleb na degradację rozpatrywana jest w dwóch kategoriach:

- odporności geochemicznej, która jest funkcja fizycznych i chemicznych właściwości gleb wykształconych w dotychczasowych procesach glebotwórczych,
- odporności biogeochemicznej, rozumianej, jako odporność środowiska glebowo – roślinnego.

Nie wnikając w złożoność procesów powodujących degradację gleb, ową odporność należy rozumieć jako trwałą zdolność zapewnienia roślinom ciągłości wzrostu w warunkach różnorodnych presji. Na terenie gminy Puchaczów występują zróżnicowane typy i rodzaje gleb, ściśle związane z warunkami skały macierzystej, a szczególnie z udziałem tzw. frakcji pylastej i humusu. W skali 10 – stopniowej odporność gleb zawiera się od 5–8 punktów. Charakteryzuje się ona stosunkowo dużą odpornością na zmianę stosunków wodnych i zanieczyszczenia typu przemysłowego (emisji zanieczyszczeń). Wysoką odpornością gleb cechują się rejonry zbudowane z pokryw lessowych i pyłowych. Ale również tereny z dużym udziałem glin należą do tej kategorii. Biorąc pod uwagę fakt, że w warunkach gminy Puchaczów jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej decyduje o rozwoju rolnictwa, to większe znaczenie dla odporności mają zmiany wynikające z użytkowania i chemizacji, niż odporność na procesy urbanizacyjne i wszelkiego rodzaju inżynierskie prace ziemne, to w omawianym obszarze cecha odporności gleb jest przestrzennie zmienna i ściśle powiązana z bonitacją glebową. Chociaż na obszarach pokryw lessowych i pyłowych prace inżynierskie mogą przyczyniać się do wzrostu naturalnej dynamiki procesów erozyjnych.

Odporność szaty roślinnej na degradację rozważano w dwóch aspektach:

- odporność na czynniki degradujące typu antropogenicznego (głównie przemysłu, rekreacji, chemizacji i zmiany obiegu wody),
- odporność na degradujące działanie szkodników chorób i innych czynników pochodzenia naturalnego wynikającego z osłabienia odporności (wiatrołomy, śniegołomy).

Do siedlisk najbardziej odpornych na terenie gminy Puchaczów zaliczono: las jesionowy, las świeży, las wilgotny, ols. Las mieszany i las mieszany wilgotny charakteryzuje się średnią odpornością. Najmniej odporne są siedliska borowe i drzewostany iglaste: bór suchy i bór świeży.

Odporność hydrosfery na degradację jest jednym z podstawowych wskaźników określających możliwość wykorzystania i zagospodarowania środowiska wodnego i środowiska w ogóle. Woda jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania się. Duża wrażliwość wód na eksploatację idzie w parze ze stosunkowo wysokimi możliwościami ich regeneracji ze względu na naturalne właściwości do samooczyszczania.

Specyfiką położenia gminy Puchaczów jest pozorna obfitość zjawisk wodnych w krajobrazie i ścisły związek wód powierzchniowych z wodami podziemnymi. Na odporność tych ostatnich wpływa: głębokość zalegania, przepuszczalność podłoża, wielkość zbiornika wód podziemnych i rodzaj zanieczyszczeń odprowadzanych do gruntu, a także wielkość poboru wód podziemnych dla zaspakajania potrzeb komunalnych i przemysłowych. W gminie Puchaczów – ze względu na budowę hydrogeologiczną podłoża – przepuszczalność gruntu jest zróżnicowana: większa na północ od doliny Świnki i mniejsza na południe, bo zróżnicowane są cechy migracji zanieczyszczeń z powierzchni ziemi i wód powierzchniowych do wód podziemnych.

Z przeprowadzonego badania waloryzacji ogólnej odporności na degradację, wynika, że na terenie gminy występują trzy kategorie terenów (patrz mapa ekofizjografii):

- najodporniejsze na degradację ze względu na łączną odporność hydrosfery i szaty roślinnej:
 - jezioro Uściwierz,
 - kompleks Las Puchaczowski,
 - kompleks Las Zwierzyniec – Ciechanki,
 - kompleks torfowisk Turowolskich,
- średnio odporne na degradację ze względu na wysoką odporność szaty roślinnej i możliwości jej regeneracji:
 - rejon centralny pomiędzy dolinami Świnki i Mogielnicy,
 - wszystkie doliny rzeczne,
 - większe torfowiska i tereny bagienne,
- tereny o niskiej odporności na degradację ze względu na brak trwałej szaty roślinnej i łatwość infiltracji wód i zanieczyszczeń do zbiornika wód podziemnych, oraz zmniejszony udział frakcji pylastej:
 - zwarta strefa na północ od Świnki,
 - mniejsze torfowiska,
 - pozostałe tereny równiny piaszczystej,

Ogólna odporność środowiska przyrodniczego w gminie Puchaczów jest zróżnicowana przestrzennie. Tą cechę należy uwzględniać jako istotne kryterium ustalania polityki przestrzennej a następnie użytkowania terenu. Korzystnym zjawiskiem jest występowanie stosunkowo dużej odporności na degradację na terenach o najwyższych walorach geologiczno-inżynierskich dla zabudowy.

2.3.15. Ocena fizjograficznych warunków rozwoju gminy

Analiza stanu środowiska geograficznego ma służyć sformułowaniu wniosków dotyczących możliwości dalszej urbanizacji. Diagnoza prospektywna, oparta na ekstrapolacji obecnych tendencji rozwojowych, pozwala na następujące wnioski dotyczące zagospodarowania przestrzennego:

1. Zróżnicowanie funkcji terenów jest trwałe i w okresie najbliższych 30–40 lat będzie stabilizować równowagę społeczno – gospodarczą. Kluczowymi funkcjami pozostaną: rolnictwo, osadnictwo, przemysł wydobywczy. Skutki środowiskowe istnienia tych funkcji i przeznaczenia terenu będą zróżnicowane. Najsilniej będzie oddziaływać eksploatacja węgla.
2. Przestrzenne skutki wydobywania węgla określają zawodnienia i osiadania obejmujące większość Terenu Górniczego „Puchaczów V” (Eksploatacja a co za tym idzie skutki wydobywania będą trwałe do momentu wykonania uprawnień określonych w posiadanych przez LW Bogdanka koncesjach). Oznacza to zmniejszenie terenów użytkowych rolniczo, przeznaczonych pod zabudowę, konieczność zmian infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Wg prognoz docelowych około 40% powierzchni gminy będzie musiało zmienić dotychczasowe zagospodarowanie.

3. Ustalenie docelowej polityki przestrzennej i strategii rozwoju gminy Puchaczów wymaga zabezpieczenia terenów pod funkcje użytkowe, które początkowo ograniczane, ostatecznie zlikwidowane w rejonach wydobywania węgla, będą musiały być „przeniesione”, zlokalizowane w nowych terenach. Dotyczy to głównie osadnictwa i produkcji żywności.
4. Pojawia się możliwość zdynamizowania funkcji rekreacyjno – turystycznej. Wymuszane powstawanie zalewisk należy wykorzystać w strategii i polityce przestrzennej gminy do sformułowania kompleksowego programu rozwoju turystyki i rekreacji „sportowej”.
5. Ocena przydatności środowiska:
 - a) Niewielkie skrawki gminy znajdują się w zasięgu wód powodziowych rzeki Wieprz i rzeki Świnki; rolnicze użytkowanie dna doliny powinno być kontynuowane,
 - b) Strefy ochronne ujęć wód podziemnych obowiązują sposoby zagospodarowania określone w przepisach odrębnych,
 - c) Zagospodarowanie przestrzenne i użytkowanie terenu musi uwzględniać występowanie w gminie ograniczeń (zakazów, nakazów, preferencji) wynikających z ustawy o ochronie przyrody (parki krajobrazowe),
 - d) Obszar i teren górniczy „Puchaczów V” obejmuje około 85% powierzchni gminy, wynikają z tego ograniczenia dla zagospodarowania przestrzennego w zakresie przeznaczenia terenów, występowania szkód, dodatkowego wzmocnienia konstrukcji budynków, infrastruktury i wielu innych skutków wydobywania węgla „na zawał”, występowanie obiektów górniczych, które w znaczący sposób wpływałyby na stan środowiska (zakład przeróbki węgla, zwałowisko skały płonnej, elektrociepłownia).
 - e) Na terenie gminy Puchaczów znajduje się niewielki fragment (5,5495 ha) obszaru i terenu górniczego Stręczyn. Nie przewiduje się eksploatacji Obszaru „Stręczyn” w granicach gminy Puchaczów.
6. Korzystne warunki ekofizjograficzne dla zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej wynikają z:
 - a) niewielkiego zróżnicowania rzeźby powierzchni terenu; obszary o nachyleniach przekraczających 2% stanowią niewiele ponad 5% powierzchni gminy (zbocza, stoki, krawędź denudacyjna, wydmy),
 - b) przydatnych warunków gruntowo – wodnych umożliwiających bezpośrednie posadowienie na gruntach mineralnych fundamentów projektowanej zabudowy; w tych terenach korzystne są również warunki hydrogeologiczne, które warunkują występowanie wód poniżej 5m.p.p.t.,
 - c) korzystnych i przeciętnych warunków topoklimatycznych z wyraźnie zaznaczającym się wpływem hydrosfery na temperatury odczuwalne i wilgotność względną powietrza,
 - d) dużych zasobach wód podziemnych na potrzeby komunalne,
 - e) generalnie dobry stan sanitarny środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

2.3.16. Ocena zasobów przyrodniczych i uwarunkowań środowiska przyrodniczego na tle dotychczasowego rozwoju gminy

Niniejszy rozdział ma w zasadzie odpowiedzieć na pytanie o sposób wykorzystania przestrzeni przyrodniczej, w tym szczególnie z uwzględnieniem niekorzystnych skutków środowiskowych zagospodarowania przestrzennego.

Na wstępie należy stwierdzić, że dotychczasowy rozwój przestrzenny odbywa się zgodnie z wymogami ochrony i kształtowania środowiska. Od połowy lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku wyraźne oddziaływania środowiskowe spowodowane są rozwojem górnictwa. Do dzisiaj funkcjonowanie zakładów wydobywczych w Bogdanie i Nadrybie jest najbardziej widoczną w środowisku i krajobrazie formą użytkowania terenu. Zasięg oddziaływań środowiskowych wywoływanych eksploatacją jest zróżnicowany przestrzennie i zakresem zmian środowiskowych. Oto główne skutki tej działalności:

- zmiany jakościowe wód powierzchniowych w wyniku zrzutu ścieków kopalnianych do Świnki,
- zmiany ilościowe hydrosfery w wyniku szczypania wód podziemnych i wytworzenie rozległego leja depresji w jurajskim poziomie wodonośnym,
- emisja do atmosfery gazów i pyłów (elektrociepłownia, zwałowisko skały płonnej, emisja komunikacyjna),
- przekształcenie rzeźby terenu: powstanie i rozwój tzw. niecek osiadań, czyli zagłębień terenowych mogących wypełniać się wodami podziemnymi i opadowymi, a pionowe ruchy powierzchni terenu nie pozostają bez wpływu na istniejącą zabudowę
- niekorzystnym skutkiem, głównie krajobrazowym, jest stale rozbudowujące się zwałowisko skał
- bardzo negatywnym zjawiskiem są skutki transportu kołowego węgla z kopalni do zewnętrznych odbiorców; główne uciążliwości związane są emisją komunikacyjną: gazów, pyłów i hałasu, który staje się uciążliwością szczególnie odczuwalną dla mieszkańców Puchaczowa

Wspomniano już o skutkach przeprowadzanych prac odwadniających dla hydrosfery i przyrody. Osuszanie dolin rzecznych i torfowisk było działaniem degradującym poleskie walory przestrzeni przyrodniczej, tym bardziej, że nie spowodowały wyraźnego zwiększenia produkcji żywności. Najbardziej trwałym skutkiem drenażu jest zanik siedlisk bagiennych i olsowych oraz rozpoczęcie w wielu terenach procesu murszowego.

Zabudowa mieszkaniowa rozwijała się na terenach o korzystnych warunkach gruntowo – wodnych. Nie zlokalizowano ich na terenach wartościowych przyrodniczo i ekologicznie. Nie stanowi zagrożenia dla obiektów chronionych.

2.4. Uwarunkowania kulturowe - stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

2.4.1. Najstarsze ślady osadnictwa

Obszar gminy Puchaczów objęty został badaniami powierzchniowymi Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) na obszarach oznaczonych 75-85, 75-86, 76-85, 76-86, 77-85, 77-86.

Na ww. obszarach zarejestrowane zostały następujące stanowiska, dokumentujące osadnictwo od epoki kamiennej i mezolitu – po okres nowożytny:

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Puchaczów, woj. lubelskie

AZP 75-85

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres	uwagi
Puchaczów	75-85	13	20	śląd osadn., kultura staropolska, 2 poł. XIII pocz. XIV w.	
	75-85	14	22	Osada, kultura wołyńsko-lubaczowska ceramiki malowanej, środkowy neolit	
	75-85	15	29	śląd osadn., kultura i okres nieokreślone	

AZP 75-86

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres	uwagi
Bogdanka	75-86	1	121	osada (?), wczesne średniowiecze do X w.; osada, późne średniowiecze; osada, środkowy okres lateński; osada (?), kultura pradziejowa, chronologia nieokreślona	
	75-86	2	122	osada, kultura wołyńsko-lubaczowska ceramiki malowanej, środkowy neolit; śląd osadn., późne średniowiecze	
	75-86	3	123	osada (?), kultura pradziejowa, chronologia nieokreślona; osada, okres nowożytny	
	75-86	4	124	śląd osadn., wczesne średniowiecze do X w.	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

	75-86	5	125	śląd osadn., kultura pradziejowa, chronologia nieokreślona	
	75-86	6	126	śląd osadn., wczesne średniowiecze, X-XI w.	
	75-86	7	127	śląd osadn., kultura i okres nieokreślone	
Nadrybie Ukazowe	75-86		7	osada (?), kultura ceramiki sznurowej(?), eneolit; grodzisko(?)	stanowisko znane z kwerendy, niezlokalizowane w terenie
	75-86		8	śląd osadn. (?)	stanowisko znane z kwerendy, niezlokalizowane w terenie
	75-86		9	śląd osadn. (?)	stanowisko znane z kwerendy, niezlokalizowane w terenie
	75-86		10	śląd osadn.	stanowisko znane z kwerendy, niezlokalizowane w terenie
	75-86		11	śląd osadn. (?), wczesna epoka brązu; osada (?), średniowiecze	
	75-86		12	osada (?), wczesna epoka brązu	
	75-86		30	osada, średniowiecze	
	75-86		136	śląd osadn., kultura pradziejowa, chronologia nieokreślona	Uwaga – w karcie ODZ błędne wskazanie miejscowości jako „Nadrybie-Wieś”
Nadrybie Wieś	75-86		13	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych, neolit; osada, wczesne średniowiecze X-XIII w.; osada (?), kultura pradziejowa	
	75-86		14	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		15	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		16	śląd osadn., wczesna epoka brązu; śląd osadn., wczesne średniowiecze (?)	
	75-86		29	osada (?), wczesna epoka brązu	
	75-86		45	śląd osadn., wczesne średniowiecze XII-XIII w.; osada (?), kultura pradziejowa	
	75-86		46	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych (?), neolit; osada, wczesna epoka brązu; śląd osadn., epoka nowożytna	
	75-86		47	osada, wczesna epoka brązu	
	75-86		48	śląd osadn., kultura pradziejowa	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

	75-86		49	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		50	śląd osadn., paleolit schyłkowy; osada, mezolit; osada, kultura pucharów lejkowatych, neolit	
	75-86		51	osada, kultura pradziejowa	
	75-86		52	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		53	osada, wczesna epoka brązu	
	75-86		54	osada, mezolit; osada, kultura pucharów lejkowatych (?), neolit	
	75-86		97	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		98	osada, kultura pradziejowa	
	75-86		99	osada, kultura nowożytna	
Nadrybie Dwór	75-86		36	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		37	śląd osadn., wczesna epoka brązu	
	75-86		15	śląd osadn., kultura pradziejowa	
	75-86		16	śląd osadn., wczesna epoka brązu; śląd osadn., wczesne średniowiecze (?)	
	75-86		29	osada (?), wczesna epoka brązu	

AZP 76-85

miejsowość	obszar AZP	nr stano wiska w miejsc owości	nr stanow iska na obszar ze	materiał kulturowy, kultura, okres	uwagi
Brzeziny	76-85		56	śląd osadn., kultura ceramiki sznurowej	
	76-85		71	śląd osadn., kultura trzciniecka; śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	76-85		72	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		73	śląd osadn., okres lateński	
	76-85		74	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; śląd osadnictwa, wczesny brąz; osada, okres wpływów rzymskich; śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		75	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		76	śląd osadn., X-XIII w.	
	76-85		77	śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadn., kultura łużycka; śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		78	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; śląd osadn., średniowiecze	
	76-85		79	śląd osadn., kultura łużycka	
	76-85		80	śląd osadn., okres lateński	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

	76-85		81	śląd osadn., kultura amfor kulistych	
	76-85		82	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		83	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		84	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych, śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		85	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		86	śląd osadn., kultura łużycka	
	76-85		87	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		88	śląd osadnictwa, średniowiecze	
Ciechanki	76-85		70	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
Turowola	76-85	1	53	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
Kolonia	76-85	2	54	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
Puchaczów	76-85		89	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		90	śląd osadn., X-XIII w.; śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		91	śląd osadn., wczesny brąz	
	76-85		92	śląd osadn., X-XIII	
	76-85		93	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		94	śląd osadn., X-XIII	
	76-85		95	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		96	śląd osadnictwa, kultura pomorska	
	76-85		97	śląd osadn., kultura łużycka	
	76-85		98	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		99	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-85		100	śląd osadn., wczesny brąz	
Stara Wieś	76-85		4	osada, wczesne średniowiecze	
	76-85		5	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		6	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		7	śląd osadn., wczesne średniowiecze; śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		8	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadn., okres wpływów rzymskich, śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
	76-85		9	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	76-85		55	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
Turowola	76-85		10	osada (?), kultura pucharów lejkowatych; osada (?), kultura łużycka	
	76-85		11	osada, kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		12	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		13	osada (?), wczesne średniowiecze	
	76-85		14	osada, wczesne średniowiecze	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

76-85		15	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; ślad osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		16	śląd osadn., wczesne średniowiecze; ślad osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		17	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
76-85		18	śląd osadn., wczesny brąz; ślad osadn., X-XIII w.	
76-85		19	śląd osadn., kultura amfor kulistych; ślad osadn., wczesne średniowiecze; ślad osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		20	śląd osadn., wczesny brąz; ślad osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		21	śląd osadn., wczesny brąz; ślad osadn., kultura trzciniecka (?); osada (?), kultura łużycka; ślad osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
76-85		22	śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
76-85		23	śląd osadn., wczesne średniowiecze; ślad osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		24	osada, stanowisko nieokreślone	
76-85		25	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		101	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		102	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		103	śląd osadn., kultura łużycka; osada (?), wczesne średniowiecze; ślad osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		104	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		105	śląd osadn., wczesny brąz	
76-85		106	śląd osadn., kultura trzciniecka; ślad osadn., okres wpływów rzymskich	
76-85		107	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		108	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
76-85		109	śląd osadn., wczesny brąz	
76-85		110	osada, kultura ceramiki sznurowej	
76-85		111	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
76-85		112	śląd osadn., wczesny brąz	
76-85		113	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
76-85		114	śląd osadn., kultura łużycka; osada, wczesne średniowiecze	
76-85		115	śląd osadnictwa, kultura ceramiki sznurowej	
76-85		116	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		117	śląd osadn., X-XIII w.	
76-85		118	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		119	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
76-85		120	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

	76-85		121	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		122	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		123	śląd osadn., VII-X w.	
	76-85		124	śląd osadn., średniowiecze	
	76-85		125	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	76-85		126	osada, wczesne średniowiecze; śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
	76-85		127	śląd osadn., wczesny brąz	
	76-85		128	śląd osadn., wczesny brąz	
	76-85		129	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		130	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		131	śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
	76-85		132	śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	
	76-85		133	śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadnictwa, kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		134	śląd osadnictwa, kultura pucharów lejkowatych; osada, wczesne średniowiecze	
	76-85		135	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	76-85		136	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		137	śląd osadnictwa, kultura trzciniecka	
	76-85		138	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	76-85		139	śląd osadnictwa, kultura pucharów lejkowatych	
	76-85		140	śląd osadnictwa, stanowisko nieokreślone	

AZP 76-86

miejsowość	obszar AZP	nr stano wiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres	
Albertów	76-86		59	śląd osadn.; osada (?), wczesny brąz	
	76-86		60	osada (?), wczesny brąz	
	76-86		61	osada (?), kultura pucharów lejkowatych	
	76-86		62	osada (?), kultura pucharów lejkowatych; śląd osadnictwa, kultura trzciniecka; śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	76-86		63	osada (?), epoka kamienia	
	76-86		64	śląd osadnictwa, okres wpływów rzymskich (?)	
	76-86		65	osada (?), okres lateński (?)	
	76-86		66	śląd osadnictwa, kultura pucharów lejkowatych; śląd osadnictwa, okres wpływów rzymskich	

AZP 77-85

miejsowość	obszar AZP	nr stano wiska w miejsc owości	nr stanow iska na obszar ze	materiał kulturowy, kultura, okres	uwagi
Ciechanki	77-85		1	śląd osadn., neolit/epoka brązu	stanowisko znane z kwerendy, niezlokalizowane w terenie
	77-85		2	śląd osadn., wczesny brąz	
	77-85		3	osada, kultura pomorska	
	77-85		8	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		9	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych; śląd osadn., VIII-XI w.	
	77-85		10	śląd osadn., wczesne średniowiecze; śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		11	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		12	śląd osadn., VII-X w.; śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		13	śląd osadnictwa, kultura trzciniecka; śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	77-85		14	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		15	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		16	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		17	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		18	śląd osadn., wczesny brąz	
	77-85		19	osada, kultura łużycka	
	77-85		20	śląd osadn., kultura ceramiki sznurowej (?)	
	77-85		23	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	77-85		24	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
Ostrówek	77-85		25	śląd osadn., X-XII w.	
	77-85		26	osada (?), okres wpływów rzymskich; osada(?), wczesne średniowiecze	
	77-85		27	osada, VIII-X w.	
	77-85		28	śląd osadn., kultura ceramiki sznurowej (?); śląd osadn., kultura łużycka, osada (?), X-XIII w.	
	77-85		29	śląd osadn., okres wpływów rzymskich (?)	
	77-85		30	śląd osadn., kultura łużycka; osada, X w.	
	77-85		32	śląd osadn., VIII-X w.	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

	77-85		33	śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	77-85		34	śląd osadn., XII-XIII w.	
	77-85		35	śląd osadn., kultura łużycka, śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze	
	77-85		36	śląd osadn., X, XIII w.	
	77-85		40	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		41	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		42	śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		43	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		44	śląd osadn., X-XIII w.; śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		45	śląd osadn., VII-X w.	
	77-85		46	osada, kultura łużycka, osada (?), wczesne średniowiecze	
	77-85		47	osada (?), kultura łużycka; śląd osadn., okres wpływów rzymskich (?), osada, VIII-X w.	
	77-85		48	osada (?), okres wpływów rzymskich; śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		49	osada, kultura trzciniecka (?); osada, XII-XIII w.	
	77-85		50	śląd osadn., X-XIII w.	
	77-85		53	śląd osadn., wczesny brąz	
	77-85		54	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		55	śląd osadn., wczesne średniowiecze, śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		56	śląd osadn., wczesny brąz, osada, IX-XI w.	
	77-85		57	osada (?), VIII-X w.	
	77-85		58	śląd osadn., wczesny brąz	
	77-85		66	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
	77-85		67	śląd osadn., okres wpływów rzymskich	
Szpica	77-85		31	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		37	osada (?), wczesne średniowiecze	
	77-85		38	śląd osadn., wczesny brąz; śląd osadniczy, kultura łużycka	
	77-85		39	śląd osadn., wczesne średniowiecze	
	77-85		51	śląd osadn., stanowisko nieokreślone	
	77-85		52	śląd osadn., wczesne średniowiecze	

AZP 77-86

miejsowość	obszar AZP	nr stano wiska w miejsc owości	nr stanow iska na obszar ze	materiał kulturowy, kultura, okres	
Jasieniec	77-86		34	śląd osadn., mezolit	
	77-86		35	ślady osadn., mezolit; śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych, neolit; osada (?), kultura ceramiki sznurowej, eneolit	
	77-86		36	osada, wczesna epoka brązu	
	77-86		37	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych, neolit; osada (?), kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit; śląd osadn., kultura łużycka, epoka brązu	
	77-86		38	osada (?), kultura pucharów lejkowatych, neolit	
	77-86		39	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
Szpica	77-86		21	śląd osadn., (?), okres wpływów rzymskich	
	77-86		22	śląd osadn., kultura lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej, neolit	
	77-86		117	śląd osadn.	
Wesołówka	77-86		25	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
	77-86		26	śląd osadn., kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit	
	77-86		27	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
	77-86		28	śląd osadn., (?), mezolit (?); osada, kultura pucharów lejkowatych, neolit; osada (?), kultura ceramiki sznurowej, wczesna epoka brązu; śląd osadn., po XII w.	
	77-86		29	śląd osadn., (?), neolit (?)	
	77-86		30	śląd osadn., kultura amfor kulistych (?), neolit; śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
	77-86		31	śląd osadn., kultura lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej, neolit; śląd osadn., kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit; śląd osadn., (?), epoka brązu; osada VIII-IX w.	
	77-86		32	osada (?), (?), wczesna epoka brązu	
	77-86		33	osada, kultura pucharów lejkowatych, neolit	
Zawadów	77-86		4	śląd sadn., (?), (?)	
	77-86		8	śląd osadn., kultura pradziejowa, nieokreślona	
	77-86		9	osada (?), (?), wczesna epoka brązu; śląd osadn., do X w., osada, renesans	

77-86		10	śląd osadn., (?), mezolit; ślad osadn., wczesne średniowiecze	
77-86		11	śląd osadn., kultura trzciniecka (?), II okres epoki brązu; ślad osadn., średniowiecze	
77-86		12	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
77-86		13	śląd osadn., kultura pradziejowa, nieokreślona	
77-86		14	osada., kultura trzciniecka (?), II okres epoki brązu	
77-86		15	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
77-86		16	śląd osadn., (?), cykl wstęgowy; ślad osadn., kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit; osada (?), kultura łużycka, epoka brązu; ślad osadn. wczesne średniowiecze	
77-86		17	śląd osadn., kultura pradziejowa, nieokreślona	
77-86		18	śląd osadn., (?), wczesna epoka brązu	
77-86		19	śląd osadn., kultura pucharów lejkowatych (?), neolit; ślad osadn., (?), wczesna epoka brązu	
77-86		23	śląd osadn., kultura trzciniecka, II okres epoki brązu	
77-86		24	osada (?), kultura ceramiki sznurowej, eneolit; ślad osadn., (?), wczesna epoka brązu	

Na terenie gminy dominują ślady osadnicze, niewiele jest małych osad. Ww. stanowiska nie wymagają szczególnej ochrony konserwatorskiej.
Nie występują stanowiska wpisane do rejestru zabytków.

2.4.2. Trakty i historyczne osadnictwo – geneza współczesnej sieci osiedleńczej

Osadnictwo w okresie średniowiecza zasadniczo rozwijało się przy traktach - jednak gminę Puchaczów omijały w przeszłości ważne trakty handlowo-komunikacyjne. Lokalny trakt średniowieczny łączył Łęczną – Puchaczów - i dalej na Kamionkę - z Chełmem. W kierunku północnym przez Puchaczów przechodził lokalny trakt nowożytny: gościniec włodawski, łączący Lublin - Łęczną - Puchaczów - Nadrybie Dwór – z Włodawą. Najstarszymi miejscowościami na terenie gminy, sięgającymi okresu średniowiecza, są Nadrybie i Szpica - stanowiące w okresie staropolskim własność benedyktynów sieciechowskich.

Najstarszymi ośrodkami dóbr były¹:

- **ośrodek wokół dóbr w Nadrybiu** (w XIII w. własność opactwa sieciechowskiego - por. wyżej, od XVII w. w dobrach puchaczowskich, w poł. XIX w. własność Ludwika Grabowskiego; w XIX w. dobra składające się z dwóch folwarków - w Nadrybiu i Józefinie oraz wsi: Nadrybie, Majdan, Przymiarki, Ostrów, Zaróbka i kolonie - Janowiec i Wólka);

¹ Wg: Wartości kulturowe gminy Puchaczów, oprac. Bronisław Seniuk, Bożena Stanek-Lebioda, Lublin 1993, s. 2, mps. w posiad. UG Puchaczów,

- ***ośrodek, którego centrum stanowił Puchaczów*** (w okresie staropolskim będący własnością opactwa sieciechowskiego - por. wyżej, po 1773 zsekularyzowane dobra przeszły na własność Komisji Edukacji Narodowej, od 1815 r. w rękach prywatnych; w 2 poł. XIX w. obejmujący folwarki - w Brzezinach, Turowoli i Wesołowce oraz nomenklatury w Malinówce, Kępie i Skłopotowie);

Samodzielny ośrodek dóbr Ciechanki ukonstytuował się dopiero po poł. XIX w., podobnie po 1878 r., wyodrębnił się folwark Ostrówek (wcześniej, od okresu średniowiecza aż do ok. poł. XIX w. wieś Ciechanki i wieś Ostrówek należały do klucza łańcuchowskiego, podobnie jak położona w zasięgu ich oddziaływania miejscowość Szpica).

Elementem historycznego krajobrazu kulturowego gminy w XIX i XX stuleciu było ***osadnictwo niemieckie*** (kolonizacja). W północno-wschodniej i wschodniej części gminy Puchaczów osadnicy stanowili większość (np. w pocz. XX w. w Albertowie, Bogdance, Jasieńcu i Nadrybiu - ok. 80% mieszkańców - wg źródeł 1082 osoby). Po opuszczeniu przez nich domostw w związku z wydarzeniami II wojny światowej i po uwłaszczeniu mienia ponemieckiego w okresie po II wojnie światowej zgodnie z dekretem PKWN - na tych terenach, oprócz miejscowej ludności, osiedliła się nowa grupa mieszkańców, m.in. Polacy z Polesia i Wołynia.

2.4.3. Zespoły dworsko-parkowe i folwarczne

Najstarszym ośrodkiem rezydencyjnym o charakterze obronnym było fortalicjum opackie w Puchaczowie². W 1670 r. istniał w Puchaczowie zamek (zapewne drewniany), otoczony fosą, także należący do opactwa sieciechowskiego. W następnych latach wzmiankowany był dwór użytkowany przez szlacheckich dzierżawców (1676 r.). W 1789 r. w pobliżu kościoła znajdował się pałac - w miejscu fortalicjum opackiego. Ww. obiekty nie zachowały się.

Na obszarze gminy istnieje obecnie jeden stosunkowo dobrze zachowany zespół dworsko-parkowy w Kolonii Ciechanki. Pozostałe ośrodki dworskie i folwarki przetrwały głównie jako relikt zieleni komponowanej lub nie zachowały się wcale.

Istniejące zespoły podworskie i pofolwarczne:

Zespół dworsko-parkowy w Kolonii Ciechanki, wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/732.

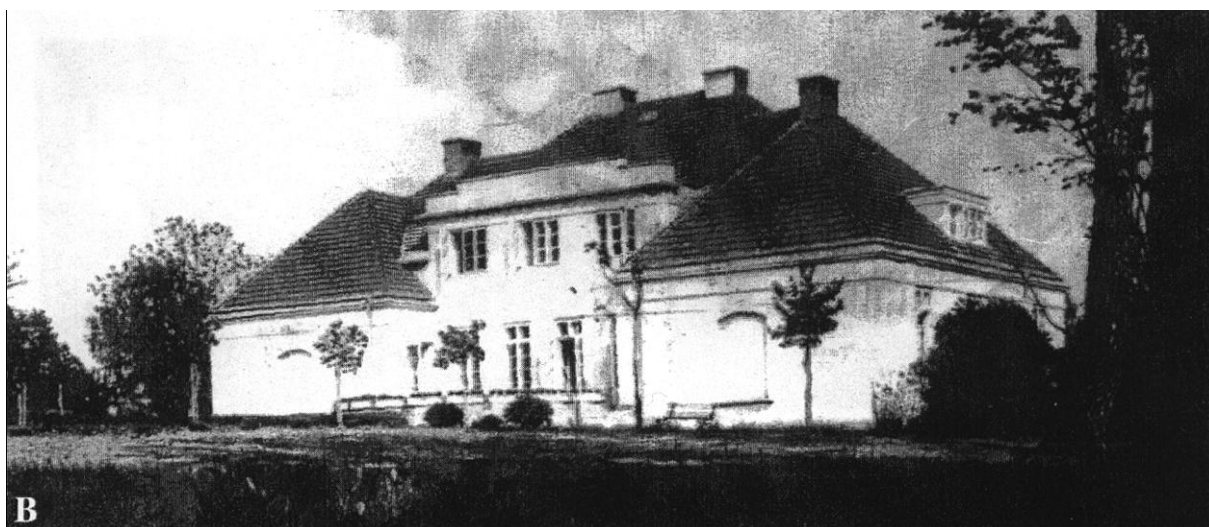
Ciechanki będące folwarkiem szlacheckim, wchodziły (wraz z niedaleko położonym Ostrówkiem) w skład okolicznych majątków. W XIX w. zbudowano w nich dwór i założono ogród, przekształcony następnie w park dworski. W 1906 r. Ciechanki zostały przyłączone do dóbr Łysołaje, stanowiących wówczas własność Feliksa Popławskiego.

W 1909 r. zostały sprzedane Bolesławowi Modzelewskiemu i wówczas wydzielone jako odrębne dobra. W 1910 r. dobra nabył Wacław Lachert (l. 1872-1952) - przemysłowiec i

² jw., s. 8.

działacz społeczny. Do 1918 r. Lachert przebywał w Moskwie, a następnie w Warszawie. W 1924 r. jego syn Bohdan Lachert przeprojektował dwór nawiązując do uproszczonych form modnego modernizmu i następnie w nim zamieszkał, gdyż prowadził rodzinny majątek. Dobra były jednak faktycznie własnością Wacława Lacherta do 1944 r., który pomimo, że pozostawił zarząd majątkiem synowi - czuł się w obowiązku zbudowania szkoły w Ciechankach (w 1927 r.) oraz założył kółko rolnicze (1928 r.).

W okresie po uwłaszczeniu dwór zamieniono na dom pracy twórczej literatów. Następnie resztówka z dworem została przekazana w użytkowanie POM w Ciechankach, wówczas dawny dwór zaadaptowano na mieszkania, a budynki gospodarcze przebudowano i zaadaptowano np. na warsztaty naprawcze maszyn rolniczych. Na terenie podworskim wzniesiono nowe obiekty, dysharmonijne w stosunku do historycznego zagospodarowania terenu: barak mieszkalny, budynki przemysłowe, obiekty o charakterze gospodarczym. Na terenie parku zlikwidowano staw, zlokalizowano boisko. W związku z ww. działaniami - został zatarty częściowo układ kompozycyjny parku.

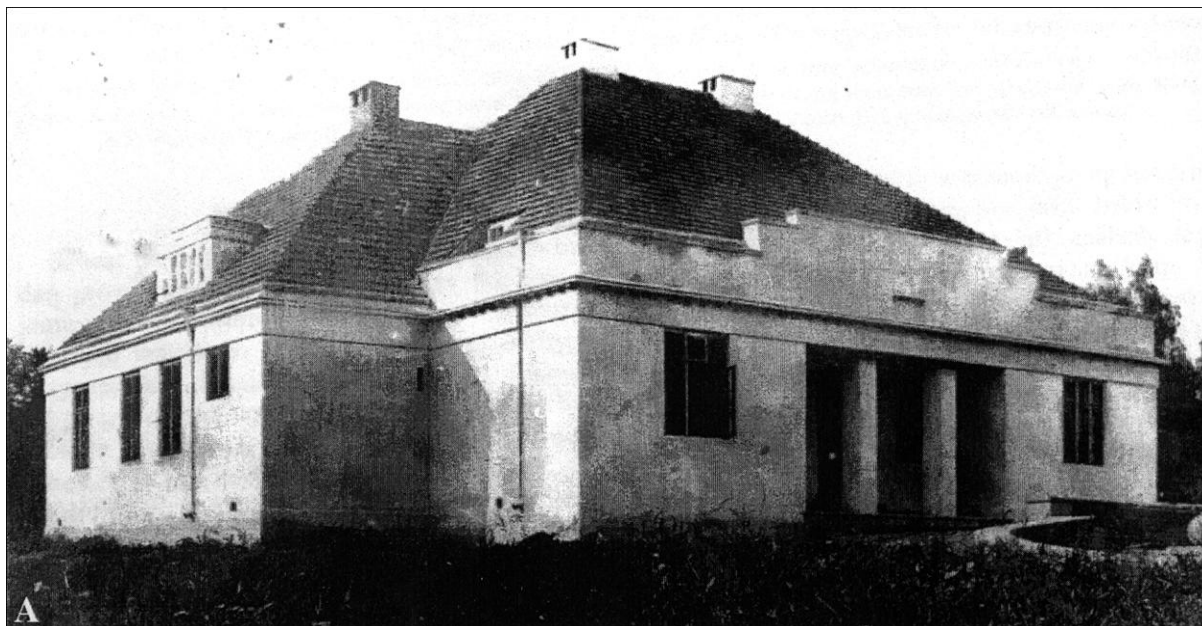

Ciechanki, dwór Lachertów, widok od strony ogrodu. Stan ok. 1926 r. Fot. B. Lachert (zbiory rodzinne). Fotografia zamieszczona w artykule M. Rozbickiej, Dom mieszkalny średniozamożnego ziemianina. Studia nad teorią i praktyką projektową (1918-1939). [w:] "Kwartalnik Architektury i Urbanistyki", z. 1-4/2003, s. 71.

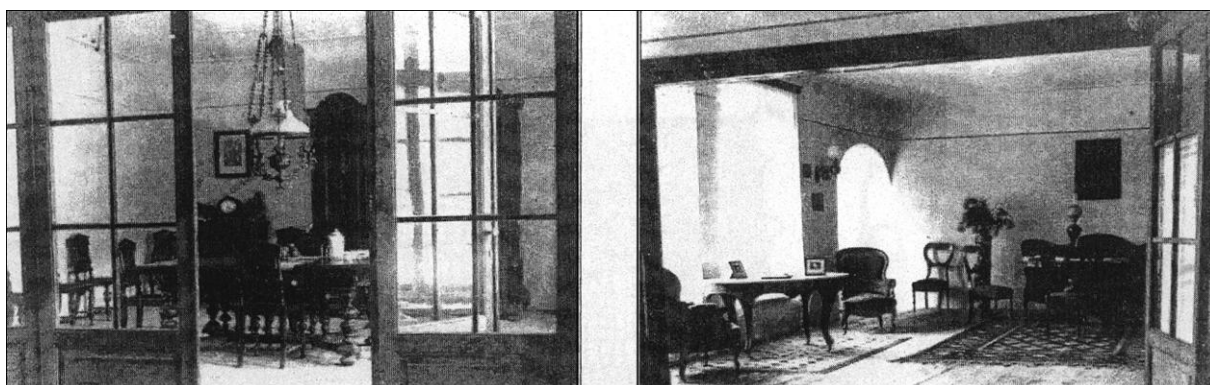
Od 2008 r. właścicielem zabytkowej nieruchomości jest Gmina Puchaczów.

Jak napisano powyżej, autorem przebudowy dworu był Bohdan Lachert³ był. Była to pierwsza realizacja Lacherta upraszczająca w duchu modernizmu formę dworu polskiego (projekt opracowany został w 1924 r.).

³ Bohdan Lachert urodził się w 1900 r. Moskwie (zm. w 1987 r.). Przed II wojną światową członkiem grupy architektonicznej Praesens. Od 1948 był profesorem Politechniki Warszawskiej. Jego dzieła zaliczane są do awangardy architektonicznej II Rzeczypospolitej.

Ciechanki, dwór Lachertów, widok od strony podjazdu. Stan ok. 1926 r. Fot. B. Lachert (zbiory rodzinne). Fotografia zamieszczona w artykule M. Rozbickiej, Dom mieszkalny średniozamożnego ziemianina. Studia nad teorią i praktyką projektową (1918-1939). [w:] "Kwartalnik Architektury i Urbanistyki", z. 1-4/2003, s. 71.

Ciechanki, dwór Lachertów, widok z jadalni do salonu (po lewej) i z salonu do pokoju stołowego (po prawej). Stan ok. 1926 r. Fot. B. Lachert (zbiory rodzinne). Fotografia zamieszczona w artykule M. Rozbickiej, Dom mieszkalny średniozamożnego ziemianina. Studia nad teorią i praktyką projektową (1918-1939). [w:] "Kwartalnik Architektury i Urbanistyki", z. 1-4/2003, s. 54.

Obecnie zespół podworski składa się z opisanego powyżej dworu, parku o powierzchni ok. 2,5 ha (dla porównania - w początku XX w. ogród dworski zajmował powierzchnię ok. 10 ha i składał się z parku oraz części użytkowo-ogrodowej: ogrodu owocowo-warzywnego, sadu i stawu) oraz zrujnowanych zabudowań gospodarczych, usytuowanych w północnej części założenia, przy dawnym podwórzku folwarcznym (budynkiem posiadającym walory architektoniczne, pomimo stanu ruiny, jest dawna stodoła oraz położony po zachodnio-północnej stronie zespołu dawny magazyn zbożowy – w dostatecznym stanie technicznym, do zachowania).

Dawne ośrodki dóbr i folwarki zachowane relikto:

- Nadrybie Dwór - ośrodek dóbr w Nadrybiu w XVII w. w dobrach puchaczowskich, po poł. XIX w. w posiadaniu Ludwika Grabowskiego (wówczas składających się z m.in. folwarku w Nadrybiu i Józefinie, w dobrach funkcjonowała gorzelnia, wiatrak, cegielnia i pasieka), po zlicytowaniu przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie sprzedany - wówczas ośrodek dóbr nazywany "Dwór" - po czym dalsza parcelacja na rzecz kolonistów niemieckich (z tym, że pierwsze kolnie osadników zostały utworzone już w l. 30. XIX w.); niewielka resztówka została rozparcelowana po II wojnie światowej. Obecnie zachowała się aleja dojazdowa do nie istniejącego dworu,
- folwark w Turowoli - należący w XIX w. do dóbr puchaczowskich, do 1905 r. własność Ludwika Grabowskiego. Zachowane pozostałości d. parku (jesiony, lipy, grusze, krzewy bzu i akacje), położone na terasie nad skarpą doliny rzeki Świnki,
- dwór i folwark w Brzezinach - w 2 poł. XIX w. w posiadaniu Bogdanowiczów, następnie do początku XX w. należał do Ludwika Grabowskiego, właściciela m.in. dóbr Łączna; drewniany dwór został zniszczony w 1914 r., pozostałościami dawnego założenia są zrujnowane budynki pochodzące z pocz. XX w. (obora i lamus) oraz fragment otuliny parkowej, złożonej z grabów i jesionów.

Nieistniejące ośrodki dóbr i folwarki:

- folwark w Bogdance, należący początkowo do dóbr w Nadrybiu, został w 2 poł. XIX w. nabyty przez Bogdanowiczów (stąd nazwa), po zlicytowaniu przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie po 1880 r. został wykupiony przez kolonistów niemieckich,
- folwark Jasieniec należący w XIX w. do dóbr puchaczowskich, po poł. XIX w. w posiadaniu Ludwika Grabowskiego,
- folwark Ostrówek, oddzielony w 1878 r. od dóbr łańcuchowskich (z którymi związany był od średniowiecza - w l. 1448-60 wymieniony dziedzic Jan Kuropatwa) - wówczas (do 1887 r.) własność Suffczyńskich,
- folwark w Wesołowce, należący w XIX w. do dóbr puchaczowskich, do 1905 r. własność Ludwika Grabowskiego.

2.4.4. Architektura sakralna

Na obszarze całej gminy istnieje jeden zabytkowy zespół kościelny - w Puchaczowie. Zespół został wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod **nr A/609**.

Pierwsza wzmianka o istnieniu parafii, zapewne z drewnianym kościołem, pochodzi z 1533 r. W 1778 r. został wzniesiony, staraniem opata sieciechowskiego Leonarda Popławskiego, nowy, murowany kościół pw. Wniebowzięcia NMP.. Konsekracja miała miejsce w 1786 r.

Puchaczów, kościół parafialny. Fot. 2010.

Kościół jest orientowany. Fasada wieżowa. Wnętrze jednonawowe.

W 1928 r. zostały dodane skarpy (zlikwidowane w 2009 r.), restauracja elewacji w l. 1850-60, dobudowa zakrystii od pn. w 1907 r., budowa sygnaturki w 1914 r. Remonty kościoła prowadzono w latach 1940-51, 1972, 1979-81 i po 2000 r. (m.in. wymiana posadzki we wnętrzu).

Kościół jest jednolity stylowo. Należy do grupy obiektów wzniesionych wg projektu Józefa Horsch'a - architekta z Wiednia. Wg jego projektu wzniesiono między innymi kościół w Baranowie, g. Baranów, najbardziej zbliżony formą do świątyni w Puchaczowie.

W skład zespołu kościelnego wchodzi ponadto:

- murowana dzwonnica, zbudowana w 1854 r. (w miejsce drewnianej dzwonnicy krytej gontem),
- murowane, przeszłowe ogrodzenie cmentarza przykościelnego z czterema kapliczkami procesyjnymi i bramą z żelaznymi skrzydłami, XIX w.,
- murowana "stara" plebania, 1809 r., przebudowana w pocz. XX w., obecnie nie użytkowana.
- drzewostan w obrębie cmentarza przykościelnego,
- pozostałości alei prowadzącej z Rynku na cmentarz przykościelny (ob. 4 drzewa).

Puchaczów, „stara” plebania. Fot. 2010.

Na obszarze gminy znajdują się ponadto kościóły wzniesione wspólnie:

- Nadrybie Dwór, kościół parafialny pw. Matki Bożej Królowej Świata, murowany, l. 70. XX w., w miejscu świątyni wybudowanej przez adwentystów, w 1947 r. nieruchomość została przejęta przez Kościół katolicki; parafia została erygowana w 1981 r., nowy kościół został wzniesiony w l. 1985-87 przez arch. Adama Abrama,
- Ostrówek, kościół filialny pw. NMP Królowej Polski, wzniesiony w l. 1986-89, należący do parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Łańcuchowie,

Świątynie i domy modlitwy innych wyznań

Na obszarze gminy istniały następujące świątynie innych wyznań oraz domy modlitwy:

- Nadrybie Dwór, świątynia wybudowana przez adwentystów w 1938 r., w 1947 r. przejęta przez Kościół katolicki, użytkowana do czasu budowy nowego kościoła rzymskokatolickiego w l. 1985-89,
- Puchaczów, cerkiew unicka, funkcjonująca w okresie XVII-XVIII w. (do poł. XVIII w.),
- Puchaczów, drewniana synagoga, wzniesiona w pocz. XX w., funkcjonująca do okresu II wojny światowej.

2.4.5. Cmentarze wyznaniowe oraz cmentarze, groby i mogiły wojenne

W gminie znajduje się jeden zabytkowy cmentarz parafialny rzymskokatolicki, usytuowany na gruntach Puchaczowa, założony w poł. XIX w. - na północy miejscowości,

poza zabudową. Obiekt nie jest wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego, ujęty jest w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ponadto w miejscowości Nadrybie Wieś, znajduje się cmentarz kolonistów niemieckich, założony w 2 poł. XIX w. Cmentarz na planie zbliżonym do kwadratu otoczony jest wałem ziemnym. Na cmentarzu zachowały się nieliczne nagrobki i ślady kilkunastu mogił. Teren cmentarza porośnięty jest drzewostanem, który nie ma charakteru zieleni komponowanej. Cmentarz jest bardzo zaniedbany.

Cmentarze wojenne pochodzące z okresu I wojny światowej:

- Cmentarz wojenny w Jasieńcu Kolonii, założony został na terenie lasu należącego do folwarku Wesołówka, w 1937 r. las rozparcelowano i częściowo wycięto, obecnie cmentarz zlokalizowany jest w granicach podwórza gospodarczego. Założony został na planie prostokąta, otoczony był drewnianym parkanem, mogiły są nieczytelne, zachowały się wyłącznie 2 tablice żeliwne i żeliwny krzyż prawosławny. Prawdopodobnie spoczywają na nim żołnierze niemieccy i rosyjscy, polegli w dn. 2-4 sierpnia 1915 r.

Jasieniec Kolonia, cmentarz wojenny. Fot. 2010.

- Mogiła położona w Ciechankach Łańcuchowskich, po pn. stronie drogi Łączna - Wola Korybutowa, na skrzyżowaniu z drogą w kierunku Puchaczowa. Jest to mogiła zbiorowa żołnierzy wojsk austriackich i rosyjskich, poległych w walkach toczonych na tym terenie zwłaszcza w lipcu i sierpniu 1915 r. Na mogile w 1918 r. został usypany kopiec, w 1938 r. wykonano istniejący żelazny krzyż, obecnie kopiec ma wys. ok. 6 m. Stan zachowania mogiły jest dobry.

- Cmentarz wojenny w Ciechankach Łańcuchowskich, założony na planie prostokąta, z 3 wolnostojącymi, kamiennymi nagrobkami - stojącymi prostopadłościanami o wymiarach 120x50x30 cm, ze zwieńczeniami w formie stylizowanej korony, na nagrobkach wyryte zostały imiona i nazwiska, stopnie wojskowe, numery jednostki i daty śmierci żołnierzy armii austriackiej i niemieckiej którzy polegli w bitwie z wojskami armii rosyjskiej w sierpniu 1915 r. Obecnie w sąsiedztwie cmentarza zlokalizowane są gospodarstwa.

2.4.6. Urbanistyka

Historyczny układ urbanistyczny wykształcił się wyłącznie w Puchaczowie. Miasto Puchaczów powstało w miejscu wsi zwanej Łączna Mniska vel Mniejsza, będącej własnością benedyktynów sieciechowskich - do których w okresie średniowiecza należała większa część terenów gminy Puchaczów.

Przywilej na założenie miasta na prawie magdeburskim został wydany opatowi sieciechowskiemu Maciejowi w 1527 r. przez króla Zygmunta I. Na podstawie przywileju ustanowione zostały targi (w każdy wtorek) oraz trzy jarmarki (na św. Stanisława - 8 maja, Przemienienie Pańskie- 6 sierpnia, św. Marcina - 11 listopada). Było to jedno z najmniejszych miasteczek, założone na 27 łanach.

Zasadniczy układ przestrzenny miasta wykształcił się w XVI w. i jest czytelny do chwili obecnej.

Fragment mapy General Carte von Westgallizien,
oprac. A. Meyer von Heldensfelda, 1809 r., kopia cyfrowa.

Na mapie czytelny układ urbanistyczny miasta Puchaczów, na placu rynkowym naniesiony budynek (ratusz?). Miasto otoczone było jeziorami i od południa rzeką Świnką. To naturalnie obronne położenie wykorzystane było jeszcze przed lokacją miasta, gdyż istniało tutaj fortalicjum opatów sieciechowskich (na wsch. od kościoła), a następnie drewniany zamek otoczony fosą. Dla wzmocnienia warunków obronnych miasto zostało ponadto obwiedzione wałami ziemnymi. Na rzece Świnie, na trakcie z Łącznej, znajdowała się "brama chełmska".

Centralną część miasta stanowił regularny rynek o wymiarach ok. 90x100m, z wybiegającymi z jego naroży ulicami (po jednej ulicy - tzw. układ wirowy). Ten podstawowy układ został rozbudowany o sieć ulic bocznych, o znaczeniu gospodarczym.

Zachowana zabudowa na obszarze ww. układu urbanistycznego jest w złym stanie technicznym i jest pozbawiona jest walorów architektonicznych.

Puchaczów, dawny rynek, obecnie skwer. Fot. 2009.

Charakterystycznym, posiadającym wartość historyczną i architektoniczną, zabytkiem na terenie układu urbanistycznego jest kapliczka w formie słupa na d. rynku, pochodząca z XVIII w.

Puchaczów, kapliczka na płycie dawnego rynku. Fot. 2009.

2.4.7. Ruralistyka

Na obszarze gminy występuje tradycyjna zabudowa pochodząca z początku XX w. - do okresu międzywojennego. Nie występują budynki reprezentujące rozbudowane rozwiązania przestrzenne. Domy mieszkalne z reguły są wzniesione w konstrukcji wieńcowej i oszalowane. Sporadycznie występuje ozdobny układ szalunku w szczytach. Zasadniczo nie występują elementy zdobnicze (laubzegowe). Wyjątkowo występują dachy naczółkowe - budynki kryte są dachami dwuspadowymi. Podobnie budynki gospodarcze, które jednak w odróżnieniu od budynków mieszkalnych wznoszone były w konstrukcji szkieletowej. Przeważają jednodrożne układy zabudowy wsi, wyjątkiem są 2 wsie wielodrożne: Ciechanki i Ostrówek.

2.4.8. Inne zabytki na obszarze gminy

Na obszarze gminy usytuowane są ponadto pojedynczy obiekt reprezentujący budownictwo przemysłowe: młyn elektryczny w Puchaczowie, l. 30. XX w.

Puchaczów, młyn przy ul Lubelskiej.

Nie zachowały się budynki użyteczności publicznej: dawny ratusz (?) na placu rynkowym w Puchaczowie, ukazany na planie Heldensfelda z 1809 r. (por. wyżej) i dawna karczma w Brzezinach z pocz. XX w. (rozebrana w 2009 r.).

Charakterystycznym elementem towarzyszącym sieci osadniczej (domostwom, skrzyżowaniom dróg) są także krzyże przydrożne, często w otoczeniu drzew, np. żelazny,

ażurowy krzyż na ceglanym cokole w miejscowości Stara Wieś, ufundowany przez mieszkańców wsi w 1902 r.

Nieodłącznym elementem krajobrazu gminy są również murowane kapliczki:

- kapliczka w formie słupa na d. rynku w Puchaczowie (por. wyżej)
- kapliczka domkowa, murowana, k. XIX w. (z figurą św. Jana Nepomucena, ludową) w Puchaczowie,
- kapliczka domkowa, murowana, 1947 r., w Turowoli,
- kapliczka murowana, ufundowana w 1937 r. przez Jana Gąsiorowskiego w miejscowości Nadrybie Dwór,
- kapliczka murowana, ufundowana w 1946 r. przez Reginę Kucharską w miejscowości Nadrybie Wieś.

Puchaczów, ul. Lubelska, kapliczka domkowa, murowana, k. XIX w. Fot. 2010.

2.5. Fizjonomia gminy

Gmina Puchaczów jest gminą wiejską, gdzie podstawową funkcją gminy obok rolnictwa jest górnictwo węglowe które wywiera skutki prawie we wszystkich dziedzinach życia gminy, w jej kształcie przestrzennym, w rozmieszczeniu infrastruktury technicznej, a także w tendencjach rozwojowych. Dotyczy to szczególnie obszarów północno – wschodnich. Górnictwo jest również generatorem dla lokalizacji w gminie innych obiektów przemysłowych.

Rolnictwo stało się dla obszaru funkcją uzupełniającą. Działa ono w warunkach postępującego wydobycia węgla i związanych z tym coraz większych terenów szkód górniczych, które związane są z podtapianiem gruntów. Powodować to będzie stały wzrost pozarolniczego wykorzystania terenów.

Funkcją uzupełniającą dla części terenów gminy będzie rekreacja. Obszar gminy posiada niewielkie – charakterystyczne dla Wyżyny Lubelskiej – zróżnicowanie hipsometryczne rzeźby terenu. Część obszaru gminy znajduje się we fragmencie Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego z otuliną, oraz na północy we fragmencie Parku Krajobrazowego Pojezierza Łęczyńskiego. Cenne przyrodniczo tereny objęte są rezerwatem przyrody Uściwierz.

Występowanie tych trzech różnych funkcji wywołujących różnokierunkowe powiązania przestrzenne powoduje tworzenie się na obszarze gminy wielorakich związków funkcjonalno- przestrzennych, co należy traktować jako jej specyfikę i potencjał rozwojowy.

2.6. Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej

Na terenie gminy Puchaczów czytelne są trzy rodzaje systemów osiedleńczych:

- tradycyjna zabudowa wiejska ulokowana wzdłuż dróg, mająca swoje tradycje historyczne (tzw. wsie ulicówki) gdzie zagroda ulokowana jest na końcu długiej parceli rolnej wchodzącej w skład dużego kompleksu upraw polowych,
- parcelacja typu miejskiego wg której założone było dawne miasteczko Puchaczów,
- nowe układy parcelacyjne naśladujące miejskie osiedla jednorodzinne, gdzie planistycznie poddano przekształceniom całość kompleksu, a realizacja przebiega wyrywkowo (od drogi w głąb terenu) i gdzie brak wydzielenia i przejęcia na rzecz gminy siatki dróg obsługujących powoduje ciągłe problemy realizacyjne.

Niezależnie od zrealizowanej w tradycyjnych układach zabudowy na obszarze rolniczym istnieje duża ilość nowowprowadzonej zabudowy zagrodowej, która powoduje stałe „rozciąganie” gminnych systemów infrastrukturalnych.

Gmina podzielona jest na 17 sołectw. Są to:

- Puchaczów
- Stara Wieś
- Brzeziny
- Wesołówka
- Jasieniec
- Albertów

- Ciechanki
- Kolonia Ciechanki
- Ostrówek
- Szpica
- Zawadów
- Turowola Kolonia
- Turowola
- Bogdanka
- Nadrybie Dwór
- Nadrybie Wieś
- Nadrybie Ukazowe

Najistotniejszymi elementami krystalizującymi przestrzeń gminy są;

- drogi krajowe i powiatowe,
- ośrodek gminny w Puchaczowie.

Historyczny układ wsi jednorzędowych i dwurzędowych jest czytelny, ale ulega zakłóceniu przez wprowadzanie nowych zespołów mieszkaniowych o charakterze miejskiej parcelacji jednorodzinnej. Proces ten widoczny jest a. w sołectwach Turowola Kolonia czy Stara Wieś. Rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost rangi drogi Nr 82 (obecnej i projektowanej) są czynnikami, które powodują zainteresowanie lokalizacją nowej sieci osadniczej. Analizując strukturę przestrzenną tego obszaru stwierdzić należy, że jest zaczątek pewnej struktury osiedla mieszkaniowego, której kontynuację uregulować należy w formie planistycznej

Zabudowa letniskowa oraz zagospodarowanie rekreacyjne nie stanowią znaczącego elementu w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy. Jedynie w obszarze miejscowości Ciechanki czy Nadrybie istnieją pojedyncze domy letniskowe.

Generalnie obszar gminy niezależnie od struktury administracyjnej podzielić można na 4 strefy o zbliżonych cechach krajobrazowych i funkcjonalnych. Są to:

- *STREFA INTENSYWNYCH PRZEKSZTAŁCEŃ* – Obszar Górniczy – powstała w wyniku rozwoju funkcji wydobywczej.
- *OBSZAR OŚRODKA GMINNEGO I PRZYLEGŁY* – gdzie skupione są funkcje administracji gminnej i usług II stopnia.
- *STREFA KRAJOBRAZU POLNEGO I WARTOŚCI KULTUROWO - KRAJOBRAZOWYCH* – o niewielkim stopniu nowego zainwestowania z zachowanym historycznie ukształtowanym układem osadniczym.
- *STREFA REKREACYJNA* – przyległa do otuliny Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego i doliny rzeki Mogielnicy.

Podział ten wynika z naturalnych tendencji rozwojowych gminy i jako taki powinien znaleźć odzwierciedlenie w przyjmowanej w Studium nowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

2.7. Elementy programowe rozwoju gminy

2.7.1. Mieszkalnictwo

Na koniec 2019 r. gmina Puchaczów liczyła 5693 mieszkańców. Zajmowali oni 1800 mieszkań. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wynosiła 3,23.

Zasoby mieszkaniowe stanu istniejącego zakwalifikowano w trakcie inwentaryzacji bezpośredniej do dobrego stanu technicznego, w związku z tym przyjęto zasadę, że powinny one zostać adaptowane w całości.

Obecnie sytuacja mieszkaniowa w gminie Puchaczów w porównaniu do innych gmin woj. Lubelskiego jest dość korzystna. Mieszkania nie są już bardzo przeludnione. Na jedno mieszkanie w gminie przypada 3,23 osoby, podczas gdy w woj. lubelskim 2,68 osoby.

2.7.2. Usługi

Stan zagospodarowania na 2019 r.

Usługi oświaty

W gminie Puchaczów znajdują się:

- Zespół Szkół w Puchaczowie:
 - Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza klasy I – VIII
 - Szkoła Filialna w Albertowie
 - Liceum Ogólnokształcące
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Ostrówku:
 - Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Krajowej klasy I – VIII
 - Szkoła Filialna w Zawadowie
 - Przedszkole w Ciechankach
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Nadrybiu:
 - Szkoła Podstawowa im. Jana i Kazimierza Bogdanowiczów klasy I – VIII
 - Przedszkole w Nadrybiu
- Przedszkole w Puchaczowie
- Żłobek Samorządowy "Bajkolandia" w Wesołówce

Służba zdrowia

Na terenie gminy Puchaczów występuje 1 placówka służby zdrowia tj. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Puchaczowie. Ośrodek mieści się w dużym i przestronnym budynku. Ponadto ośrodek został przystosowany i wyposażony w sprzęt z myślą o świadczeniu usług w zakresie profilaktyki i leczenia rehabilitacyjnego w zakresie: hydroterapii, fizykoterapii (światłolecznictwa, ultradźwięków), masaży, parafiny i inhalacji. Budynek ośrodka jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W ośrodku zatrudnieni są:

- Lekarze rodzinni 3 os.
- Lekarze pediatrzy 2 os.

- Lekarz dentysta 1 os.
- Farmaceuci 1 os.
- Pielęgniarki 4 os.
- Położne 1 os.
- Rejestratorka medyczna 1 os.

Ponadto pacjenci mają dostęp do lekarzy specjalistów tj. ginekologa, specjalisty radiologii oraz lekarza medycyny pracy. Od czerwca 2004 roku w budynku Ośrodka Zdrowia funkcjonuje Zakład Opieki Leczniczej, sprawujący opiekę medyczną dla osób wymagających stałej opieki i przewlekle chorych.

Usługi pomocy społecznej na terenie gminy sprawuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie. Ośrodek udziela pomocy w postaci zasiłków: stałych, rent socjalnych, zasiłków z tytułu ochrony macierzyństwa, dziecka itp. Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka prywatna.

Kultura

Kreowaniem rozwoju oraz upowszechnieniem kultury wśród mieszkańców gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Puchaczowie. Ośrodek realizuje swoje zadania poprzez organizowanie zespołowego uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze, różnorodne formy edukacji kulturalnej, imprezy kulturalne: np. koncerty, wystawy, konkursy, festyny, dożynki, spotkania okolicznościowe.

Działalność w sferze kultury upowszechniana jest również przez Gminną Bibliotekę w Puchaczowie oraz jej filię w Ciechankach. Działalność bibliotek służy zaspakajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa, upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy. Biblioteka gminna i jej filia na koniec roku 2018 posiadały księgozbiór liczący ok. 19 tys. woluminów. Ze zbiorów bibliotek w ciągu roku korzysta około 1033 czytelników. Placówki organizują wiele konkursów adresowanych do dzieci i młodzieży z terenu całej gminy, ponadto poprzez różne formy działalności kulturalnej, systematyczny dopływ nowości wydawniczych stara się kształtować zainteresowania czytelnicze społeczeństwa. Biblioteki współpracują z innymi placówkami kulturalnymi i oświatowymi na terenie gminy w organizacji imprez kulturalnych. Istniejąca sieć bibliotek nie zaspakaja w pełni potrzeb mieszkańców gminy i przeszłe działania powinny zmierzać w kierunku rozbudowy sieci bibliotek w północno – zachodniej części gminy. Na terenie Gminy Puchaczów działają czynnie na rzecz kultury także inne instytucje, w tym Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, koła sportowe i zainteresowań przy szkołach.

Sport, turystyka i rekreacja

Na terenie Gminy Puchaczów sport i rekreacja skupia się wokół aktywności szkół. Funkcjonują szkolne kluby sportowe, które rozpowszechniają wśród dzieci i młodzieży uprawianie sportu jako gwaranta rozwoju zainteresowań i sprawności fizycznej oraz psychicznej. Należy tutaj wymienić następujące kluby:

- Uczniowski Klub Sportowy „SP Ostrówek” w miejscowości Ostrówek, w którym wyodrębniono trzy sekcje sportowe: piłkę nożną, piłkę siatkową, zapasy i badminton;

- Uczniowski Klub Sportowy „Puchatek” w Puchaczowie;

Każda szkoła na terenie gminy jest wyposażona w obiekt sportowy w postaci sali sportowej czy boiska, ale jednak potrzeby są znacznie większe.

Na terenie gminy funkcjonują 2 turystyczne obiekty noclegowe.

Należy również wspomnieć o szybko rozwijającej się na terenie naszej gminy agroturystyce z uwagi na wyjątkowe walory krajobrazowo-przyrodnicze, jak między innymi obecność fragmentów dwóch Parków Krajobrazowych, rezerwatu wodno-torfowiskowego czy użytków ekologicznych, a bliskość licznych jezior i lasów oraz indywidualne atrakcje dla turystów oferowane przez każde z tych gospodarstw jest dodatkowym atutem do funkcjonowania i rozwoju agroturystyki.

Na terenie gminy Puchaczów funkcjonują następujące gospodarstwa agroturystyczne:

- Gospodarstwo Agroturystyczne Anna Schellenberg, Nadrybie Ukazowe 54
- „Pod Świerkami” Anna i Tomasz Radko, Nadrybie Wieś 61
- „Pod Jabłonką” Bojakowski Antoni, Nadrybie Dwór 49
- „Majątek Rutka” Kołodziej Zbigniew, Puchaczów ul. Wesola 42
- „Zajazd w Lesie” Pełczyński Mariusz, Ciechanki 1
- „Universe Noclegi” Hucz Mazurkiewicz, ul. Rynek 27 Puchaczów

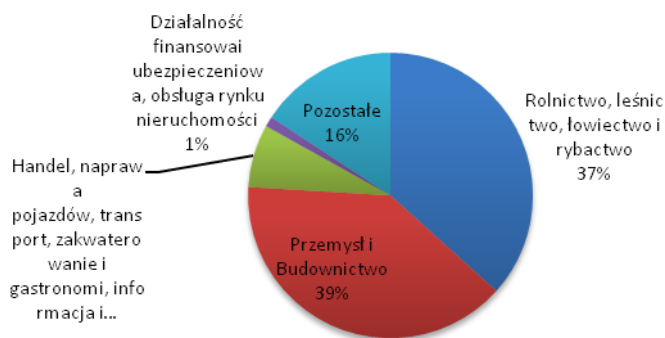
2.7.3. Główni pracodawcy

Największym przedsiębiorstwem zlokalizowanym na terenie Gminy Puchaczów jest Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., w której zatrudnionych jest około 4 900 osób, ale w większości dojeżdżających do pracy spoza terenu gminy. W kopalni wydobywa się rocznie około 9,45 mln ton węgla. Istnienie tego przedsiębiorstwa w istotny sposób wpływa na lokalny rynek pracy na terenie gminy. Dzięki istnieniu kopalni na terenie gminy rozwinęły się także inne firmy bezpośrednio współpracujące z kopalnią, zajmujące się głównie handlem węglem, produkcją i handlem cegły klinkierowej oraz bezpośrednią obsługą techniczną kopalni.

Do większych zakładów zlokalizowanych na terenie gminy, poza kopalnią należy również zaliczyć:

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Puchaczowie;
- Warbo” Sp. z o.o. w Bogdance;
- „Łęczyńska Energetyka” w Bogdance;
- Ekspert Sp. z o.o. w Bogdance.

Na dzień 31.12.2018 według danych z REGON o podmiotach gospodarki narodowej, zarejestrowanych na terenie gminy było 396 podmiotów.

Pracujący według sektorów gospodarki w gminie Puchaczów (%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Do ważnych pracodawców na terenie Gminy Puchaczów należą także placówki oświatowe, służba zdrowia i administracja.

2.7.4. Przedsiębiorczość – podmioty gospodarcze

Wśród przedsiębiorstw prywatnych z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstwa, działających na terenie Gminy Puchaczów można wymienić:

- „Stolmel” Stara Wieś – zajmujący się produkcją mebli wypoczynkowych;
- „Trans – Kop” Brzeziny – prowadzący działalność w zakresie transportu, usług i robót drogowych;
- „Tadex” Zawadów – przedsiębiorstwo wielobranżowe, roboty drogowe;
- PW „REMBUS” Nadrybie Ukazowe – zajmujący się głównie konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych;
- PHU Sklep Spożywczo – Przemysłowy, Puchaczów – zajmujący się głównie handlem;
- „AgroTur” Stara Wieś – zajmujący się handlem artykułami do przetwórstwa mięsnego;
- „Amigum” Stara Wieś – usługi wulkanizacyjne;
- Restauracja „NATO” Stara Wieś – prowadzący działalności w zakresie gastronomii, organizacji imprez okolicznościowych oraz wynajmu miejsc noclegowych;
- Piekarnia „Nivpol” Anna Niwińska w Puchaczowie.
- Obiekty handlowe „Lewiatan” i „Stokrotka”

2.7.5. Administracja i usługi gminne

Urząd Gminy znajduje się w Puchaczowie, gdzie posiada samodzielne obiekty na działkach wydzielonych.

Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia, Towarzystwa, Kluby):

- Stowarzyszenie „Nasza Świetlica – Pomocna Dłoń” w Ciechankach
- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Jasieńcu
- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Ostrówku
- Liga Obrony Kraju Lubelska Organizacja Wojewódzka LOK

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Albertowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzezinach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ciechankach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Ciechanki
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nadrybiu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ostrówku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Puchaczowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szpicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Turowoli
- Ochotnicza Straż Pożarna w Turowoli - Kolonia
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wesółwce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadowie

Koła gospodyń wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Albertowie
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bogdance
- Koło Gospodyń Wiejskich w Ciechankach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Ostrówku
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wesółwce
- Koło Gospodyń Wiejskich AKTYWNI MIESZKAŃCY w Puchaczowie

Stowarzyszenia nieformalne:

- Liga Ochrony Przyrody Koło przy Szkole Podstawowej w Ostrówku
- Liga Ochrony Przyrody Koło przy Zespole Szkół w Puchaczowie
- Polski Czerwony Krzyż Koło przy Zespole Szkół w Puchaczowie

2.7.6. Rolnictwo

Rolnictwo jest jednym z dwóch podstawowych działów gospodarki w Gminie Puchaczów. . Ponad 76,5% powierzchni Gminy użytkowana jest rolniczo, z czego grunty orne to 73,7% terenów rolniczych, użytki zielone (łąki, pastwiska) - 24,9%, sady - 1,4%. . Grunty te pokryte są w bardzo dużym stopniu glebami klas bonitacyjnych III i IV. W produkcji rolnej przeważa produkcja roślinna.

Użytkowanie ziemi w Gminie Puchaczów

Formy użytkowania ziemi Powierzchnia w ha

- Użytki rolne stanowią 6 814 w tym:
- grunty orne 5 064
- sady 70
- łąki i pastwiska 1 680
- lasy 951
- pozostałe grunty i nieużytki 1 406

Razem 9 171

Na terenie gminy funkcjonuje około 1 200 gospodarstw rolnych, wśród których przeważają gospodarstwa małe powierzchniowo, do 5ha: 48,5% ogółu gospodarstw, natomiast gospodarstwa powyżej 15ha stanowią około 10% ogólnej liczby gospodarstw.

W profilu produkcji rolniczej przeważa produkcja roślinna nad zwierzęcą. W zakresie produkcji zwierzęcej, główne jej kierunki to hodowla trzody chlewnej oraz bydła mlecznego. Na terenie gminy jest ponad 20 gospodarstw posiadających stada bydła mlecznego liczące ponad 10 do 50 krów. Funkcjonuje także jedno duże gospodarstwo drobiarskie, które hoduje stada drobiu liczące kilka tysięcy sztuk gęsi i kilkanaście tysięcy sztuk kurcząt, oraz 2 gospodarstwa krów mlecznych.

Nowym kierunkiem w produkcji rolnej jest rolnictwo ekologiczne, które prowadzone jest obecnie przez dwa gospodarstwa rolne na terenie gminy.

2.8. System transportowy

2.8.1. Komunikacja kolejowa

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Bogdanka–Jaszców stanowiąca własność Skarbu Państwa, wieczysty użytkownik: Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.. Nie dotyczy ona jednak ruchu pasażerskiego. Jest to linia przeznaczona dla ruchu wyłącznie towarowego, obsługująca wywóz węgla z Kopalni Węgla Kamiennego Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. Linia kolejowa łączy się z magistralą Lublin–Chełm w miejscowości Jaszców.

Wnioski ze stanu istniejącego

- Należy utrzymać istniejącą infrastrukturę kolejową i przewidzieć jej rozbudowę pod względem przystosowania linii kolejowej do potrzeb rozwijającego się przemysłu.
- Dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu kolejowego niezbędne jest zlikwidowanie skrzyżowań w jednym poziomie z ruchem kołowym i pieszym.

2.8.2. Komunikacja drogowa

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Przez teren Gminy Puchaczów przebiegają trzy kategorie dróg:

- **droga krajowa** Nr 82 Lublin – Włodawa, której zarządcą jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad – długość 8,886 km. Według danych pomiarowych GDDKiA średnio dobowy ruch pojazdów na drodze DK 82 na terenie gminy w 2015 roku wynosił ponad 9 tysięcy pojazdów. Największą liczbę pojazdów stanowią pojazdy osobowe oraz pojazdy ciężarowe.
- **drogi powiatowe** o numerach:
2014L – Puchaczów – Turowola;
1716L – Puchaczów – Nadrybie;
2013L – Puchaczów – Dratów;

1809L – Łączna – Wola Korybutowa;
2015L – Stara – Wieś – Łańcuchów;
2028L – Ostrówek – Maryniów;
2011L – Albertów – Bogdanka;
2012L – Nadrybie – Stefanów;
1625L – Nadrybie – Cyców;
2009L – Nadrybie – Kopina;
2007L – Nadrybie – Kaniwola.
Zarządcą ww. dróg jest Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej.
Łączna długość – 47 054 km;

– **drogi gminne** o łącznej długości 65km w tym 55km dróg utwardzonych.
Numery dróg od Nr 105160 do Nr 1051312;

Powiązania zewnętrzne gminy Puchaczów realizowane są poprzez drogę krajową i powiatowe. Podstawową rolę w powiązaniach wewnętrznych pełnią ciągi dróg powiatowych i gminnych.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

W sieci dróg gminnych duży udział stanowią drogi o nawierzchni gruntowej i gruntowej ulepszonej:

- drogi o nawierzchni utwardzonej – 5,2km;
- drogi o nawierzchni gruntowej – 4,1km;
- drogi o nawierzchni żużlowej – 7,1km.

Drogi gminne i powiatowe charakteryzują się małymi szerokościami w liniach rozgraniczających oraz małą ilością chodników dla pieszych. Sieć dróg na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Należy natomiast dokonać modernizacji niektórych odcinków. Kolejnym zadaniem jest budowa chodników wzdłuż dróg oraz modernizacja oświetlenia ulicznego.

2.8.3. Komunikacja publiczna

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Połączenia komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami Gminy Puchaczów oraz miejscowościami powiatu i województwa zapewnia komunikacja prywatnych przewoźników.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Odczuwalna jest zbyt mała ilość przystanków i linii komunikacji mini busów.

2.8.4. Techniczne zaplecze motoryzacji

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

W obszarze gminy funkcjonuje 1 stacja paliw płynnych zlokalizowana w KWK Bogdanka.

Obsługa samochodów osobowych świadczona jest przez 6 warsztatów rzemieślniczych zlokalizowanych na terenie gminy w miejscowościach: Puchaczów, Nadrybie Wieś, Stara Wieś, Turowola Kolonia, Szpica.

Parkowanie pojazdów odbywa na terenach posesji oraz na parkingach zlokalizowanych w rejonach usług.

2.8.5. Komunikacja kolejowa

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa, będąca własnością Skarbu Państwa. Linia kolejową nie odbywa się transport pasażerski. Linia wykorzystywana jest do obsługi Kopalni Węgla Kamiennego BOGDANKA S.A. Linia kolejowa połączona jest w miejscowości Jaszczów z magistralą Lublin–Chełm. Przewidywane jest połączenie istniejącej linii kolejowej z terenem projektowanej elektrowni Łęcznej.

2.9. Systemy infrastruktury technicznej

2.9.1. Elektroenergetyka

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa elektroenergetyczna gminy Puchaczów odbywa się za pośrednictwem sieci i urządzeń będących własnością PGE Dystrybucja LUBZEL Sp. z o.o. posiadającej operatora sieci posiadającego koncesję na przesył, dystrybucję i obrót energią elektryczną.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy Główne Punkty Zasilające: GPZ Bogdanka, GPZ Nadrybie i GPZ Stefanów zasilane liniami napowietrznymi WN-110 kV. Z ww. GPZ zasilane są obiekty kopalni węgla.

Bezpośrednio gmina Puchaczów zasilana jest za pośrednictwem sieci średniego napięcia w wykonaniu napowietrznym i częściowo w wykonaniu kablowym. Sieci średniego napięcia napowietrzne i kablowe przedstawiono na załączniku graficznym linią koloru czerwonego. Sieci SN zasilają stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym i wewnętrznym.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia oraz przyłącza wykonana jest jako napowietrzna oraz kablowa.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Sieć napowietrzna SN i stacje transformatorowe zaspokajają zapotrzebowanie mocy na poziomie obecnie obowiązującego standardu. Konieczna jest modernizacja niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych.

2.9.2. Telekomunikacja

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa telekomunikacyjna gminy Puchaczów realizowana jest przez koncesjonowanych operatorów telekomunikacyjnych.

W przypadku telefonii przewodowej jest to Telekomunikacja Polska S.A., Netia Telekom S.A. natomiast w przypadku telefonii komórkowej cyfrowej są to: PTK Centertel Sp. z o.o., Polkomtel S.A., PTC Sp. z o.o., P4 Sp. z o.o.

Sieć telekomunikacyjna magistralna i rozdzielcza wykonana jest jako kablowa doziemna. Występują na terenie gminy odcinki kanalizacji telefonicznej.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna przewodowa i bezprzewodowa. Konkurencyjność obsługi w dziedzinie telekomunikacji przewodowej i bezprzewodowej związana z działalnością wielu operatorów telekomunikacyjnych.

2.9.3. Zaopatrzenie w wodę

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

W Gminie Puchaczów wszystkie miejscowości posiadają wodociągi, zatem wskaźnik zwodociągowania wynosi 100%. Długość sieci wodociągowej wynosi 96,9 km.

Zaopatrzenie w wodę ludności na terenie gminy odbywa się za pośrednictwem studni (ujęć wody pitnej) w następujących miejscowościach:

- Puchaczów – dwie studnie;
- Wesołówka – dwie studnie;
- Jasieniec – dwie studnie.

Studnie głębinowe ujęć komunalnych czerpią wodę z utworów kredowych. Istotnym poborcą wody na cele socjalno-bytowe na terenie gminy jest kopalnia Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Bogdance oraz szyb w Nadrybiu. Kopalnia pobiera ze swoich ujęć około 1 200 m³/dobę wody. Eksploatacja zasobów wód głównego poziomu wodonośnego nie powoduje znaczących zaburzeń naturalnych stosunków hydrogeologicznych.

Długość sieci wodociągowych przesyłowych – 95,9 km, przyłącza wodociągowe 64,6km. Odbiorcy – 4962 osoby. Liczba budynków do których doprowadzono wodę z wodociągu – 1377. Zarządca – Zakład Gospodarki Komunalnej w Puchaczowie.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Jednoznacznie należy stwierdzić, iż wody podziemne na terenie Gminy Puchaczów są dobrej jakości i nie ma problemów z ich zasobami. Posiadają one jednak słabą izolację od wpływów antropogenicznych, dlatego też bardzo ważne jest zapobieganie wszelkim zanieczyszczeniom mogącym mieć wpływ na jakość wód.

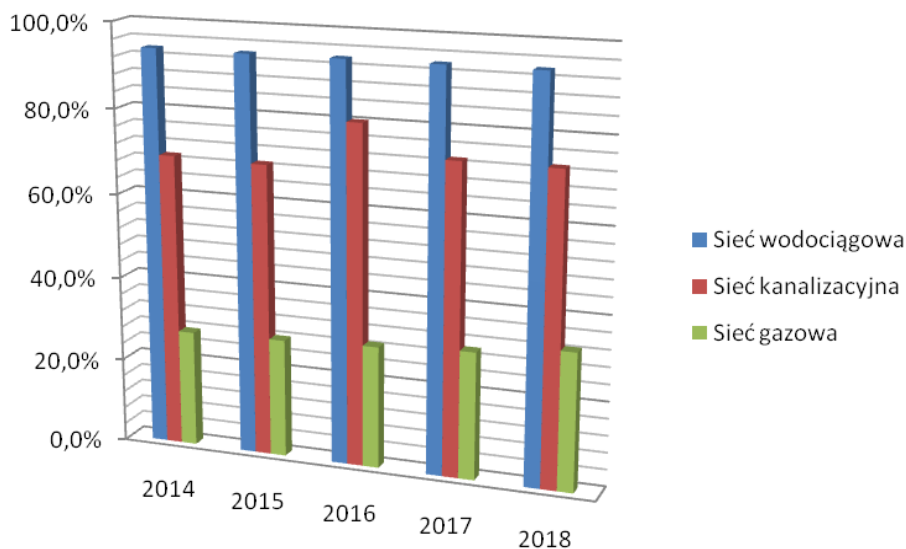
2.9.4. Odprowadzenie ścieków bytowych, komunalnych i deszczowych

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Puchaczów jest w zlewni rzeki Świnki, która posiada II i III stopień czystości swych wód (głównie zanieczyszczenia NaCl). Na czystość rzeki wpływa gospodarka rolna, ale przede wszystkim ścieki bytowe, które to powodują zwiększoną zawartość biogenów oraz innych zanieczyszczeń bakteriologicznych wody. Decydującą rolę odgrywa system odprowadzania ścieków bytowych. Na terenie Gminy Puchaczów jest to system kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki bezpośrednio z gospodarstw domowych do oczyszczalni ścieków w Puchaczowie. Jest to oczyszczalnia oddana do użytku w roku 1998 – biologiczna typu BIOBLOK PS200, o przepustowości technicznej 180 m³ ścieków na dobę. Obecnie cała moc przerobowa oczyszczalni nie jest jeszcze w pełni wykorzystana z tego względu, że oczyszczalnia zaprojektowana została do obsługi całego obszaru gminy, a sieć kanalizacyjna obejmuje na razie część miejscowości. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2018 r. na terenie gminy wyniosła 60,8 km. Na przestrzeni lat 2008–2018 na terenie gminy wybudowane zostało 7,3 km długości kanalizacji oraz 83 przyłącza. Według danych z 2018 roku liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniosła 4162 osoby. Dzięki przeprowadzonym inwestycjom liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 2908 osób.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Dalsza rozbudowa systemu kanalizacyjnego jest priorytetowym zadaniem w Gminie Puchaczów na najbliższe lata. Największy rozwój infrastrukturalny nastąpił w zakresie sieci kanalizacyjnej, natomiast najsłabiej rozwinięta jest infrastruktura sieci gazowej.

Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

2.9.5. Gospodarka ciepła i gazyfikacja

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

W gminie nie ma centralnego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą. Gospodarstwa domowe posiadają własne systemy centralnego ogrzewania węglowego. Natomiast większość budynków użyteczności publicznej posiada system ogrzewania olejowego i gazowego.

Na terenach kompleksu kopalni węgla znajduje się elektrociepłownia i przez teren gminy Puchaczów przebiega ciepłociąg zasilający m. Łączna. Budynki zasilane z ciepłociągu na terenie gminy Puchaczów to: Gminny Ośrodek Zdrowia Puchaczów z częścią mieszkalną, Przedszkole w Puchaczowie oraz kompleks Zespołu Szkół w Puchaczowie. Elektrociepłownia zaopatruje w ciepło także budynki na terenie kopalni Bogdanka oraz budynki kopalni w Nadrybiu Dworze oraz Stefanów. Właścicielem elektrociepłowni jest Łęczyńska Energetyka.

Sieć gazowa średniego ciśnienia obejmuje obecnie tylko część terenu Gminy Puchaczów. Sieć i przyłącza gazowe są w miejscowościach: Turowola Kolonia, Brzeziny, Puchaczów, Stara Wieś, Ostrówek, Ciechanki i Szpica. Długość sieci gazowej w 2008 r. wynosiła 46,15 km. Obecnie wzrosła o 4 748 m. Na istniejącą sieć gazociągową składa się 817 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Liczba osób korzystających z sieci gazociągowej wzrosła o 777 osób w porównaniu z rokiem 2008 i wynosi obecnie 1859. Systematycznie rośnie zużycie gazu, które w 2016 r. wyniosło 293,7 tys. m³ gazu ziemnego.

Na terenie gminy Puchaczów znajdują się zlikwidowane odwierty poszukiwawcze:

- a) Łączna IG-2,
- b) Łączna IG-3,
- c) Łączna IG-13,
- d) Milejów IG-4.

Wnioski z oceny stanu istniejącego

Gmina posiada dobre warunki dla dalszego rozwoju gazyfikacji na swoim obszarze. Istnieje techniczna możliwość gazyfikacji uciążliwych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym.

2.9.6. Gospodarka odpadami

Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Na terenie Gminy Puchaczów nie ma składowiska odpadów. Gmina korzysta ze składowiska usytuowanego w miejscowości Stara Wieś na terenie Gminy Łączna. Obecnie Gmina Puchaczów jest na etapie systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych w momencie ich powstawania, czyli w gospodarstwie domowym. Każde gospodarstwo domowe na terenie gminy wyposażone jest w pojemniki na odpady o pojemności 120 l, bądź 240 l. Częstotliwość opróżniania pojemników określona jest w umowach na wywóz śmieci i wynosi ona jeden raz w miesiącu w każdej miejscowości. Przy cmentarzu parafialnym w Nadrybiu i Puchaczowie ustawione są kontenery o pojemności 6m³. Są one opróżniane w miarę potrzeb.

Gospodarka odpadami powinna być zgodna z obowiązującym „Gminnym programem utrzymania porządku i czystości”.

2.10. Uwarunkowania urbanistyczne

2.10.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu gminy.

Puchaczów jest jedną z mniejszych gmin powiatu łęczyńskiego. Ma dogodne połączenie ze wschodnią granicą państwa. Pod względem geograficznym Gmina Puchaczów położona jest w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych: Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego oraz Równiny Dorohuskiej, należących do Polesia Lubelskiego i Wyżyny Lubelskiej. Obszary tych jednostek rozdzielone są doliną rzeki Świnki, która przecina centralnie teren gminy na kierunku wschód – zachód. Miejscowość gminna Puchaczów leży po lewej stronie drogi krajowej nr 82 relacji Lublin – Włodawa i dostępna jest z tej drogi poprzez drogę powiatową nr 1716L.

Powierzchnia gminy wynosi 9 158 ha. W jej skład wchodzi następujące miejscowości: Wesołówka, Albertów, Brzeziny, Puchaczów, Bogdanka, Nadrybie Wieś, Turowola, Ciechanki, Nadrybie Dwór, Jasieniec, Zawadów, Turowola Kolonia, Ostrówek, Szpica, Nadrybie Ukazowe, Stara Wieś.

Na terenie gminy dominuje użytkowanie rolnicze, o czym świadczy procentowy udział poszczególnych rodzajów użytkowania: 77% - użytki rolne, 16% - użytki leśne. Tereny zurbanizowane zajmują ok. 0,8% powierzchni gminy, z czego znacząca część zlokalizowana jest w obrębie miejscowości: Puchaczów.

Zainwestowane na terenie gminy Puchaczów w całości lub części jest zgodne ze wskazanym przeznaczeniem w obecnie obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych w gminie jest stosunkowo równomierne. Tereny gminne o dużym stopniu zurbanizowania, zlokalizowane są w trzech miejscach. Pierwsze z nich to ciąg wzdłuż drogi Lublin - Włodawa, przechodzącej przez środek Gminy, na kierunku wschód - zachód. Tworzy go Puchaczów oraz wsie: Turowola, Stara Wieś, Brzeziny, Wesołówka, Albertów. Drugi obszar to zabudowa wsi Ciechanki, Ostrówek, Szpica, Jasieniec i Zawadów położonych wzdłuż południowej granicy Gminy. Trzeci obszar to północno - wschodnia część Gminy, na którą składają się wsie Bogdanka, Nadrybie Wieś, Nadrybie Dwór, Nadrybie Ukazowe. We wszystkich przypadkach mamy do czynienia z zabudową gospodarską z wyjątkiem miejscowości Puchaczów, która swoim układem przestrzennym reprezentuje typ zabudowy miejskiej i stanowi centralny ośrodek. Usługi publiczne (w tym administracji gminnej), usługi oświaty, zdrowia, opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury, usługi sakralne oraz usługi handlu i rzemiosła w większości przypadków zlokalizowane są w miejscowości Puchaczów, natomiast niemalże we wszystkich pozostałych miejscowościach gminy są placówki handlowe, zatem podstawowe potrzeby społeczności lokalnej są zaspokojone. Na terenie gminy występują zakłady przemysłowe. Obok rolnictwa to właśnie górnictwo węglowe wywiera skutki prawie we wszystkich dziedzinach życia gminy, w jej kształcie przestrzennym, w rozmieszczeniu infrastruktury technicznej, a także w tendencjach rozwojowych. Dotyczy to szczególnie obszarów północno – wschodnich. Górnictwo jest również generatorem dla lokalizacji w gminie innych obiektów przemysłowych. Rolnictwo stało się dla obszaru funkcją uzupełniającą wraz z rekreacją.

Strukturę dotychczasowego użytkowania terenu zagospodarowania gminy Puchaczów przedstawiono w poniższej tabeli.

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego		Powierzchnia w ha	
				ogółem
Grunty zabudowane i zurbanizowane	<i>Tereny mieszkaniowe</i>		12	864
	<i>Tereny przemysłowe</i>		111	
	<i>Inne tereny zabudowane</i>		12	
	<i>Zurbanizowane tereny niezabudowane</i>		76	
	<i>Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe</i>		5	
	<i>Użytki kopalne</i>		10	
	<i>Tereny komunikacyjne</i>	<i>Drogi</i>	239	
Użytki rolne		<i>Tereny kolejowe</i>	80	7046
		<i>Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych</i>	319	
	<i>Grunty orne</i>		4759	
	<i>Sady</i>		119	
	<i>Łąki trwałe</i>		1600	
	<i>Pastwiska trwałe</i>		226	
	<i>Grunty rolne zabudowane</i>		264	
Grunty leśne	<i>Grunty pod rowami</i>		78	1084
	<i>Grunty pod stawami</i>		0	
	<i>Lasy skarbu państwa</i>		532	
Grunty pod wodami	<i>Lasy prywatne</i>		552	197
	<i>Powierzchniowymi płynącymi</i>		126	
	<i>Powierzchniowymi stojącymi</i>		71	
Nie użytki				176
Tereny różne				64
Powierzchnia ogółem				9431

Gmina jest stosunkowo dobrze wyposażona w sieci uzbrojenia terenu. Teren gminy Puchaczów zwodociągowany jest w 100%. Zaopatrzenie w wodę ludności na terenie gminy odbywa się za pośrednictwem studni (ujęć wody pitnej) w następujących miejscowościach:

- Puchaczów – dwie studnie;

- Wesołówka – dwie studnie;
- Jasieniec – dwie studnie.

Sieć kanalizacyjna obejmuje na razie część miejscowości. Wskaźnik skanalizowania gminy wynosi ponad 73,2% ludności.

Stan dotychczasowego przeznaczenia obszaru objętego zmianą studium w omawianym fragmencie gminy obejmuje tereny rolne, aktywności gospodarczej i dróg publicznych. Jest to przede wszystkim typowa mozaika charakteryzująca się krajobrazem rolniczo-łaskowym. Dotychczasowe przeznaczenie jest zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi oraz kierunkami zawartymi w Studium

Obecnie na ww. obszarze w pasie objętym zmianą występują grunty rolne z glebami o bonitacji klasy RII, RIIIa, RIIIb, ŁIII, PsIII, które zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony gruntów rolnych i leśnych wymagają zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Występują również użytki leśne LsIII, LsIV, które są objęte również ww. przepisami i będą wymagały zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

2.10.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Ład przestrzenny oznacza takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszystkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego, jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak środkiem do uzyskania środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku, w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie funkcjonalnie i estetycznie na użytkowników, dającego mieszkańcom satysfakcję identyfikacji z miejscowością, okolicą zamieszkania, a także z gminą i przyciągającego inwestorów. W sposób najbardziej oczywisty na ład przestrzenny wpływa kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy.

Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Pozostawienie niektórych obszarów bez planów miejscowych może sprzyjać niekorzystnym dla ładu realizacjom, opartym o możliwość ustalania warunków zabudowy w decyzjach administracyjnych.

Na terenie gminy Puchaczów obowiązują następujące plany miejscowe:

Lp.	Nazwa planu	Publikacja	Uwagi
1.	Uchwała Nr IV/30/2002 Rady Gminy Puchaczów z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2003 r. Nr 13 poz. 778	

2.	Uchwała Nr VII/29/11 Rady Gminy Puchaczów z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w rejonie wsi Zawadów wraz z korytarzami niezbędnymi dla przejścia infrastruktury technicznej związanej z planowaną elektrownią	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2011 r. Nr 88 poz. 1658	
3.	Uchwała Nr XV/81/11 Rady Gminy Puchaczów z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów część IV – fragment korytarza terenu dla przejścia infrastruktury technicznej we wsi Zawadów	-	
4.	Uchwała Nr XVI/97/12 Rady Gminy Puchaczów z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w rejonie wsi Ciechanki część IIIa	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2012 r. poz. 1935	
5.	Uchwała Nr XX/126/12 Rady Gminy Puchaczów z dnia 13 czerwca 2012 r. zmieniająca Uchwałę Nr XVI/97/12 Rady Gminy Puchaczów z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w rejonie wsi Ciechanki część IIIa	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2012 r. poz. 1936	
6.	Uchwała Nr XXIX/170/12 Rady Gminy Puchaczów z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezp.	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2013 r. poz. 722	
7.	Uchwała Nr XXXVI/243/13 Rady Gminy Puchaczów z dnia 27 września 2013 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów dla działek o numerach ewidencyjnych 1131/1 oraz 1131/2 położonych w Puchaczowie	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2013 r. poz. 5258	
8.	Uchwała Nr XI/89/15 Rady Gminy Puchaczów z dnia 29 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów dla obszarów Centrum Puchaczowa, Starej Wsi, Turowoli z wyłączeniem działek 1131/1 oraz 1131/2 położonych w Puchaczowie Etap I	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2015 r. poz. 5494	
9.	Uchwała Nr XXVIII/175/17 Rady Gminy Puchaczów z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów część V – etap II na terenie wsi Turowola, Kolonia Turowola	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r. poz. 1155	

10.	Uchwała Nr XXVIII/176/17 Rady Gminy Puchaczów z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów na terenie górniczym obszaru górniczego Puchaczów V w zakresie trasy przebiegu estakady taśmowej napowietrznej do transportu urobku z pola Stefanów do Bogdanki, lokalizacji składowiska węgla oraz przestrzennego rozmieszczenia składowiska odpadów górniczych (obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych) wraz z zapleczem techniczno-maszynowym	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r. poz. 1156	
11.	Uchwała Nr XXXV/216/17 Rady Gminy Puchaczów z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów część V - etap I na terenie wsi: Ciechanki (w tym d. POM), Ciechanki Kolonia, Ostrówek	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r. poz. 4038	
12.	Uchwała Nr XXXV/217/17 Rady Gminy Puchaczów z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów dla obszarów położonych we wsi Brzeziny	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r. poz. 4039	
13.	Uchwała Nr III/17/18 Rady Gminy Puchaczów z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów dla obszaru centrum Puchaczowa, Starej - Wsi, Turowoli	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2019 r. poz. 529	
14.	Uchwała Nr V/29/19 Rady Gminy Puchaczów z dnia 8 lutego 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów dla napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm - Lublin Systemowa	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2019 r. poz. 1387	
15.	Uchwała Nr XII/83/19 Rady Gminy Puchaczów z dnia 19 sierpnia 2019 r. w sprawie Zmiany Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów dla obszarów: Centrum Puchaczowa, Starej Wsi, Turowoli Etap II	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2019 r. poz. 5320	
16.	Uchwała Nr XIV/107/19 Rady Gminy Puchaczów z dnia 29 października 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów we wsi Szpica Etap III	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2019 r. poz. 6280	
17.	Uchwała Nr XVI/120/19 Rady Gminy Puchaczów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów dla obszarów położonych we wsi Ciechanki	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2020 r. poz. 155	

18.	Uchwała Nr XVI/121/19 Rady Gminy Puchaczów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów dla terenu położonego we wsi Turowola	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2020 r. poz. 156	
19.	Uchwała Nr XX/138/20 Rady Gminy Puchaczów z dnia 18 maja 2020 r. w sprawie zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w granicach wsi Brzeziny, Nadrybie Ukazowe i Albertów - etap VIII	Dziennik Województwa Lubelskiego z 2020 r. poz. 3077	

Gmina Puchaczów posiada 100% pokrycie powierzchni planem miejscowym wraz z jego zmianami. Na terenie podlegającym obecnej zmianie studium obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów, zatwierdzony uchwałą Nr IV/30/2002 Rady Gminy Puchaczów z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów, oraz jego zmiany przyjęte uchwałą Nr VII/29/11 Rady Gminy Puchaczów z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie zmiany w miejscowego planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów w rejonie wsi Zawadów wraz z korytarzami niezbędnymi dla przejścia infrastruktury technicznej związanej z planowaną elektrownią oraz uchwałą Nr XXIX/170/12 Rady Gminy Puchaczów z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa, oraz inne zmiany dla pojedynczych terenów realizowane sukcesywnie w oparciu o ustalenia obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów.

W granicach gminy Puchaczów wyodrębniają się 5 obszary w obrębie których wyznacza się strefy polityki przestrzennej:

- strefa kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o przesłanki przyrodnicze – obejmująca obszary o największych wartościach przyrodniczych, w tym strefę specjalnych wartości kulturowo-krajobrazowych przyległą do otuliny Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego, Ekologiczny System Obszarów Chronionych oraz strefę zielonego pierścienia wokół centrum aglomeracji Lubelskiej,
- strefa ochrony wartości kulturowych – obejmująca przede wszystkim historyczny układ urbanistyczny Puchaczowa, a także obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- strefa kształtowania infrastruktury technicznej – obejmująca linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia wraz z pasem technologicznym oraz gazociągi wysokoprężne i ropociągi wraz ze strefami bezpieczeństwa,
- strefa ochrony sanitarnej cmentarza – obręb, w którym obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi od istniejących, czynnych cmentarzy ustalono szerokości 150,0 m przy czym odległość ta może być zmniejszona do 50,0 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50,0 m do 150,0 m odległości od

cmentarza posiada sieć wodociągowa i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

- strefa intensywnego rozwoju funkcji urbanizacyjnych – obejmująca strefy intensywnego rozwoju osadnictwa, aktywności gospodarczej i ośrodka gminnego.

Obszar objęty zmianą studium obejmuje głównie tereny rolnicze, w niewielkim zakresie wkracza w strefę kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o przesłanki przyrodnicze ingerując w Ekologiczny System Ochrony Przyrody oraz w strefę intensywnego rozwoju funkcji urbanizacyjnych, jednak tylko w tych rejonach w których nie występuje zabudowa.

2.11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Do najczęściej spotykanych geologicznych zagrożeń naturalnych w Polsce zaliczyć należy osuwiska i ruchy masowe. Na terenie gminy Puchaczów nie występują większe obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

Na terenie gminy Puchaczów nie występują krajobrazy priorytetowe określone w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa, a także zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

Zagadnienie zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie gminy Puchaczów to głównie zagrożenie: przestępczością, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pożarowe i powodziowe.

Na obszarze gminy Puchaczów występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Dotyczy to obszarów położonych w bliskim sąsiedztwie rzek: Wieprz oraz Świnki i Mogielnicy, które zostały wyznaczone na rysunku studium. Inwestycje na tym terenie należy projektować i realizować z uwzględnieniem możliwości występowania podtopień i powodzi. W zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w świetle omawianych uwarunkowań, spod zabudowy zostały wyłączone doliny rzeczne i obszary narażone na zalanie wezbranymi wodami powodziowymi. Należy tworzyć warunki zatrzymania wód deszczowych w miejscu ich opadania, tworzyć wodom przestrzeń umożliwiającą opóźniony odpływ.

Na terenie gminy nie występują w większym stopniu zagrożenia związane z hałasem. Ponadto do zagrożeń bezpieczeństwa publicznego można zaliczyć m.in.:

- pożary przestrzenne,
- epidemie (skażenia i zakażenia biologiczne),
- pole elektromagnetyczne,
- awarie urządzeń sieci energetycznej,
- katastrofy komunikacyjne,
- katastrofy budowlane,

- mrozy, huragany, wichury, śnieżyce, klęski żywiołowe.

2.12. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Przyszłe rozwiązania przestrzenne w zasadniczy sposób uzależnione są od istniejącego zainwestowania. Pewne elementy zainwestowania terenu są nienaruszalne, muszą bezwzględnie zostać zachowane. O ich trwałości decydują przede wszystkim wartość poniesionych nakładów, stan techniczny, ich ranga oraz ewentualnie prawna ochrona ze względu na wartości kulturowe.

2.13. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

2.13.1. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Prognozę rozwoju demograficznego gminy Puchaczów opracowano przy uwzględnianiu diagnozy stanu istniejącego, wieloletnich tendencji przyrostu migracyjnego ludności gminy oraz opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny prognozy ludności na lata 2017 – 2048.

Prognoza demograficzna dla gminy Puchaczów na lata 2018-2048 zakłada sukcesywny, stabilny przyrost liczby ludności. Liczba ludności w 2048 roku liczyć będzie 7266 osób. Roczny średni przyrost wynosić będzie 52 osoby.

Struktura wiekowa ludności gminy Puchaczów jest rozpatrywana według wieku i jest bardzo zbliżona do struktury krajowej, tzn. najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, a najmniejszą grupę stanowią osoby w wieku powyżej 60-ciu lat. Rozpatrując zmiany demograficzne na przełomie lat należy wziąć pod uwagę fakt, iż liczba mieszkańców systematycznie rośnie, zmniejsza się natomiast liczba osób w wieku przedszkolnym oraz w wieku poprodukcyjnym, natomiast rośnie liczba osób dorosłych w wieku produkcyjnym. Utrzymywanie się podobnych tendencji w gminie na przełomie najbliższych lat może w konsekwencji doprowadzić do nasilenia się zjawiska „starzenia się wsi”.

2.13.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Podstawowa struktura własności gruntów w gminie Puchaczów wg ewidencji przedstawia się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów w ha
1.	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1395

2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	228
3.	Grunty spółek Skarbu Państwa, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych	0
4.	Grunty gmin i zw. międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	272
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	51
6.	Grunty osób fizycznych	6886
7.	Grunty Spółdzielni	1
8.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	13
9.	Grunty wspólnot gruntowych	58
9.	Grunty powiatów i zw. pow. z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	67
10.	Grunty Województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0
11.	Grunty spółek prawa handlowego i innych os.	182
12.	Powierzchnia ewidencyjna	9158

2.13.3. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

2.13.3.1 Inwestycje o znaczeniu wojewódzkim i ponadlokalnym

Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym do realizacji na obszarze gminy zostały zapisane w oparciu o Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Lubelskiego, w którym uwzględniono zadania samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w programach rozwoju województwa uchwalonych przez Sejmik Województwa Lubelskiego.

W obszarze gminy nie zostały określone zadania rządowe, natomiast określono zadania wojewódzkie i ponadlokalne, służące realizacji celów publicznych.

Na obszarze gminy planuje się następujące inwestycję celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim:

- Budowa zbiornika wodnego Szczecin,
- Odbudowa i rewitalizacja systemu wodnego Kanału Wieprz - Krzna - etap I, element 1 w km 11+000 - 40+570 - Zad. I "Odbudowa i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz - Krzna wraz z budowlami w km 11+000 - 40+570 Część III w km 30+530 – 40+570"
- Odbudowa i rewitalizacja systemu wodnego Kanału Wieprz - Krzna - etap I, element 1 w km 11+000 - 40+570 - Zad. I "Odbudowa i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz - Krzna wraz z budowlami w km 11+000 - 40+570 Część II w km 21+150 - 30+530"

2.13.3.2. Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Puchaczów należą:

- Budowa napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm - Lublin Systemowa,
- Budowa linii Lublin Wschód – Lublin Systemowa,
- Budowa ropociągu surowcowego relacji Brody – Płock, jako rozwijanie sieci TEN-E, rozbudowa systemu przesyłu surowców naftowych – (Inter Mare) Odessa – Brody – Gdańsk.

2.13.4. Inwestycje o znaczeniu lokalnym

W Studium przewiduje się realizację urządzeń i obiektów oraz sieci inżynierskiego uzbrojenia związanych z zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzeniem ścieków w obszarze całej gminy. Dla nowych terenów inwestycyjnych, będą niezbędne realizacje dróg lokalnych i dojazdowych publicznych, a także ciągów rowerowych lokalnych i pieszych. Szczegółowe rozwiązania układów komunikacyjnych następować będą w planach miejscowych. Lokalizacja obiektów usług publicznych możliwa jest w terenach istniejącej zabudowy oraz w obszarach nowych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w zależności od potrzeb.

2.13.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przeciwpowodziowej

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze państwa. Zasady zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią określają przepisy odrębne.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Obszary objęte zagrożeniem powodziowym obejmują terasę zalewową Wieprza, Świnki i Mogielnicy.

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z INNYCH DOKUMENTÓW

3.1. Cele rozwoju wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy

Cel generalny

Jako cel generalny polityki rozwojowej gminy przyjęto:

POPRAWĘ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ PROWADZENIE POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY.

Zgodnie ze strategią rozwoju gminy uznaje się, że osiągnięcie celu generalnego możliwe jest poprzez stworzenie mechanizmów starań o rozwój funkcji społecznych i gospodarczych, a także o sprawność funkcjonowania organizmu gminnego.

Obszary priorytetowe

Osiągnięcie celu generalnego powinno nastąpić poprzez przyjęcie określonych kierunków działań strategicznych sformułowanych jako priorytety. Są to:

Priorytet I – Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności Gminy Puchaczów.

Gmina Puchaczów ma duże osiągnięcia w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej, np. kanalizacja, wodociągi, ale w niektórych zakresie, jakość dróg, gazyfikacja stan infrastruktury jest na niezadowalającym poziomie – zatem podstawową kwestią jest modernizacja i rozbudowa tej infrastruktury. Dobre i nowoczesne rozwiązania drogowe, kanalizacja, dostęp do dostaw gazu oraz wszelkie inne atrybuty nowoczesnej infrastruktury stanowią podstawę wzmocnienia konkurencyjności gminy. Stan infrastruktury technicznej i komunalnej ma znaczenie dla jakości życia w odczuciu jej użytkowników, ale jest także ważnym czynnikiem rozwoju, dynamizującym rozwój przedsiębiorczości, podnoszącym atrakcyjność turystyczną i wpływającym na przykład na decyzje inwestycyjne potencjalnych inwestorów.

Elementem konkurencyjności jest także jakość zasobów ludzkich, która kształtowana jest poprzez dostęp do oświaty, edukacji, kultury i innych dóbr społecznych. Zatem istotnym celem działania jest także poprawa systemu infrastruktury i komunikacji społecznej.

Priorytet II – Odbudowa i zachowanie walorów przyrodniczych i historycznych oraz dziedzictwa kulturowego, z uwzględnieniem funkcji turystycznej.

Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego uwarunkowane jest między innymi stanem i rozbudową infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno – ściekowej: kanalizacji, wodociągów oraz właściwą organizacją gospodarki odpadami. Działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury pozytywnie wpływają na ochronę środowiska. Walory środowiska i krajobrazu mogą być wykorzystane dla rozwoju

turystyki i agroturystyki. W tym zakresie Gmina Puchaczów dysponuje w niewielkim stopniu wykorzystywanymi atutami, którymi są przyroda i dziedzictwo kulturowe, rozumiane zarówno jako zabytki kultury materialnej i niematerialnej. Potencjał przyrodniczo – kulturowy gminy oraz lokalne i zewnętrzne uwarunkowania społeczne wskazują szansę na rozwój gospodarczy poprzez rozwój turystyki. Turystyka jest tą formą gospodarowania, która w stosunkowo krótkim czasie może przynieść spodziewane wyniki ekonomiczne i społeczne i jest jednocześnie tą gałęzią gospodarki, która w niewielkim stopniu wchodzi w kolizję z racjami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Rozwój infrastruktury turystycznej z korzyścią wpłynie nie tylko na podniesienie atrakcyjności terenu gminy, ale też poprawę możliwości korzystania z wypoczynku i rekreacji przez samych mieszkańców gminy, co przekłada się na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Priorytet III – Budowa oraz umocnienie wewnętrznych więzi społecznych oraz zewnętrznych kontaktów gospodarczych.

Zadaniem samorządu lokalnego jest stymulacja działań społecznych i gospodarczych poprzez tworzenie warunków dla rozwoju różnych sfer życia społecznego i gospodarczego. Warunkiem osiągnięcia sukcesu gospodarczego i społecznego Gminy Puchaczów jest czynne włączenie się jak najszerszych kręgów jej mieszkańców w działania na rzecz rozwoju lokalnego. Stymulatorem rozwoju jest także współpraca z innymi samorządami oraz prowadzenie współpracy międzynarodowej. Budowa i umacnianie więzi społecznych oraz kontaktów zewnętrznych wymaga stosowania sprawnego systemu komunikacji i promocji, w tym z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

Priorytet IV – Zmniejszanie bezrobocia oraz wzmacnianie bazy ekonomicznej.

Pomimo że na terenie Gminy Puchaczów działa duży pracodawca – Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., to jednak problemem w gminie jest niewystarczająca ilość miejsc pracy, która jest podstawową przyczyną utrudniającą poprawę warunków życia lokalnej społeczności i stanowi najważniejszą barierę rozwoju. Dlatego wzmocnienie bazy ekonomicznej gminy i zmniejszanie bezrobocia stanowią podstawowe uwarunkowania.

Cele strategiczne

Dla osiągnięcia przyjętych celów uporządkowano dziedziny działań strategicznych w 11 sferach:

- CEL 1: Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury społecznej,
- CEL 2: Modernizacja i rozbudowa układu transportowego,
- CEL 3: Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska,
- CEL 4: Rozwój turystyki i agroturystyki,
- CEL 5: Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego,
- CEL 6: Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- CEL 7: Promocja inicjatyw lokalnych oraz promocja gminy,

CEL 8: Rozwój współpracy regionalnej i międzynarodowej,

CEL 9: Aktywizacja obszarów wiejskich,

CEL 10: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i zwiększanie mobilności zawodowej
mieszkańców gminy,

CEL 11: Tworzenie terenów inwestycyjnych.

Wnioski do ustalenia kierunków rozwoju gminy

Przyjęte kierunki działań powinny znaleźć oparcie w opracowaniach planistycznych dla których znaczenie fundamentalne ma Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy. Stąd w opracowaniu tym proponuje się przełożenie formuły celów na ład przestrzenny w następujących sferach:

- ład funkcjonalno-organizacyjny,
- ład estetyczny,
- ład ekologiczny,
- ład w zakresie jednolitości standardów,
- ład przestrzenno-architektoniczny,

Oczywistą rzeczą jest, że wszystkie te elementy wzajemnie się uzupełniają i dopiero kompleksowe przeniesienie założonych w Studium standardów i działań do planów zagospodarowania przestrzennego może przynieść oczekiwany efekt rozwojowy gminy.

3.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego jest dokumentem o charakterze długookresowym, stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego. Określa on zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Jest to dokument komplementarny i spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.), stanowiący przestrzenne przełożenie określonych w niej celów i kierunków rozwoju województwa.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gmina Puchaczów położona jest w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej w strefie gospodarki hodowlanej (podstrefa mozaikowa łąkowo-leśno-polna).

W ramach realizacji przestrzennych warunków regionalnej polityki rozwoju w gminie Puchaczów przyjmuje się jako zasadę nadrzędności działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu funkcji podstawowych (wiodących) oraz preferencji rozwojowych, nakazujących zachowanie naturalnych wartości zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących.

W gminie Puchaczów znajdują się przygotowane tereny inwestycyjne dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej o dużej koncentracji własności komunalnej i Skarbu Państwa, w związku z czym zalecana jest koncentracja zainwestowania w wyznaczonej strefie aktywności gospodarczej.

Na terenie gminy znajdują się elementy obszarowe układu naturalnego (ostoje przyrody) oraz korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym stanowiące element pasmowego obszaru o nadrzędnej funkcji przyrodniczej, dla których obowiązuje zasada podporządkowania wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych oraz utrzymaniu ciągłości powiązań ekologicznych.

Gmina Puchaczów jest wiejskim obszarem funkcjonalnym uczestniczącym w procesach rozwojowych o znaczeniu ponadregionalnym. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wskazuje dla tych obszarów następujące cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego:

- stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej – z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesach rozwojowych,
- zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej,
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej,
- dywersyfikacja sektorowa gospodarki rolnej.

Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego Gmina Puchaczów zlokalizowana jest w również obszarze funkcjonalnym „Polesia ze strefą oddziaływania kanału Wieprz – Krzna”, obejmującym 9 miast i 47 gmin oraz „Łęczyńsko – chełmskim okręgu górniczo-ekologicznym”.

Dla tych obszarów jako wiodące kierunki zagospodarowania w planie województwa wskazuje się:

- modernizacja (remelioracja) KWK poprzez uszczelnienie koryta kanału i udrożnienie sieci rowów nawadniających,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- budowa i modernizacja obiektów stawowych dla potrzeb gospodarki rybackiej
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój energetyki odnawialnej z wykorzystaniem biomasy, zasobów wodnych i instalacji fotowoltaicznych,
- zalesianie stref wododziałowych,
- rozwój infrastruktury kopalni węgla kamiennego oraz transportowej dla potrzeb dystrybucji surowca,
- rozwój zaplecza badawczo-wdrożeniowego kopalni.

Na terenie gminy Puchaczów znajdują się zadania inwestycji celu publicznego zarówno o znaczeniu wojewódzkim jak i o znaczeniu ponadlokalnym. Zadania te wymienione są w rozdziale 4.2. „Obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o

znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust.1.

3.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa lubelskiego

Podstawowym dokumentem polityki regionalnej określającym wizję i cele rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, a także działania służące ich realizacji jest Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.). Główne wyzwania dla regionu lubelskiego wynikają z *„wielowymiarowej oceny różnorodnych cech regionu w ich dynamicznych przewidywanych zmianach. (...) Wynikają one zarówno z konieczności przezwyciężenia niekorzystnych cech regionu, jak i wykorzystania jego pozytywnych potencjałów”*.

Najważniejszymi potencjałami województwa lubelskiego są:

1. Relatywnie duże znaczenie Lublina jako ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego oraz głównego polskiego ośrodka w kontaktach ze wschodnimi sąsiadami, wzmacnianie potencjałem naukowym i akademickim, a także gospodarczym kilku innych ośrodków subregionalnych.
2. Względnie bogate wyposażenie w czynniki naturalne (zasoby energetyczne, przyrodnicze warunki dla rolnictwa, które jednak nie są w pełni gospodarczo wykorzystane), a także walory krajobrazu, które – wraz z dziedzictwem kulturowym – mogą służyć do rozwijania turystyki.

Jako strategiczne cele do osiągnięcia wskazano:

1. wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
3. selektywne zwiększenie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu,
4. funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Będąc głównym narzędziem kształtowania polityki regionalnej, Strategia wskazuje na konieczność wzmacniania i lepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych tkwiących w regionie oraz skumulowanych w wyodrębniających się obszarach funkcjonalnych. Na potencjały te składają się zasoby występujące w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Tym samym osiągnięcie spójności w rozwoju na poziomie regionalnym (spójność terytorialna) uzyskane zostanie poprzez rozwój zrównoważony i spójny gospodarczo, społecznie i ekologicznie.

3.4. Uwarunkowania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

Zasady i cele polityki przestrzennej Kraju zostały określone w Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, która to została przyjęta uchwałą Nr 239 Rady

Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Zasada zrównoważonego rozwoju, która uznana została za najważniejszą jest ustrojową zasadą oznaczającą rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta oparta została na 4 zasadach planowania publicznego opierających się na racjonalności ekonomicznej, preferencji regeneracji nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę, przezorności ekologicznej, kompensacji ekologicznej.

Strategicznym celem zaś polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Celem polityki przestrzennej zagospodarowania kraju uznanym za jeden z ważniejszych jest też rozbudowa połączeń wewnątrz kraju – poprawa bezpieczeństwa zasilania dużych miast oraz Polski Wschodniej, polegająca na rozwoju sieci przesyłowych. Jego zadaniem jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania oraz bardziej równomiernego rozmieszczenia sieci przesyłowych energii elektrycznej najwyższych napięć, a nowe inwestycje będą się koncentrowały szczególnie w Polsce Północnej i Wschodniej. Do takiej inwestycji będzie się zaliczała budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Lublin-Chełm ujęta w planie rozwoju sieci przesyłowych.

3.5. Problemy i uwarunkowania związane z eksploatacją węgla kamiennego

Eksploatacja górnicza węgla na obszarze górnictwem „Puchaczów V” trwająca już kilkanaście lat wpływa w różnorodny sposób na środowisko.

Kopalnia zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie bardzo cennych ekosystemów Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego z obszarami objętymi ochroną prawną. Sytuacja ta stwarza konieczność wyboru takich rozwiązań technicznych, które będą zabezpieczały środowisko przed degradacją.

Oddziaływanie eksploatacji węgla wraz z przemysłem towarzyszącym na środowisko zostało przeanalizowane w „Ocenie oddziaływania na środowisko kopalni węgla kamiennego (G.I.G. 1995) oraz w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu górnictwa „Puchaczów V KWK Bogdanka (O.G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Puchaczów przyjętym uchwałą z 1999 roku, a także Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poszerzenia terenu górnictwa Puchaczów V KWK Bogdanka (O.G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Puchaczów.

Główne skutki eksploatacji węgla będą dotyczyć:

1. osiadania terenu

2. zmiany stosunków wodnych
3. zmian w rolniczej przestrzeni produkcyjnej
4. zmian w biosferze

W wyniku osiadań nastąpi zmiana pierwotnej rzeźby terenu. Prognozę wpływu eksploatacji węgla na powierzchnię ziemi przedstawiono w dwóch etapach:

I etap do 2015 r.

II etap do 2070 r. (po wyeksploatowaniu całego złoża).

Do 2015 r. osiadanie terenu było obserwowane na całym terenie górniczym. Przeważająca część gminy Puchaczów leżąca w zasięgu terenu górniczego będzie miała osiadania terenu rzędu 1,0 – 1,5 m. Większe osiadania (1,5 – 2,0 m) wystąpią w rejonie wsi Bogdanka i Nadrybie.

Prognoza okresu docelowego przewiduje dla obszaru gminy Puchaczów wystąpienie maksymalnych osiadań w centralnej części terenu górniczego. – do 6,0 m.

Należy zaznaczyć, że prawdopodobieństwo prognozy docelowej jest mniejsze niż w okresie do 2015 r. Nie uwzględnia się w niej zmian techniki górniczej, sposobu eksploatacji, polityki państwa wobec górnictwa itp.

Mogą nastąpić niekorzystne zmiany dla rolnictwa spowodowane pozornym podniesieniem się wód gruntowych i projektowaną rekultywacją wodną w nieckach osiadań. Może nastąpić wyłączanie gruntów z produkcji rolnej i niekorzystne zmiany zdolności produkcyjnej gleb.

Powstanie zlewiska w dolinie Świnki spowoduje zmiany walorów florystycznych i wzrost walorów faunistycznych. Pojawiają się nowe gatunki awifauny. W lasach nastąpi przekształcenie siedlisk w kierunku olsowych (IGPiK 1996).

W poszerzonym terenie górniczym obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów, który uwzględnia możliwości eksploatacji złoża i zakłada obostrzenia dla zagospodarowania powierzchni terenu związanych z możliwością wystąpienia szkód górniczych. Są to ustalenia nakazujące zabezpieczenie budynków na wpływy eksploatacji górniczej II kategorii.

Studium dostosowuje rozwój osadnictwa do prognozowanych skutków szkód górniczych. Jest ono wykluczone na obszarach prognozowanych zalewisk i zabagnień terenu.

Na terenie górniczym nowe budynki mogą być realizowane – w ramach wyznaczonych terenów osadniczych oraz wskazanych siedlisk w zabudowie kolonijnej i rozproszonej – tylko pod warunkiem stosowania profilaktycznych zabezpieczeń na wpływy eksploatacji górniczej w uzgodnieniu z Okręgowym Urzędem Górniczym. W szczególności budynki powinny być realizowane jako płytko posadowione, co oznacza umieszczenie ławy fundamentowej minimalnie poniżej strefy przemarzania gruntu, w stosunku do poziomu terenu istniejącego lub projektowanego do odpowiedniego ukształtowania wokół budynku, przez nadsypanie, a także niepodpiwniczone.

W istniejących gospodarstwach (także tych położonych w zabudowie kolonijnej i rozproszonej zarówno wskazanych jak i nie wskazanych na rysunku studium) dopuszcza się remonty budynków lub ich rozbudowę a także budowę nowych obiektów budowlanych uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rolniczego.

Dopuszcza się, na etapie sporządzania planu zagospodarowania terenu górniczego, przyjmowanie innego przeznaczenia terenu, niż ustalone w niniejszym studium, powodowanego w szczególności szkodami górniczymi na powierzchni terenu: możliwe osiadania terenu mogą spowodować pozorne podniesienie poziomu wód gruntowych, a przez to powstanie zalewisk, co z kolei może powodować konieczność budowy zbiorników wodnych z umożliwieniem również rekreacyjnego ich wykorzystania, zmianę zasięgu terenów przeznaczonych do zalesień, a także konieczność zmiany zasięgu terenów przewidywanych do zabudowy.

Wprowadza się zakaz lokalizacji trwałych form zabudowy kubaturowej, a zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, w terenach zalewisk przewidywanych w planie zagospodarowania złoża.

Wszelkie inwestycje prowadzone na obszarze górniczym wymagają uzgodnień z Okręgowym Urzędem Górniczym w Lublinie.

Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, dla poszerzonego terenu górniczego obowiązuje opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1. Prognozowana eksploatacja górnicza złóż na terenie gminy, prowadzona będzie w okresach koncesyjnych.

1. Koncesjonariusze (użytkownicy) złóż, na mocy obowiązujących koncesji zobowiązani są do:

- wydobywania kopalin zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- ponoszenia kosztów prac związanych z rekultywacją, usuwaniem szkód górniczych, składowaniem odpadów, zapobieganiem szkodliwemu oddziaływaniu eksploatacji na środowisko i usuwaniem jej ewentualnych skutków,
- wydobywania kopalin w sposób zgodny z wymaganiami ochrony środowiska określonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz nie naruszający określonego tymi planami przeznaczenia terenów,
- stosowania systemów eksploatacji ograniczających powstawanie szkód górniczych,
- przedstawiania Urzędowi Gminy Cyców ocen oddziaływania na środowisko.

3.6. Wyznaczenie obszarów zabudowanych, rozwoju zabudowy i wskazanych do zabudowy

3.6.1. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Realizacja nowej zabudowy będzie związana niejednokrotnie z realizacją infrastruktury technicznej, drogowej oraz społecznej. W przypadku terenów położonych w wykształconej już zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej koszty ponoszone przez

gminę będą minimalizowane. W pozostałych przypadkach, tj. w przypadku uruchomienia przez gminę terenów pod nowe inwestycje poza zawartą strukturą koszty mogą być odpowiednio większe. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym przede wszystkim kierunki rozwoju. Szczegółowa lokalizacja infrastruktury społecznej czy infrastruktury drogowej - publicznej, będzie sankcjonowana dopiero na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, będą sporządzone prognozy skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego. W prognozach finansowych w sposób precyzyjny zostaną określone skutki dla budżetu gminy uchwalenia planu miejscowego, zarówno te pozytywne - wyrażające wpływy do budżetu, jak również skutki generujące wydatki.

Na poziomie wydatków gminy na realizację inwestycji gminnych wynikających z konieczności realizacji zadań własnych wpływ ma wiele czynników, m.in.: – szczegółowe zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące realizacji dróg publicznych - im większy udział dróg publicznych w planie, tym większy koszt dla gminy realizacji ustaleń tego planu, dotyczące realizacji infrastruktury technicznej, w tym np. dopuszczenie realizacji indywidualnych sposobów odprowadzania ścieków a co za tym idzie brak konieczności docelowego uzbrojenia terenu w sieć kanalizacyjną, – kolejność realizacji planów miejscowych - w przypadku stopniowego oddalania się od terenów o w pełni wykształconej infrastrukturze, koszty będą mniejsze w realizacji poszczególnych zadań, – wysokość subwencji czy dotacji celowych otrzymanych na realizację zadań własnych wysokość pozyskanego finansowania ze środków zewnętrznych a także wykorzystanie możliwości współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Gmina Puchaczów, jak wynika z analizy ekonomicznej, obecnie znajduje się w dobrej kondycji finansowej. Zakłada się, iż stopniowa realizacja zadań własnych przewidzianych w Studium na najbliższe 30 lat, przy jednoczesnym ich współfinansowaniu z subwencji, dotacji, środków pozabudżetowych oraz środków zewnętrznych w tym partnerstwa publiczno-prywatnego nie przewyższy możliwości finansowych budżetu gminy na lata 2016-2047.

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

W związku z przeprowadzonymi w powyższych punktach analizami ekonomicznymi, środowiskowymi, społecznymi, prognozami demograficznymi, przy uwzględnieniu możliwości finansowania gminy poniżej przedstawiono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wraz z argumentacją.

Mieszkalnictwo – potrzeby w tym zakresie determinowane są głównie:

- ubytkami w istniejącej zabudowie zagrodowej oraz potrzebami wymiany zabudowy,
- niezaspokojonymi potrzebami samodzielnych gospodarstw domowych;
- potrzebami komunalnymi;

- prognozowanym wzrostem liczby mieszkańców gminy,
- prowadzoną przez gminę polityką związaną ze stopniowym zwiększaniem ilości nowych miejsc pracy, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki oraz terenów pod zabudowę produkcyjno - usługową,
- stopniowym zwiększaniem atrakcyjności gminy w zakresie usług sportu i rekreacji, infrastruktury społecznej i technicznej,
- dostępnością środków z różnych programów operacyjnych,
- zmianami strukturalnymi w rolnictwie - odchodzenie od produkcji w małych gospodarstwach rolnych i zmiany w źródłach dochodów.

1) Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych przewiduje się poprzez zwiększenie standardów życia mieszkańców:

- uzyskanie standardu 1,05 mieszkania na 1 gospodarstwo domowe (95% wskaźnika samodzielności zamieszkania)
- uzyskanie minimum standardu 53,0 m² pow. uż. na 1 mieszkańca;
- uzyskanie średniej 0,9 osób na 1 izbę;
- przyrostu ilości mieszkań rzędu 800 -950, z tego:
 - wymiana zasobów 200 - 250 mieszkań
 - przyrost nowych zasobów 600 - 700 mieszkań
 - (w ośrodku gminnym ok. 150 - 300 mieszkań)
- kontynuacja zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2014 r. z późniejszymi zmianami, a dotychczas nie zabudowanych,
- wzrost udziału budownictwa jednorodzinnego, w tym rezydencjonalnego, jako najbardziej pożądaney przez mieszkańców formy zabudowy,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez wypełnienie zabudową istniejących struktur przestrzennych,

Celem jest osiągnięcie wskaźnika 53,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania/osobę jako docelową wartość przeciętną dla gminy. Wg danych GUS przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w całej Polsce w 2014 r. wyniosła 26,7 m², co jest wartością niższą do średniej dla gminy Puchaczów i na przestrzeni lat charakteryzuje się systematycznym wzrostem (w ciągu minionych 10 lat wzrosła o prawie 20%). Zgodnie z raportem Eurostatu w 2013 r. w Polsce prawie połowa ludności żyje w przeludnionych mieszkaniach, co plasuje Polskę na niechlubnym miejscu wśród krajów UE. Gorsze warunki są tylko w Rumunii i na Węgrzech. W czołówce krajów cechujących się najlepszymi warunkami mieszkalnymi są Dania, Austria i Luksemburg, w których przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi ok. 53 m². Mając na uwadze powyższe, jak również charakter gminy Puchaczów (gmina wiejska, z dominującą zabudową jednorodziną i zagrodową, cechująca się niską intensywnością) należy uznać, że dotychczasowy wskaźnik jest zdecydowanie za niski. Należy dążyć do systematycznej poprawy warunków

życia mieszkańców gminy, poprzez umożliwienie zwiększenia powierzchni użytkowej mieszkań do standardów unijnych, tj. do wielkości 53,0 m² na jednego mieszkańca,

Zwraca się uwagę, że w odniesieniu do w/w przewidywanych wskaźników w zakresie standardu powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca, według danych uzyskanych w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. – aktualnie nie jest on zły.

- 2) Bez względu na dobre wskaźniki mieszkalnictwa na tle średniej powiatu priorytetem Gminy powinno być dalsze podnoszenie standardów, w tym poprzez poprawę obsługi infrastrukturą techniczną – zwodociągowanie i skanalizowanie całego terenu oraz budowę dróg.
- 3) Zakłada się rozwój głównie zabudowy jednorodzinnej, w centrum gminnym udział bardziej intensywnych form zabudowy powinien osiągnąć min. 20% zasobów;
- 4) Intensywność zabudowy, powinna się wyrażać w parametrach:
 - powierzchni działki zagrodowej 0,20 - 0,30 ha,
 - powierzchni działki jednorodzinnej 400-1500 m² (w zależności od formy zabudowy – średnia 800 m²) min. powierzchni działki pod zabudowę letniskową 1500 m² (zagęszczenie zabudowy) .

Usługi – potrzeby w tym zakresie determinowane są następującymi przesłankami:

- zmiana struktury demograficznej, szczególnie wzrost ludności w podeszłym wieku;
- podniesieniem standardu obsługi przez rozwój ilościowy i rodzajowy usług oraz poprawę stanu bazy usług istniejących;
- poprawę dostępności do usług przez reorganizację przestrzenną obsługi tj. uatrakcyjnienie i wzmocnienie ośrodków lokalnych i przybliżenie do miejsca zamieszkania usług elementarnych;
- koniecznością maksymalnego zmniejszenia niedogodności w obsłudze ludności, wywołanych modernizacją drogi krajowej poprzez realizację zamiennego systemu dojazdów do istniejących wzdłuż tej drogi usług oraz poprzez wykreowanie nowych, lokalnych ośrodków obsługi , oraz realizację nowych placówek usług;
- kreowaniem statusu miejskości Puchaczów i wyposażeniem centrum gminnego w obiekty i usługi o randze ponadlokalnej (administracja publiczna i finansowa, dworzec i inne).

Na funkcję usługową składają się usługi publiczne i komercyjne. Grupę usług publicznych reprezentują usługi związane z publiczną nauką i oświatą, kulturą, opieką zdrowotną i społeczną, administracją. Znaczący udział w grupie usług komercyjnych zajmują centra handlowo-usługowe, domy handlowe oraz obiekty kulturalne. Na funkcję usługową składają się również: usługi związane ze sportem i rekreacją, biura, usługi związane z turystyką i jej obsługą, jak również szeroko pojęta działalność gospodarcza prowadzona przez mieszkańców w miejscu zamieszkania, która zgodnie

z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane może być prowadzona na powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku. Wśród usług ważne miejsce zajmują również usługi wyższego rzędu oraz centrotwórcze. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy usługowej są:

- położenie gminy w pobliżu Lublina, – rosnąca liczba mieszkańców, która wpływa na wzrost popytu na usługi oraz nowe miejsca pracy, – potrzeby związane z lokalizacją usług o znaczeniu zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym,
- turystyka jest perspektywnym kierunkiem rozwoju w oparciu o atrakcje turystyczne i warunki przyrodniczo krajobrazowe,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych,
- rozwinięta sieć drogowa.

- 1) Zakłada się adaptację istniejących placówek usługowych. Stwarza się im terenowe możliwości rozwoju i poprawy bazy materialnej. Obiektom, które ze względu na uciążliwość trasy komunikacyjnej mają warunki nieodpowiadające normom ochrony zdrowia i środowiska wskazuje się nowe lokalizacje;
- 2) Nowe elementy programu usług powinny rozwijać się w oparciu o określone w studium standardy kształtowania jakości życia. Z uwarunkowań istniejących jako sfery preferowane do rozwoju wskazuje się:

– **kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** - słaba baza i zbyt mały wachlarz usług – w miejscowości gminnej (potrzeby: poprawa bazy lokalowej gminnego ośrodka kultury, kino, kluby, baza rozrywkowa i inne) oraz w pozostałych wsiach (wiejskie domy kultury, zaplecze kulturalno-oświatowe),

– **zieleń i kultura fizyczna** - w tym zakresie potrzeby są rosnące, zarówno na poziomie elementarnym (zaplecza szkół podstawowych) jak i ogólnodostępnych boisk trawiastych, urządzeń terenowych sportu i rekreacji, zaplecza kultury fizycznej w gminie. Ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację inwestycji w tym zakresie jest możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowych po które gmina sięga.

Zasadnicze zmiany są niezbędne w zakresie zieleni publicznej o różnych funkcjach użytkowych. Jej znaczenie powinno być doceniane w aspekcie ochrony i kształtowania zdrowych warunków życia - niskie zalesienie gminy, ruch tranzytowy i transportowy w obrębie i na obrzeżu terenów mieszkaniowych, niskie nasycenie zielenią użytkową.

Niezbędna jest doposażenie obiektów, w których znajdują się Zespół szkolno - przedszkolny w Ostrówku i obiekty sportowe w Ciechankach czy plac zabaw przy Zespole szkolno – przedszkolnym w Ostrówku;

– **usługi ochrony zdrowia i opieki społecznej** - oceniany, jako średni standard obsługi ludności w usługach lecznictwa otwartego; stanowi bazę minimalną, w perspektywie należy unowocześnić oraz poszerzyć zakres usług o profilaktykę i rehabilitację. Pożądana byłaby również poprawa dostępności ośrodków zdrowia przez ludność zamieszkałą w miejscowościach oddalonych od centrum gminy. Nowe potrzeby powstają wraz z procesem starzenia się ludności, wiąże się z nim konieczność stworzenia bazy opieki społecznej.

– **usługi telekomunikacyjne** - potrzeby Gminy w tym zakresie zaspokajane są przez zlokalizowane w miejscowościach gminnych placówki Poczty Polskiej. Sieć telekomunikacji na analizowanym obszarze opiera się o łącza przewodowe, zarządzane przez Telekomunikację Polską S.A oraz sieci komórkowe. Część abonentów korzysta z połączeń sieciowych w dostępie do Internetu; usługi administracji publicznej - stan bazy zaspokaja minimalne potrzeby administracji publicznej i gospodarczej istniejący standard ocenia się jako niski. Konieczna jest realizacja nowych obiektów stwarzających zachęcające warunki dla powstawania instytucji, biur i usług administracji finansowej i gospodarczej;

– **usługi komercyjne** - mają one ważne znaczenie dla warunków funkcjonowania gminy i poziomu życia ludności. Ich rozwój zależy przede wszystkim od aktywności i przedsiębiorczości i inwestorów. Mimo znacznego potencjału gminy w zakresie mikrostruktury usługowo-rzemieślniczej; sfery tej nie można uznać jeszcze za zadowalającą; zarówno ze względu na dostępność dla mieszkańców całej gminy (2/3 usług skupia się w ośrodku gminnym) jak i dla osób przyjezdnych (ruch tranzytowy i rekreacja).

Przyjmuje się następujące preferencje:

– **gastronomia:** obecny stan wyposażenia jest zdecydowanie niewystarczający dla obsługi istniejących i przyszłych potrzeb. Konieczny jest rozwój sieci - ilościowy i rodzajowy (o różnym standardzie) zakładów zlokalizowanych w ośrodkach obsługi (z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców) jak i w strefie drogi krajowej. Ten rodzaj usług powinien być kojarzony z bazą noclegową, obsługą motoryzacji i transportu);

– **usługi bytowe:** sfera usług działająca głównie na potrzeby mieszkańców: powinna uzyskać wsparcie finansowo-promocyjne. Pożądany jest wzrost sieci placówek również w miejscowościach poza ośrodkiem gminnym;

– **handel (detaliczny i hurtowy):** ten rodzaj usług najszybciej dostosowuje swoją strukturę do potrzeb rynkowych. Mimo stosunkowo licznej sieci - gmina nie posiada zadowalającego stanu rozwoju handlu. Do najważniejszych potrzeb należy urządzenie targowiska (z infrastrukturą), dalsze zwiększenie ilości sklepów oraz bogatsze wyposażenie pod względem rodzajowym. Gmina ma

doskonałe warunki do rozwoju handlu hurtowego, dotychczas są one wykorzystane w zbyt małym stopniu;

- **rzemiosło usługowe i drobna wytwórczość:** obecny stan rozwoju tej sfery przedsiębiorczości jest dość zróżnicowany. Niektóre branże działalności mają już względnie trwałą bazę jednakże ciągle występują niewykorzystane możliwości przetwórstwa rolno-spożywczego i na rzecz obsługi rolnictwa. W studium wskazano tereny do lokalizacji tej funkcji.

Standardy programowe kształtowania jakości życia w obszarze gminy

Celem umożliwienia etapowego rozwoju wyposażenia w program infrastruktury poniżej określono standardy, które należy uwzględniać w zagospodarowaniu gminy i centrum gminnego Puchaczowa. Powinno się dążyć do uzyskania ich poziomu, który umożliwi harmonijny rozwój a w przyszłości także w miarę wszechstronny pod względem jakości życia i funkcjonowania ośrodka gminnego.

I. PROGRAM USŁUG PODSTAWOWYCH (związanych z terenami mieszk.)

1. Przedszkola	60 % uczestn. dzieci w wieku 3-6 lat
2. Szkoły podstawowe i gimnazja	100 % uczestn. dzieci w wieku 7 -16 lat (150 miejsc na 1000 mieszkańców)
3. Przychodnie • Ośrodek zdrowia • Lekarz domowy	100-140 m ² p.uz na 1000 mieszkańców 1-1,2 gab. na 1000 mieszkańców 0,8-1,0 gab. na 1000 mieszkańców -dostępność w promieniu 1,5-3,0 km 1 lekarz na 1,5 - 2,0 tys. (gab. ok. 40 m ²)
4. Apteka	20 m ² p. uz./ 1000 mieszkańców
5. Placówka pocztowa	30 m ² p. uz./1000 mieszkańców (1okienko)
6. Administracja z zapleczem	40 m ² p. uz./1000 mieszkańców
7. Dom spokojnej starości	5 miejsc/ 1000 mieszkańców
8. Ośrodek kultury (klub, biblioteka, sala wid.)	80 - 100 m ² p. uz./1000 mieszkańców
9. Tereny zieleni osiedlowej	1,5 - 4,0 m ² p.uz./1000 mieszkańców
10.Parkingi ogólnodostępne (ośr. gminny)	miejsca postojowe w oparciu o program wynikający z normatywów określonych do rodzaju usług
11. Handel	200 - 300 m ² p.uz/ 1000 mieszkańców
12. Gastronomia	50 - 60 m ² p.uz/1000 mieszkańców
13. Usługi i rzemiosło	150 - 200 m ² p.uz./1000 mieszkańców

Zasady optymalnego kształtowania programu zagospodarowania

1. Należy dążyć do kształtowania jednostek mieszkaniowych stwarzających możliwość realizacji programów usługowych w ośrodkach:
 - elementarnych 800 -1000 mieszkańców (min. zespoły osiedlowe 400 mieszkańców),
 - podstawowych 2000 - 2500 mieszkańców (w promieniu obsługi)
2. Optymalna wielkość szkoły podstawowej, z punktu widzenia promienia obsługi 2-4 ciągów,
3. W organizacji szkolnictwa program powinien uwzględnić zmiany w systemie oświaty polegające, a likwidacji stopnia gimnazjalnego oraz dążyć do wzrostu udziału kształcących się w liceach.

II. PROGRAMY USŁUG PONADPODSTAWOWYCH (projektowanych indywidualnie)

1. Targowiska, bazy	200 - 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
2. Handel det. i hurtowy	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
3. Rzemiosło i usługi	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
4. Gastronomia	powyżej 70 m ² p.uż/1000 mieszkańców
5. Zespół szkół średnich	40-50 uczn/1000 mieszkańców
6. Ośrodek oświat. - wych. ze szkołą dla dzieci defektywnych	200 wychowanków
7. Dom/zakład dla przewlekle chorych (z progr. hospicjum)	4-6 miejsc/1000 mieszkańców
8. Schronisko/noclegownia (ze stołówką min. 100 miejsc)	1-2 miejsca/1000 mieszkańców
9. Ośrodki kultury (z salą widowiskową)	100 m p.uż/ 1000 mieszkańców
10. Kluby młodzieżowe	20 m ² p.uż/1000 mieszkańców
11. Klub prasowy z czytelnią	1 obiekt 50 - 60 miejsc
12. Sale dyskotekowe	300 - 500 miejsc (1-2 ob. na gminę)
13. Tereny urządzone do cyklicznych imprez (cyrk, wesołe miast.)	0,7 -1,5 ha
14. Boiska ogólnodostępne	2,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
15. Ośrodek rekreacyjno-sportowy	1,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
16. Kąpieliska, tereny rekreacji przywodnej	0,3 - 0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
17. Cmentarz	4 m ² p.uż/ mieszkańca
18. Tereny zieleni ogólnomiejskiej	8 - 10 m ² p.uż/ mieszkańca
19. Administracja	40 -50 m ² p.uż/1000 mieszkańców
20. basen ogólnodostępny	1 basen ogólnodostępny
21. Miejsca hotelowe	2-5 miejsc/1000 mieszkańców
22. Parkingi śródmiejskie	1-1,5 stan./100 mieszkańców
23. Amfiteatr	0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
24. Strzelnica sportowa	0,7-1,0 ha

Potrzeby socjalne – zakłada się trzy kierunki działań:

- zapewnienie komunalnej bazy lokalowej, jako socjalnej rezerwy, dla działań interwencyjnych w wypadkach losowych;
- rozwiązanie problemów ludzi niepełnosprawnych i wymagających opieki;
- aktywizację działań profilaktycznych zapobiegającym patologiom społecznym (alkoholizm, przestępczość).

W programie zagospodarowania przewiduje się adaptację dotychczasowych (istniejących) form działalności.

Miejsca pracy (tereny aktywności gospodarczej) – realizacja przewidywanych kierunków rozwoju gminy oraz ośrodka gminnego stworzy impuls do znacznego wzbogacenia oferty miejsc pracy. Nastąpi zdecydowana zmiana źródeł utrzymania się ludności:

- zmniejszenie się o ok. 30% utrzymujących się z rolnictwa (dalszy wzrost dwu zawodowości, która jest dość powszechna w gminie)
- dynamiczny rozwój drobnej przedsiębiorczości i usług, który powinien wywołać ponad dwukrotne zwiększenie zatrudnienia.

Do **funkcji produkcyjnej** można zaliczyć zarówno zabudowę związaną bezpośrednio z produkcją, jak również z szeroko rozumianym przemysłem, oraz obiektami składów i magazynów. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy produkcyjnej są:

- położenie na trasie drogi krajowej nr 82 Lublin-Włodawa,
- rozwój przemysłu wydobywczego – budowa kolejnych kopalń
- rozwój przemysłów towarzyszących w oparciu o surowce powydobywcze,
- tworzenie miejsc pracy dla nowych mieszkańców, aby gminy nie stała się sypialnią Lublina,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych.

Pełne zaspokojenie potrzeb wymaga działań stymulacyjnych w sferze przedsiębiorczości. Ocenia się, że zrównoważenie rynku pracy nastąpi w wyniku aktywności dojazdów głównie z i do Lublina.

Realizacja programu zagospodarowania w obrębie wskazanych rezerw powinna zapewnić następującą strukturę zatrudnienia:

- sfera publiczna 600 osób
- sfera produkcyjna 500 -7900 osób
- usługi komercyjne 900 - 1000 osób

Przeprowadzone analizy zarówno stanu istniejącego, jak i planowanych przez gminę kierunków rozwoju, pozwalają na określenie maksymalnego w skali gminy Puchaczów

zapotrzebowanie na nową zabudowę. Przy obliczeniu maksymalnego zapotrzebowania w skali gminy na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30 lat, tj. lata 2019 - 2049, jak również niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się w możliwości zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%. Bardzo duże rezerwy rozwojowe w zakresie funkcji produkcyjnych zapewnione w obecnie obowiązującym studium powodują, że do czasu ich zagospodarowania niezasadne jest wyznaczanie kolejnych terenów aktywności gospodarczej. W związku z powyższym maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy kształtuje się następująco:

Tereny wyznaczone w dotychczas obowiązującym studium

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 1062,85 ha powierzchni terenu,
- dla zabudowy usługowej - ok. 182,57 ha powierzchni terenu,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. 612,34 ha powierzchni terenu.
- dla infrastruktura techniczna -ok. 21,58 ha powierzchni terenu.

Tereny wyznaczone w zmianach studium

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 130,47 ha powierzchni terenu,
- dla zabudowy usługowej - ok. 35,9 ha powierzchni terenu,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok.9,02 ha powierzchni terenu .
- dla infrastruktury technicznej -ok. 0,53 ha powierzchni terenu.

Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Na potrzeby Studium oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy Puchaczów, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w podziale na następujące funkcje zabudowy:

- zabudowa mieszkaniowa, w tym: jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa,
- zabudowa usługowa, zawierająca wszelkiego rodzaju usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne, w tym również obiekty handlowe wielko powierzchniowe oraz usługi sportu i rekreacji,
- zabudowa produkcyjna, składów i magazynów,
- pozostałe tereny niezabudowane, jak również tereny związane z komunikacją i infrastrukturą techniczną. Pod pojęciem pozostałe tereny należy rozumieć wszystkie tereny niezaliczone do powyżej wymienionych funkcji. W przeważającej części są to tereny rolnicze (grunty orne, łąki, pastwiska, sady), tereny zielone (w tym lasy, ogrody działkowe, zieleń urządzona), wody powierzchniowe oraz tereny obsługi komunikacyjnej. Przy założeniu zachowania dotychczasowych proporcji zachodzących pomiędzy powierzchniami odpowiednich funkcji, jak również ich procentowym udziale w całości terenów zabudowanych, oraz biorąc pod uwagę tereny towarzyszące zabudowie poszczególnych funkcji takie, jak związane z obsługą komunikacyjną oraz zielenią urządzoną, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, chłonność rozumiana jako

możliwość lokalizowana na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej:
ok. 96,25 ha powierzchni terenu
ok. 288 000 m² pow. už.
- dla zabudowy usługowej:
ok. 29,50 ha powierzchni terenu
ok. 90 000 m² pow. už.
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów:
ok. 32,00 ha powierzchni terenu
ok. 96 000 m² pow. už.
- dla infrastruktury technicznej:
ok. 7,25 ha powierzchni terenu
ok. 14 500 m² pow. už.

Ogółem wyznaczono 165,00 ha nowych terenów i 488 500 m² powierzchni użytkowej na nowych terenach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

lp	miejsowość	powierzchnia terenów wyznaczonych na podstawie analizy do zabudowy wg funkcji (w ha)					potencjalna chłonność terenów wyznaczonych na podstawie analizy wg.				
		zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa	zabudowa letniskowa	tereny zabudowy usługowej	tereny aktywizacji gospodarczej	tereny infrastruktury technicznej	średnia powierzchnia działki mieszkaniowej (w m2)	średnia liczba osób tworzących gospodarstwo domowe	potencjalna liczba działek do zabudowania	istniejąca liczba mieszkańców	potencjalna liczba nowych mieszkańców
1	Albertów	1,45		0	0	0	2125	3,21	7	405	22
2	Bogdanka	5,56		0	0	0	2125	3,21	26	130	83
3	Brzeziny	5,18		0	0	0,21	2125	3,21	24	393	77
4	Ciechanki	14,80		0	0	0	2125	3,21	70	718	225
5	Jasieniec	24,22		0	0	0	2125	3,21	114	145	366
6	Nadrybie Ukazowe	2,22		0	0	0	2125	3,21	10	137	32
7	Nadrybie Dwór	3,80		0	0	0	2125	3,21	18	210	58
8	Nadrybie Wieś	12,49	1,10	0	1,23	0	2125	3,21	64	278	205
9	Ostrówek	5,51		0	0	0	2125	3,21	26	415	83
10	Puchaczów	6,28		5,5	2,16	0,21	2125	3,21	29	761	93
11	Stara Wieś	0		0	0	0	2125	3,21	0	240	0
12	Szpica	3,37		1,07	0	0	2125	3,21	16	359	51
13	Turowola	2,16		21,67	0	0	2125	3,21	10	443	32
14	Turowola Kolonia	2,00		0	0	0	2125	3,21	9	376	29
15	Wesołówka	8,67		7,3	0	0,11	2125	3,21	41	222	132
16	Zawadów	31,66		0,34	5,63	0	2125	3,21	149	384	478
suma		129,37	1,10				X	X	613	5616	1966 Proгноza demograf. 1650 + 30% =2145
		130,47									

Tabela 8. Powierzchnia terenów wyznaczona do zabudowy na podstawie analizy, z podziałem na funkcje. Ogółem wyznaczono 165,00 ha nowych terenów.
(opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy Puchaczów i publikacji Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2017 i 2018).

Lp.	kategoria	obszary zabudowy [ha]	potencjalna liczba mieszkańców gminy w perspektywie do 30 lat [osoby]
		powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]	
1.	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę na podstawie przeprowadzonych analiz: ekonomicznych, środowiskowych, społecznych oraz prognoz demograficznych.	1755,00 powiększone o 30% 1350,00	9446 powiększone o 30% 7266
		3 510 000 powiększone o 30% 2 700 000	
2.	obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej rozumiane jako obszary nowej zabudowy na terenach niezabudowanych (luki w zabudowie)	165,00	1460
		488 500	
3.	obszary wyznaczone do zabudowy w obecnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	175,39	1806
		526 170	
5.	obszary przeznaczone w obowiązujących planach miejscowych i studium pod zabudowę inne niż wymienione w pkt.2	976,00	4800
		2 928 000	

Tabela 9. Powierzchnia terenów wyznaczona na podstawie analizy zabudowy z podziałem na funkcje
(opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy Puchaczów i publikacji Głównego Urzędu Statystycznego).

Na skutek porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy.

W związku z powyższym bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości $1350 - (165 + 976) = 209$ ha.

W wyniku przeprowadzonej analizy wskazania terenów do zabudowy, wyznaczono w studium obszary o powierzchni całkowitej około 175,39 ha.

4.KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ustalone działania na rzecz rozwoju gminy wynikają z założenia właściwej harmonijności i równowagi całości organizmu gminnego. Przewidywane do osiągnięcia cele wymagają jednak nie zawsze jednakowej intensywności tych działań we wszystkich dziedzinach.

W sytuacji istnienia dość dużych potrzeb dla zaspokajania, a szczególnie dla osiągnięcia założonych standardów życia w gminie – konieczne jest ustalenie kierunków i kolejności postępowania. Z tego powodu przyjęto na wejściu do ustalenia kierunków polityki przestrzennej dziedziny i zadania priorytetowe dla rozwoju gminy oraz założono osiągnięcie w niej określonych standardów życia. Biorąc pod uwagę politykę rozwojową zapisaną w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego oraz w dokumentach planistycznych sąsiednich miast i gmin stwierdzić należy, że warunki rozwojowe gminy Puchaczów w dużym stopniu zostały zdeterminowane, a standardy nie mogą odbiegać od poziomów analogicznych obszarów w województwie.

4.1. Priorytety rozwojowe

Kryterium wyboru priorytetów jest potrzeba likwidacji słabych stron gminy, a zwłaszcza ograniczeń w otwarciu jej na przyjęcie nowych funkcji wzmacniających ekonomicznie, oraz efektywne wykorzystanie walorów położenia w sąsiedztwie obszaru metropolitalnego.

Ustala się następujące priorytety:

- Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości – powstających i działających firm;
- Przyciąganie nowych inwestorów;
- Podnoszenie kwalifikacji miejscowych zasobów ludzkich;
- Rewitalizacja środowiska naturalnego, społecznego, kulturowego i gospodarczego;
- Stwarzanie warunków do stałych kontaktów pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i prywatnym.

Jednymi z najistotniejszych czynników, które mają podstawowe znaczenie w rozwoju lokalnym są:

- zatrudnienie – w tym aspekcie ważne jest powstawanie nowych przedsiębiorstw lub rozwój już istniejących firm, co umożliwi tworzenie nowych miejsc pracy i wprowadzanie nowych technologii;
- baza dla rozwoju – czyli grupa czynników, która sprzyja rozwojowi – co oznacza istnienie atutów, które stanowią podstawę rozwoju, np. zasoby środowiska, rozwinięta infrastruktura, przedsiębiorczość i jakość kadr;
- zalety lokalizacji – ważne jest położenie geograficzne gminy, jeżeli będzie ono miejscem do którego łatwo dojechać, będzie dobrze rozwinięta łączność komunikacyjna, to gmina stanie się bardziej atrakcyjna inwestycyjnie i turystycznie;
- zasoby wiedzy – ważne są kwalifikacje i umiejętności społeczności lokalnej.

Podsumowaniem diagnozy strategicznej winny być wnioski i rekomendacje dotyczące przyszłych kierunków rozwoju. Oznacza to formułowanie postulatów, co do funkcji i dziedzin, które winny zajmować priorytetową pozycję w programie rozwoju. W wyniku tego powstaje projekcja przyszłej sytuacji gminy. Projekcja przyszłości jest obrazowym przedstawieniem możliwości rozwojowych, jakie gminie stwarzają uwarunkowania zewnętrzne i szanse tkwiące w uwarunkowaniach wewnętrznych, z uwzględnieniem ograniczeń tkwiących w sferach społeczno – gospodarczej i przyrodniczej.

W sytuacji Gminy Puchaczów, na terenie której odczuwalne są skutki w środowisku przyrodniczym funkcjonowania kopalni węgla kamiennego, szczególnie istotne jest prowadzenie polityki rozwoju zgodnego z zasadą rozwoju zrównoważonego, według której ważna jest dbałość o równomierny rozwój wszystkich trzech elementów: przyrody, społeczeństwa i gospodarki. Działania dotyczące rozwoju gminy powinny iść w kierunku poprawy warunków życia społeczności gminy, poprzez poprawę stanu sanitarnego, warunków mieszkaniowych, zachowania walorów krajobrazu i środowiska oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

- Należy umacniać pozycję miejscowości Puchaczów jako gminnego ośrodka z zakresie rozwoju przedsiębiorczości, działalności usługowej i szkolnictwa;
- Należy rozbudowywać oraz uzupełniać infrastrukturę techniczno – sanitarną na terenie gminy;
- Należy wspierać lokalne inicjatywy podejmowania działalności gospodarczej i tworzyć warunki (między innymi infrastrukturę) zachęcające do lokalizowania na terenie gminy przedsiębiorstw;
- Należy wspierać lokalną społeczność w procesie podnoszenia wiedzy i kwalifikacji, przekwalifikowań oraz przedsiębiorczych inicjatyw;
- Walory środowiska przyrodniczego należy wykorzystać dla szerszego rozwoju turystyki, agroturystyki i rekreacji, jako dodatkowego źródła dochodu dla części społeczności gminy;
- Należy dokonać rewitalizacji zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz wykorzystać je dla rozwoju funkcji gospodarczych i społecznych gminy;
- Należy zachować rolniczy charakter części obszaru gminy nieobjętej Obszarem Górniczym, ale też należy wspierać i intensyfikować procesy przekształcania rolnictwa tradycyjnego w nowoczesne kierunki rozwoju obszarów wiejskich;
- Należy opracować strategię promocji gminy jako miejsca atrakcyjnego dla prowadzenia działalności usługowej i wytwórczej, ale też rekreacji i wypoczynku;
- Należy zacieśniać współpracę z sąsiednimi gminami w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.

4.2. Ponadlokalne cele publiczne - obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust.1

Na terenie gminy nie występują obszary, na których przewidziano realizację zadań rządowych, ale znajdują się inwestycje celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim i inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim:

Lp.	Rodzaj zadania	Lokalizacja	Jednostka odpowiedzialna/ koordynująca	Źródło
1	2	3	4	5
1.	Budowa zbiornika wodnego Szczecin	Gmina Puchaczów	WZMiUW w Lublinie	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
2.	Odbudowa i rewitalizacja systemu wodnego Kanału Wieprz - Krzna - etap I, element 1 w km 11+000 - 40+570 - Zad. I "Odbudowa i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz - Krzna wraz z budowlami w km 11+000 - 40+570 Część III w km 30+530 - 40+570"	Gmina Puchaczów	WZMiUW w Lublinie	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
3.	Odbudowa i rewitalizacja systemu wodnego Kanału Wieprz - Krzna - etap I, element 1 w km 11+000 - 40+570 - Zad. I "Odbudowa i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz - Krzna wraz z budowlami w km 11+000 - 40+570 Część II w km 21+150 - 30+530" (	Gmina Puchaczów	WZMiUW w Lublinie	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Rodzaj zadania	Lokalizacja	Jednostka odpowiedzialna/ koordynująca	Źródło
1	2	3	4	5
Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej				
1.	Budowa napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm - Lublin Systemowa		PSE S.A.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
2.	Budowa linii Lublin Wschód – Lublin Systemowa		PSE S.A.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
3.	Budowa ropociągu surowcowego relacji Brody – Płock, jako rozwijanie sieci TEN-E, rozbudowa systemu przesyłu surowców naftowych – (Inter Mare) Odessa – Brody – Gdańsk		Sarmatia Sp. z o. o.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

4.3. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Określenie potrzeb realizacji inwestycji celu publicznego, należy do głównych zadań studium, mają one bowiem kluczowe znaczenie dla warunków życia mieszkańców i funkcjonowania gminy. Stan demograficzny gminy oraz jego położenie predysponują do rozwoju nowych funkcji lub inwestycji publicznych.

W studium adaptuje się istniejące oraz ujęte w dotychczasowych planach miejscowych tereny i obiekty przeznaczone na lokalizację celów publicznych, w rozumieniu art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami i przepisów odrębnych. Na wyznaczonych terenach przewiduje się poprawę warunków funkcjonowania, modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń infrastruktury, uzupełnienie wyposażenia gminy w usługi podstawowe i elementarne, co pozwoli na poprawę ich dostępności, korzystniejszą organizację przestrzenną obsługi i standardu życia ludności.

Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmuje:

- 1) Obiekty i urządzenia usług publicznych: funkcje usług publicznych (tereny wyznaczone na m.in. usługi oświaty i wychowania, kultury, zdrowia i profilaktyki, opieki społecznej, administracji, porządku i bezpieczeństwa, sakralne, łączności, kultury fizycznej i sportu). Zakłada się adaptację terenów zgodnie z ich istniejącym przeznaczeniem i użytkowaniem na lokalizację obiektów usługowych wraz z odpowiednim do rodzaju usług zapleczem socjalnym, sanitarnym i technicznym.
- 2) Drogi gminne i urządzenia obsługi transportu publicznego, przewidziane w większości do modernizacji, wymagana szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających 10-15 m.
- 3) Urządzenia i przewody do zaopatrzenia i przesyłu energii elektrycznej z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.
- 4) Urządzenia i przewody do zaopatrzenia ludności w wodę z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.
- 5) Urządzenia do gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków z adaptacją z modernizacją i rozbudową.
- 6) Urządzenia i przewody do przesyłu gazu realizacja zgodnie z programem.
- 7) Urządzenia melioracji wodnych, będących własnością komunalną z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.
- 8) Cmentarze i miejsca pamięci - adaptacja, uzupełnienie infrastruktury (ochrona konserwatorska)

5. POLITYKA PRZESTRZENNA

5.1. Główne czynniki rozwojowe i przekształceń

Gmina Puchaczów aczkolwiek jest gminą wiejską, to jednak funkcja rolna nie stanowi dla niej jedynej, a nawet głównego czynnika rozwojowego. Wzrost opłacalności produkcji rolnej nie jest możliwy bez ingerencji rządu i sytuacja, kiedy rolnictwo stanowiło główną funkcję w obszarze gminy należy do przeszłości. Dużą część powierzchni gminy stanowią gleby średnich klas, które jednak uległy znacznemu rozdrobnieniu arealów. Pomimo znacznego spadku zainteresowania ze strony nawet samych właścicieli gruntów rozwojem rolnictwa tzw. rolnej przestrzeni produkcyjnej w gminie podlega ochronie.

Analiza potencjałów rozwojowych wskazuje na możliwość rozwoju kilku funkcji gminy Puchaczów, które powinny stać się dla niej głównymi osiami rozwoju i w okresie objętym strategią doprowadzić do pożądanych przeobrażeń społeczno – gospodarczych:

- funkcja przemysłu wydobywczego i przetwórczego;
- funkcja rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości i otoczenia biznesu;
- funkcja rolnicza oraz nowoczesnego kierunku rozwoju obszarów wiejskich (z dopuszczeniem lokalizacji pojedynczych urządzeń energetyki wiatrowej);
- funkcja rekreacyjno – turystyczna.

Przebiegająca przez obszar gminy linia kolejowa oraz istniejąca kopalnia węgla kamiennego stanowią swoistego rodzaju generator dla lokowania się w ich sąsiedztwie nowych zakładów powiększających liczbę miejsc pracy w gminie.

Bezpośrednie sąsiedztwo miasta Łęczna raz bliskość centrum metropolii lubelskiej tworzy dla gminy Puchaczów możliwości rozwoju funkcji komplementarnych dla ludności miejskiej:

- rozwój funkcji mieszkaniowej w formie tzw. rezydencji podmiejskich na dużych działkach, z sąsiedztwem terenów doliny rzeki Wieprz i obszarów leśnych,
- tworzenie zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców miast z możliwością realizacji tzw. drugich domów lub poprzez tworzenie kompleksów rekreacyjnych szczególnie w oparciu o miejscowości Ciechanki, Ostrówek, Ostrów Nadrybski i Turowola gdzie przewiduje się realizację zbiornika wodnego, oraz kompleksy leśne położone na południu i północy gminy.

5.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

5.2.1. Zasady rozwoju i zagospodarowania głównych jednostek strukturalnych

W gminie Puchaczów funkcjonuje 16 miejscowości:

- Albertów
- Bogdanka
- Brzeziny
- Ciechanki

- Jasieniec
- Nadrybie Dwór
- Nadrybie Ukazowe
- Nadrybie Wieś
- Ostrówek
- Puchaczów
- Stara Wieś
- Szpica
- Turowola
- Turowola Kolonia
- Wesołówka
- Zawadów

Są to na ogół wsie ukształtowane historycznie wzdłuż traktów komunikacyjnych, gdzie ta struktura w ostatnich dziesięcioleciach ulega coraz dalej idącym przekształceniom. Powodem jest fakt, że około połowa terenu gminy znajduje się w zasięgu obszaru górniczego, który obejmuje północno - wschodnią część jej obszaru. Istniejące i przewidywane szkody górnicze powodują coraz liczniejsze podtopienia terenów do tej pory tradycyjnie osiedleńczych. Wsie Bogdanka, Nadrybie, Albertów, Wesołowska, powoli ulegać będą likwidacji.

Główny kościec komunikacyjny gminy stanowi droga krajowa nr 82, oraz układ dróg powiatowych nr 1716, 1809, 2011, 2013, 2015. Drogi te wiążą istniejący układ osadniczy i stanowią powiązanie z rejonami aktywności gospodarczej oraz miejscami koncentracji funkcji rekreacyjnej.

5.2.2. Parametry i wskaźniki urbanistyczne

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miara (norma) budowlanego użytkowania terenu może być ustalona przez podanie: – powierzchni zabudowanej lub powierzchni parteru budowli, w stosunku do powierzchni terenu (działki); – intensywności zabudowy, tj. powierzchni wszystkich kondygnacji w stosunku do powierzchni terenu (działki); – wskaźnika kubatury lub całkowitej kubatury; – liczby pełnych kondygnacji (kondygnacji powyżej poziomu ulicy, bez poddasza); – wysokości budowli. W trzech pierwszych rodzajach wskaźników mogą być ustalane ich górne i dolne granice (od-do). Liczba kondygnacji i wysokość budowli mogą być ustalane jako nieprzekraczalne lub obowiązujące. Miara budowlanego użytkowania może być ustalana w różny sposób dla różnych części terenu objętego planem miejscowym, dla pojedynczych działek lub ich części, a także dla części budowli. W miejscowych planach zagospodarowania terenu należy zawsze ustalić: – intensywność zabudowy netto, – powierzchnię zabudowaną działki lub powierzchnię parteru budowli, – liczbę pełnych kondygnacji lub wysokość budowli jeżeli bez tych ustaleń mogą doznać uszczerbku walory krajobrazowe lub inne. Wskaźnik intensywności zabudowy netto wyraża stosunek powierzchni ogólnej budynków do powierzchni terenu zabudowy netto. Powierzchnia ogólna budynków to suma powierzchni

wszystkich nadziemnych kondygnacji budynków usytuowanych na danym terenie, liczona w zewnętrznym obrysie murów. Tereny zabudowy netto obejmują powierzchnię danego terenu budowlanego (działki) w jego granicach oraz powierzchnie pasm ulic okalających do krawędzi jezdni. Przy ustalaniu wskaźnika zabudowanej powierzchni terenu/ działki włącza się do tej powierzchni miejsca postojowe i garaże wraz z dojazdami. Proponowane graniczne wartości budowlanego użytkowania terenów netto:

Rodzaj zabudowy	Intensywność zabudowy		Max.% zabudowanej powierzchni działki	Min. % biologicznie czynnej pow. działki
	Min.	Max.		
Zabudowa mieszkaniowa M	0,2	0,8	45	40
Zabudowa mieszkaniowa i usługowa U/M, M/U	0,3	1,0	50	10
Zabudowa letniskowa ZL/M	0,2	0,5	25	50
Tereny usług U	-	2,0	80	10
Tereny aktywności gospodarczej P	-	2,0	80	10
Tereny aktywności gospodarczej i usług P/U	-	2,0	80	10
Tereny produkcji rolnej i ferm hodowlanych RU oraz tereny produkcji rolnej i obsługi rolnictwa P/RU oraz tereny możliwej lokalizacji obiektów produkcji rolnej i obsługi rolnictwa na terenach mieszkaniowych M/RU	-	0,7	50	20
Zagospodarowanie usług sportu i rekreacji US	–	0,5	35	40
tereny usług hotelowej, letniskowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej ZL/UT	–	0,3	20	50
tereny obsługi komunikacji samochodowej, parkingi KS	–	–	–	15

5.2.3. Układ osadniczy

Gmina Puchaczów posiada stosunkowo mało rozproszony układ osadniczy. Istniejące wsie to układy pasmowe, obudowujące istniejący system dróg. Wyjątek stanowi miejscowość Puchaczów, która jest dawnym miasteczkiem, z wykształconym układem rynku i strukturą kwartałów zabudowy. Planowany rozwój terenów budowlanych w Puchaczowie, Turowoli i Turowola Kolonii odbywać się będzie w formie przypominającej osiedla jednorodzinne u układzie rzędownym, poprzecinanych poprzecznymi układami komunikacyjnymi. Tereny te

staną się miejscami rozwoju funkcji osadniczej, gdzie koncentrować się będą również funkcje administracyjne i usługowe.

Zakłada się ogólną poprawę standardu mieszkaniowego dla całej ludności gminy. Dotyczy to nie tylko wskaźników wielkościowych, ale przede wszystkim wyposażenia terenów mieszkaniowych w infrastrukturę techniczną i społeczną. Wymienione powyżej tereny koncentracji funkcji mieszkaniowej objęte są obowiązkiem opracowania dla nich miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym uwzględnić należy pełny program usługowy i obsługi technicznej całego kompleksu osiedlowego.

Dla obszaru całej gminy zakłada się, że minimalne wielkości nowo wyznaczanych działek mieszkaniowych, które nie mogą być mniejsze niż:

- W zabudowie zagrodowej 1500 m².
- W zabudowie jednorodzinnej w zależności od rodzaju zabudowy od 350 do 900 m².
- Na terenie parku krajobrazowego nie mniejsze niż 1500 m², a w otulinie parku 1000 m².

Studium wyznacza schematycznie tereny na których może następować rozwój funkcji mieszkaniowej nie przesądzając jakiego rodzaju mieszkalnictwo to będzie. Szczegółową strukturę tych terenów, rozlokowanie funkcji usług podstawowych, dopuszczenie usług na działkach mieszkaniowych i sposób obsługi technicznej tych terenów przesądzi dopiero opracowany dla nich miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Studium ustala zasadę koncentracji zabudowy. Stąd istniejące rozproszone siedliska rolne mogą funkcjonować tylko na zasadzie wymiany technicznie zużytej substancji oraz remontów kapitalnych budynków o ile jest to uzasadnione potrzebami produkcyjnymi gospodarstwa rolnego. W odniesieniu do pojedynczej zabudowy lub usytuowanej gniazdowo na obszarach objętych w niniejszym studium polityką ochrony lub przekształceń obowiązują zasady dostosowania zagospodarowania do funkcji stref:

- zabudowa istniejąca na obszarach ochrony i wzbogacenia krajobrazu otwartego jest wskazana do adaptacji w granicach siedliska oraz tworzenia pierścieni zieleni osłonowej,
- zabudowa istniejąca na obszarze wskazanym do rewitalizacji i rekultywacji w granicach ESOCH (głównie dotyczy to zabudowy położonej w dnach dolin rzecznych, może być adaptowana do amortyzacji (bez prawa rozbudowy i modernizacji),
- zabudowa mieszkaniowa położona w strefach uciążliwości obiektów i urządzeń może być adaptowana pod warunkiem, że jest możliwe zmniejszenie tych uciążliwości przez zastosowanie środków technicznych lub przekształcenie zagospodarowania w otoczeniu budynków mieszkalnych (zadrzewienia i zalesienia),
- w strefie prognozowanych osiadań na terenie górniczym zakłada się adaptację istniejącej zabudowy z możliwością jej uzupełnienia w ramach istniejących układów i jednostek osiedleńczych.
- na terenie szkód górniczych realizacja nowej zabudowy musi być uwarunkowana stosowaniem zabezpieczeń obiektów przed skutkami prognozowanych osiadań.

Generalnie, zatem przebudowa systemu wiejskich jednostek osadniczych na obszarze gminy, pełniących głównie funkcje obsługi rolnictwa winna sprowadzać się do tworzenia zespołów zwartej zabudowy z wykształconymi centrami usługowymi (usługi podstawowe).

W zabudowie wsi, poza obszarami dla których określono poza rolniczy kierunek rozwoju, winno dominować budownictwo zagrodowe.

Na obszarze gminy obowiązywać powinna zasada możliwości kontynuowania ciągów zabudowy wzdłuż dróg jako ciągłego systemu wsi jednorzędowych wg aktualnych potrzeb gminy. Obsługa komunikacyjna terenów przyległych do drogi krajowej nr 82 z dróg niższych klas z zachowaniem wymagań dotyczących powiązań, parametrów oraz odległości pomiędzy skrzyżowaniami zawartych w obowiązujących przepisach prawnych. Do czasu zrealizowania zamiennego układu dojazdowego tereny te muszą być obsługiwane ze zjazdów istniejących przy założeniu, że będą one funkcjonować przy niezmienionym sposobie zagospodarowania tych nieruchomości.

W przypadku nowych terenów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi realizowanych w sąsiedztwie drogi krajowej należy je zabezpieczyć przed ewentualnymi uciążliwościami od ruchu drogowego na etapie realizacji inwestycji.

Rozwój funkcji wydobywczej i jej konsekwencje w postaci szkód górniczych spowodują konieczność sukcesywnej likwidacji zabudowy mieszkaniowej na terenach przewidywanych podtopień. Studium dostosowuje rozwój osadnictwa do prognozowanych skutków szkód górniczych. Jest ono wykluczone na obszarach prognozowanych zalewisk i zabagnień terenu (z wyjątkiem zabudowy już istniejącej, którą studium adaptuje).

Na terenie górniczym nowe budynki mogą być realizowane – w ramach wyznaczonych terenów osadniczych – tylko pod warunkiem stosowania profilaktycznych zabezpieczeń na wpływy eksploatacji górniczej w uzgodnieniu z Okręgowym Urzędem Górniczym. W szczególności budynki te powinny być realizowane jako płytko posadowione, co oznacza umieszczenie ławy fundamentowej minimalnie poniżej strefy przemarzania gruntu, w stosunku do poziomu terenu istniejącego lub projektowanego do odpowiedniego ukształtowania wokół realizowanego budynku, przez nadsypanie, a także niepodpiwniczone.

W sąsiedztwie projektowanego dużego terenu aktywności gospodarczej w południowej części gminy – w rejonie Zawadowa, istnieją wsie na obszarze których nie przewiduje się przekroczeń parametrów w zakresie ochrony środowiska ani uciążliwości. Rezygnacja z lokalizacji w tym rejonie obiektu elektrowni powoduje, że wzrosło zainteresowanie uzupełnianiem ciągów istniejących wsi zabudową siedliskową. Dla zabezpieczenia rozwijających się terenów zabudowy mieszkaniowej na południe od terenów kolejowych przewidziano pasmo zieleni izolacyjnej pomiędzy bocznicą kolejową a terenami budowlanymi.

5.2.4. Obszary aktywności gospodarczej

Analizując zapoczątkowane na obszarze gminy Puchaczów procesy inwestycyjne w zakresie inwestycji pozarolniczych stwierdzono, że poza nielicznymi wyjątkami (wynikającymi najczęściej z adaptacji dla nowych funkcji obiektów istniejących) generalnie obiekty te grupują się na obszarze górniczym. Zdolności wydobywczo – przetwórcze kopalni i przemysłu towarzyszącego wraz z rezerwami terenu zapewniają: wyznaczone w planie zgrupowania przemysłowo-składowe w Bogdanie o funkcjach powierzchni głównej (zjazdowo-wydobywczej, wentylacyjnej, odstawy i sprzedaży węgla, jego przeróbki

mechanicznej, obsługi procesów produkcyjnych) oraz w Nadrybiu o funkcjach powierzchni pomocniczej (zjazdowo – materiałowo – wentylacyjnej i zaplecza socjalnego pracującej tam załogi). Nie przewiduje się na terenie Obszaru Górniczego rozwoju przemysłu o dużej skali produkcji, niezwiązanego z górnictwem węglowym. Na terenie górniczym Studium przewiduje możliwość rozszerzenia terenu istniejącego składowiska odpadów górniczych (obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych) wraz z zapleczem techniczno - maszynowym, a także utworzenie rezerwowego składowiska węgla na terenie położonym na północny zachód od kopalni Bogdanka. Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych docelowo przewidziany jest do rekultywacji i wprowadzenia funkcji rekreacyjno, sportowej według zasad wypracowanych w „Koncepcji programowo – przestrzennej rekultywacji i docelowego zagospodarowania składowiska odpadów górniczych w Bogdance”.

Model przestrzenny docelowego zagospodarowania składowiska w/g koncepcji programowo – przestrzennej.

Na potrzeby drobnej przedsiębiorczości niezależnej wobec górnictwa, której rozwój jest pożądany dla zachowania lokalnej równowagi rynkowej i zatrudnienia należy zapewnić rezerwy terenów przemysłowych.

W południowo – wschodniej części gminy, w miejscowości Zawadów wyznaczono duży obszar pod rozwój aktywności gospodarczej oraz obiektów stanowiących alternatywne źródła energii. Na terenie tym możliwa jest również lokalizacja obiektów specjalnych jak np. strzelnica, bazy techniczne i transportowe itp. obiekty.

Tereny przewidziane pod działalność produkcyjno-rolną obejmują zarówno działalność rolniczą, w tym różnego rodzaju uprawy, chów i hodowlę zwierząt oraz rybołówstwo, jak i usługi wspomagające produkcję roślinną i zwierzęcą. Uwzględnia także szeroko rozumianą produkcję spożywczą, w tym produkcję żywności o wysokim stopniu przetworzenia. Jest to nowy kierunek aktywności gospodarczej obecnie atrakcyjny w gminie Puchaczów. W zależności od specyfiki działalności tereny zakwalifikowano jako:

- P/RU – tereny produkcji rolnej i obsługi rolnictwa,
- RU – tereny produkcji rolnej i ferm hodowlanych,

- M/RU – tereny możliwej lokalizacji obiektów produkcji rolnej i obsługi rolnictwa na terenach mieszkaniowych.

Na terenach aktywności gospodarczej P, produkcji rolnej i obsługi rolnictwa P/RU oraz produkcji rolnej i ferm hodowlanych RU oprócz funkcji podstawowej możliwa jest realizacja biogazowni oraz innych alternatywnych źródeł energii (z wyłączeniem farm wiatrowych).

Przez teren gminy planowany jest przebieg rurociągu przesyłowego dalekosiężnego – linia koloru ciemno bordowego. Planowany rurociąg przesyłowy dalekosiężny (ropociąg) połączy systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce. Wskazany na rysunku Zmiany Studium przebieg ropociągu jest orientacyjny i dopuszcza się jego odcinkową zmianę na etapie zmiany miejscowego planu lub projektu budowlanego.

Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, lokalizacja tego typu ropociągu generuje konieczność ustanowienia strefy bezpieczeństwa o minimalnej szerokości 20 m, której środek stanowi oś ropociągu. Zgodnie z art. 137 ww. Rozporządzenia:

- strefa bezpieczeństwa może być użytkowana zgodnie z pierwotnym jej przeznaczeniem,
- wewnątrz strefy bezpieczeństwa niedopuszczalne jest wznoszenie budowli, urządzenie stałych składów i magazynów oraz zalesienia, z wyjątkiem dopuszczenia usytuowania innej infrastruktury sieci uzbrojenia terenu pod warunkiem uzgodnienia jej z właścicielem rurociągu przesyłowego dalekosiężnego,
- na terenach otwartych dopuszcza się w strefie bezpieczeństwa sadzenie pojedynczych drzew w odległości co najmniej 5 m od rurociągu.

Niezależnie od powyższych koncentracji na obszarze gminy istnieją nieliczne obiekty produkcyjno – usługowo – rzemieślnicze świadczące usługi dla mieszkańców gminy i produkcję rzemieślniczą. Biorąc pod uwagę dość skromne wyposażenie gminy w usługi należy zabezpieczyć tym obiektom jak najlepsze możliwości funkcjonowania i rozwoju. Powinno się to odbywać oczywiście przy zachowaniu zasad wynikających z ustalonych stref polityki przestrzennej.

Przez południową część gminy przewiduje się poprowadzenie napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400kV relacji Chełm - Lublin Systemowa wraz z pasem technologicznym, stanowiącą inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Rezerwowany korytarz dla linii najwyższych napięć przebiega poza obszarami prawnie chronionymi w rozumieniu przepisów odrębnych.

Wszystkie skrzyżowania i zbliżenia linii 400 kV z istniejącymi i projektowanymi elementami infrastruktury technicznej oraz z drogami publicznymi należy wykonać zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie. Dla linii elektroenergetycznych musi być też zapewniony dostęp w celach eksploatacyjnych.

W granicach gminy zakazuje się lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii w rozumieniu przepisów odrębnych.

5.2.5. Obszary o funkcji rekreacyjnej

Rekreację uważa się za wiodącą, rozwojową funkcję terenu, która następując po górnictwie, pozytywnie wykorzysta zrewaloryzowane uprzednio tereny szkód. Za formę docelowego rekreacyjnego wykorzystania terenów po górniczych uznaje się rekultywację wodną, umożliwiającą wypoczynkowe korzystanie z zalewów, ich obrzeż i usług towarzyszących oraz formowanie i rekultywację hałd z dostosowaniem do uprawiania sportów i rekreacji. W studium przyjęto przekształcenia na funkcje rekreacji (jako docelowy kierunek przebudowy i odgospodarowania) tereny zabudowy zagrodowej, istniejące wzdłuż doliny rzeki Mogielnicy, tj. wsie Ciechanki i Ostrówek.

Drugim obszarem rekreacyjnym, o zupełnie innym charakterze, powinien stać się obszar północny gminy w oparciu o istniejące i projektowane zbiorniki wodne (Dratów, Uścimów, Szczecin), zrehabilitowane zwałowisko odpadów górniczych na którym przewiduje się m. innymi powstanie kompleksu sportów zimowych i innych w powiązaniu z terenami leśnymi i doliną rzeki Świnki, a także obszary objęte osiadaniem terenu, w rejonie wsi Bogdanka i Nadrybie.

Wyznaczony na rysunku Studium obszar zbiorników wodnych z możliwością realizacji funkcji hodowlanej i turystyczno-wypoczynkowej obejmuje swoim zasięgiem zbiornik retencyjny zlokalizowany w dolinie rzeki Świnki, zespół stawów znajdujących się wewnątrz terenu RU, istniejący staw oraz tereny i funkcje znajdujące się w ich sąsiedztwie. Umożliwia się zagospodarowanie dla celów rekreacyjnych utworzonego zalewu na terenach po wcześniejszym wydobywaniu złóż torfu. W sąsiedztwie zalewu powinny powstać tereny służące turystyce i wypoczynkowi. Zespół mniejszych zbiorników wodnych zlokalizowanych na wschód od projektowanego zalewu może realizować funkcję hodowlaną, będąc jednocześnie uzupełnieniem dla funkcji produkcji rolnej i ferm hodowlanych, w obrębie którego teren jest zlokalizowany. Pozostałe tereny znajdujące się wewnątrz ustalonego obszaru powinny pełnić wyznaczoną funkcję, będącą jednocześnie zbieżną z charakterem rekreacyjnym obszaru.

Dopuszcza się na wyznaczonych na rysunku Studium obszarach, na których zachodzi proces osiadania terenu rekultywację poprzez podwyższenie terenu i po uzyskaniu niezbędnych uzgodnień zagospodarowanie go na cele poza rolnicze np.: agroturystyczne, sportowo – rekreacyjne itp.

Uzupełnieniem programu rekreacji na obszarze gminy jest planowany system ścieżek rowerowych wiążących najatrakcyjniejsze widokowo tereny, położone poza drogami tranzytowymi i obiekty o wartościach kulturowych, umożliwiające penetrację gminy i wiążące z obszarami sąsiednimi.

Fragment doliny rzeki Mogielnicy w okolicy Ciechanek

Jednym z warunków podniesienia atrakcyjności gminy jako obszaru zamieszkiwania i inwestowania jest oprócz budowy systemów infrastrukturalnych jest podniesienie walorów krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów historycznych, określających tożsamość gminy, głównie zespołu dworsko-parkowego w Ciechanekach, a także nielicznych obiektów zainteresowania i ochrony konserwatorskiej.

Funkcję rekreacyjną przyjęto w gminie jako czynnik rozwojowy przede wszystkim mając na względzie sąsiedztwo Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego i związki z przyległymi obszarami leśnymi.

5.3. Polityka strefowa

5.3.1. Dla odzwierciedlenia uwarunkowań, predyspozycji i ograniczeń rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej, wynikających z różnych dziedzin i przeprowadzonych analiz ustala się **strefy polityki przestrzennej**. Ramy tej polityki ustala się w studium przyjmując generalne zasady tworzenia stref:

- **strefy kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o przesłanki przyrodnicze**
 1. Strefa specjalnych wartości kulturowo – krajobrazowych przyległa do otuliny Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego
 2. Ekologiczny System Obszarów Chronionych
 3. Strefa zielonego pierścienia wokół centrum Aglomeracji Lubelskiej
- **strefy ochrony wartości kulturowych**
 1. historyczny układ urbanistyczny Puchaczowa
 2. zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków
 3. obiekty wskazane do objęcia ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
 4. strefy ograniczonej obserwacji archeologicznej – stanowiska archeologiczne

- **strefy kształtowania infrastruktury technicznej**
 1. strefy promieniowania elektroenergetycznego od linii energetycznych wysokiego i najwyższego napięcia
 2. strefy bezpieczeństwa od gazociągów wysokoprężnych
 3. strefa bezpieczeństwa od ropociągu
- **strefy intensywnego rozwoju funkcji urbanizacyjnych**
 1. strefa intensywnego rozwoju osadnictwa – wieś Turowola, Kolonia Turowola, Stara Wieś
 2. strefy aktywności gospodarczej:
 - obszar górniczy
 - rejon wsi Zawadów
 3. ośrodek gminny

Warunki zagospodarowania i użytkowania terenów w ww. strefach określone zostały w działach branżowych

5.3.2. Główne zasady polityki przestrzennej

Obszary, które objęte zostały w dokumencie Studium ochroną prawną oraz ograniczeń przestrzennych

1. Na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.).
2. Na podstawie ustawy o lasach z 28 września 1991 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463) i Rozporządzenia MOŚZNiL z 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej, obowiązują kategorie ochronności ustanowione ustawą z 28.10.1950 r. o państwowym gospodarstwie leśnym z późniejszymi zmianami.
3. Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn. zm.):
 - Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego – zgodnie z Obwieszczeniem Nr 1/2013 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 22 stycznia 2013 roku w sprawie wykazów zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 5 lutego 2013 r., poz. 535);
 - Stanowiska archeologiczne;
4. Obiekty chronione na podstawie ww. ustawy o ochronie zabytków – w związku z:
 - Rozporządzeniem Ministra Kultury z dn. 6 września 2000 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i ewidencji dóbr kultury (Dz. U. z 2000 r. nr 86 poz. 965) – obiekty w ewidencji prowadzonej przez Wójta Gminy.
 - Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub

wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011r. nr 113 poz. 661) –
obiekty w ewidencji prowadzonej przez Wójta Gminy.

5. Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.):
– Strefa ochrony krajobrazu kulturowego.
6. Na podstawie ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2337).
7. Na podstawie ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 470, z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
8. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 2351).
9. Na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310, z późn. zm.).
10. Na podstawie Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247).
11. Na podstawie Ustawy z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161, z późn. zm.).

5.3.3. Zasady realizacji zagospodarowania przestrzennego

Studium przyjmuje 2 podstawowe rodzaje narzędzi dla realizacji zagospodarowania przestrzennego:

- narzędzia planistyczne
- wprowadzenie polityk strefowych

delimitacje obszaru gminy na obszary inwestycyjne i wolną przestrzeń produkcyjną podlegającą ochronie

- narzędzia kompetencyjne, ustawowe
- ustalenia branżowych polityk rozwojowych
- narzędzia finansowe –zastosowane dla wspomoczenia rozwoju terenów
- ochrona wynikająca z uregulowań ustawowych i aktów prawnych wyższego rzędu.

Narzędzia te powinny uzupełniać się i doprowadzić do stworzenia dokumentów planistycznych w formie planów zagospodarowania przestrzennego, które będą dalszą podstawą dla działań realizacyjnych.

Przy projektowaniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględnić następujące zasady kształtowania przestrzeni i struktury zagospodarowania:

Zasada koncentracji zabudowy

Jest to podstawowa zasada urbanistyczna wynikająca z przesłanek funkcjonalno-przestrzennych, ochrony gruntów rolnych, infrastrukturalnych i ekonomicznych. Ma ona swoje odzwierciedlenie w branżowych aktach prawnych. Przestrzeganie tej zasady w procesie realizacyjnym jest podstawowym warunkiem zachowania ładu przestrzennego oraz optymalizacji ekonomicznej finansowania inwestycji z budżetu gminy.

Zasada komplementarności funkcjonalno-przestrzennej

Polega ona na wyposażeniu planistycznym jednostek strukturalnych w niezbędny zestaw usług publicznych i komercyjnych dla obsługi mieszkańców.

Zasada segregacji funkcji

Ustanawia ona możliwość lokalizacji wszelkich form działalności gospodarczej o charakterze usługowym, których uciążliwości nie wykraczają poza granice działki w strukturze osiedli mieszkaniowych, natomiast produkcyjne formy działalności gospodarczej o różnej uciążliwości dopuszcza się wyłącznie na wyznaczonych terenach.

Zasada wzbogacania ekologii krajobrazu

Polega ona na standaryzacji zagospodarowania działki budowlanej. Co najmniej 50% działki powinno być przeznaczzone pod powierzchnię biologicznie czynną (różne formy zieleni ozdobnej i użytkowej).

Zasada leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych

Oznacza ona, iż na terenie gminy ustanawia się leśną rekultywację terenów zdegradowanych, jeżeli nie mogą być one zagospodarowane dla potrzeb rolnych.

5.4. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

5.4.1. Kierunki rozwoju przestrzennego

Wychodząc z konstytucyjnej zasady rozwoju zrównoważonego, w Studium określa się przyrodnicze kierunki rozwoju jako równorzędny element zagospodarowania przestrzennego z innymi działami gospodarki. W odniesieniu do elementów środowiska, podlegających ochronie prawnej lub wskazanych do objęcia taką ochroną, rozwój przestrzenny podporządkowuje się zasadom i rygorom wynikającym z przepisów szczególnych. Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z diagnozy stanu, sprecyzowano następujące cele dla ochrony i kształtowania przestrzeni przyrodniczej dla potrzeb zagospodarowania obszaru gminy Puchaczów.

Uznaje się za niezbędne:

- zachowanie walorów przyrodniczych gminy i ich ochronę przed degradacją,
- określenie kierunków wzbogacania ekologicznego gminy,

- określenie form ochrony prawnej i planistycznej dla terenów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego,
- określenie optymalnych uwarunkowań dla rozwoju różnych form działalności gospodarczej,
- określenie przyrodniczych kierunków powiązań obszaru gminy z otaczającymi obszarami otwartymi.

Dla osiągnięcia tak określonych celów ustanawia się Ekologiczny System Obszarów Chronionych, który współtworzą: dna dolin rzecznych Świnki i Mogielnicy, zbiorniki wodne, lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych i dna suchych dolin. System grupuje więc tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i najwyższym potencjale ekologicznym. Poprzez zachowanie ciągłości przestrzennej wiąże on obszar gminy z regionalnym systemem obszarów chronionych województwa lubelskiego.

5.4.2. Warunki wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego dla potrzeb dalszego rozwoju przestrzennego gminy

O warunkach ochrony i wykorzystania przestrzeni przyrodniczej decydować będą rygory prawne, ustanowione w przepisach szczególnych oraz predyspozycje terenów dla lokalizacji poszczególnych funkcji. Ich przełożenie na język planistyczny skonkretyzowane zostało w postaci ustaleń polityki przestrzennej dla sfer i stref funkcjonalno-przestrzennych. Dla dalszego rozwoju gminy Puchaczów ustala się następujące zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

W zakresie obiektów prawnie chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody

Adaptuje się istniejące i wskazuje się do objęcia ochroną prawną następujące obszary i obiekty wymienione w rozdziale 2.3.10. tj.:

- pomniki przyrody istniejące i projektowane,
- strefa ochronna Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną
- strefa Poleskiego Parku Narodowego,
- strefa Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie
- Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie”,
- Projektowany rezerwat przyrody w Nadrybiu.
- NATURA 2000 – Obszar specjalnej ochrony ptaków PLB060019 – Polesie
- NATURA 2000 – Specjalny obszar ochronny siedlisk PLH060009 – Jeziora Uściwierskie
- NATURA 2000 – Specjalny obszar ochrony PLH 060005 - Dolina Środkowego Wieprza

Rygory ochronne oraz warunki zagospodarowania i użytkowania terenów zawiera przywołany wyżej rozdział 2.3.10.

W zakresie ochrony litosfery

Na obszarze gminy Puchaczów występuje udokumentowane i eksploatowane bogate złoża węgla kamiennego. Dla tego złoża ustanowiony został Teren Górniczy i Obszar

Górnicy. Pozostałe zasoby surowców mineralnych, z uwagi na niedostateczny stopień udokumentowania, nie podlegają ochronie prawnej w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

W ramach opracowania studium wyznaczono tereny powierzchniowej eksploatacji w oparciu o wydane koncesje na terenach we wsiach:

- Albertów: złoża piasku "ALBERTÓW II" KN7232 oraz "ALBERTÓW VI" KN5772 – po zakończeniu eksploatacji przewidziany jest kierunek rekultywacji rekreacyjno-leśny;
- Wesołówka: złoża torfu "DODATKI-RZEKA 1" TO17991 oraz "DODATKI-RZEKA" TO7543 – po zakończeniu eksploatacji przewidziany jest kierunek rekultywacji przez zalanie;
- Zawadów: złoża piasku "ZAWADÓW" KN6891 oraz "ZAWADÓW II" KN7252 – po zakończeniu eksploatacji przewidziany jest kierunek rekultywacji rekreacyjno – leśny.

Na terenie funkcjonalnego obszaru górniczego wprowadza się strefę pod nazwą *OBSZAR GÓRNICZY* w której przyjmuje się następujące uwarunkowania wynikające ze specyfiki i technologii wydobywania:

- Zgodnie z art. 53 Ustawy: Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 z późn. zm.) plan dąży do integracji wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu: wykonania uprawnień określonych w koncesji, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ochrony środowiska przyrodniczego, w tym obiektów budowlanych.
- Podstawowym warunkiem działalności górniczej jest minimalizacja konfliktów bezpośrednich pomiędzy eksploatacją węgla a środowiskiem przyrodniczym terenu górniczego oraz konfliktów pośrednich, tj. oddziaływania kopalni na obszary sąsiednie, w tym szczególnie obszary chronione (Pojezierze Łęczyńskie, Poleski Park Narodowy i inne).
- Tereny osiadania, spowodowanego eksploatacją węgla powinny zostać objęte rekultywacją w zakresie podwyższenia terenu. Dotyczy to obszarów m.in. w rejonie wsi Bogdanka i Nadrybie.
- Uznaje się, że głównym problemem warunkującym skuteczność działań ochronnych (proekologicznych) w terenie górniczym jest utrzymanie obecnego poziomu wód gruntowych oraz w miarę możliwości ograniczenia zmian zasięgu wododziałów, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania optymalnych stosunków wodnych w obszarze opracowania oraz na terenach otaczających - zwłaszcza Pojezierza Łęczyńskiego. W związku z tym przyjmuje się następujące zasady:
- Nieodprowadzania wód gruntowych wypełniających niecki osiadań - utrzymanie ich naturalnego poziomu (traktując powstające zbiorniki jako osłonę hydrograficzną dla obszaru Pojezierza Łęczyńskiego i Poleskiego Parku Narodowego).
- Wykorzystania powstających zbiorników wodnych jako elementów ekosystemów wodno-torfowiskowych obszaru, a zarazem jako – obiektów rekreacyjnych i gospodarki rybnej, w zależności od szczegółowej kwalifikacji.

- Minimalizacji powierzchni terenów wypadających z produkcji rolnej na skutek podtopienia przez ich - w miarę możliwości - rekultywację gruntową oraz odwodnienie poprzez poprawę systemu melioracyjnego (zwłaszcza wsi Bogdanka) w celu uniknięcia zabagnień. Dotyczy to terenów w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.
- Dla terenu, przez który przepływa kanał Wieprz-Krzna prognozowana jest I kategoria wpływów eksploatacji górniczej. Przyjmuje się zasadę ochrony kanału Wieprz-Krzna na odcinkach ewentualnych obniżen terenu przez podwyższanie obwałowań kanału oraz nie obejmowanie ochroną doprowadzalnika Bogdanka – Wola Wereszczyńska.
- Zakłada się konieczność ochrony przed perspektywiczną degradacją istniejących kompleksów leśnych na terenie górniczym, walorów doliny Świnki oraz wsi wyznaczonych w planie do adaptacji i rozwoju.
- Dla ograniczenia dysharmonii z krajobrazem hałdy skały płonnej przyjmuje się zasadę kontynuacji zwałowania w rejonie zwałowiska istniejącego, rozszerzonego odpowiednio do potrzeb w kierunku południowym. Wysokość zwałowiska jest uzależniona głównie od jego ukształtowania, które powinno zapewniać odpowiednie wpisanie w krajobraz obszaru, nie stanowić agresywnej geometrycznej formy lecz imitować naturalne wzniesienie z zagłębieniami i zboczami nachylonymi pod różnymi kątami. Powinno ono także umożliwiać przystosowanie zwałowiska do rekultywacji gwarantującej jego sukcesywne wykorzystanie na potrzeby rekreacyjne (ośrodek rekreacji letniej i zimowej). Nadwyżki skały mogą być wykorzystane do likwidacji wyrobisk powierzchniowych w obszarze lub składowane poza terenem górniczym.
- Zakłada się poprawę stanu sanitarnego atmosfery poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów z ciepłowni „Łęczyńskiej Energetyki” sp z o.o. i palenisk indywidualnych budynków obszaru (gazyfikacja).
- Proponuje się objąć rekultywacją wodną obszary zalewisk i rozwijać w nich gospodarkę rybacką. Proponuje się wprowadzenie tej funkcji w zalewiskach poprzez formowanie ogroblowań, regulowanych odpływów itp. na terenach za rekultywację których odpowiada kopalnia.
- Na terenach, w których poziomy wód gruntowych ukształtują się w ciągu okresu wegetacji w granicach 0,40 do 1,00 m zaleca się wprowadzanie użytkowania przemienne lub łąkowo-pastwiskowego z głównym kierunkiem hodowlanym. Obszary o wyższym poziomie wód gruntowych uznaje się za nieprzydatne do produkcji rolniczej. Należy prowadzić obserwację poziomu wód gruntowych na gruntach ornych i użytkach zielonych.
- Przyjmuje się, że dominującym kierunkiem działalności gospodarczej na terenie obszaru funkcjonalnego jest eksploatacja i przetwarzanie węgla kamiennego.

W zakresie ochrony pedosfery

- Na obszarze gminy Puchaczów gleby chronione stanowią ok. 30% użytków rolnych. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej zawsze był niższy od średniego wskaźnika w województwie. Rolnictwo jest funkcją uzupełniającą i działa ono w warunkach intensywnego rozwoju funkcji nierolniczych.

- Dla dalszego rozwoju układu osadniczego uznaje się za niezbędne:
 - oszczędne gospodarowanie zasobami glebowymi najwyższych klas bonitacyjnych, przeznaczając je pod zabudowę tylko w sytuacjach kontynuacji rozwoju istniejących wsi,
 - przeciwdziałanie procesom erozji gleb,
 - wskazanie do zalesienia, lub do rozwoju różnych form zainwestowania nieużytków rolniczych i gleb najslabszych (V-VI klasa), o ile nie są użytkowane rolniczo oraz pod warunkiem, iż nie spowoduje to rozpraszania zabudowy,
 - preferowanie i tworzenie warunków dla rozwijania produkcji rolnej metodami ekologicznymi,
 - wspomaganie przekształceń strukturalnych, poprawiających organizację przestrzenną gospodarstw.

W zakresie ochrony powietrza

Stosunkowo dobry stan higieny atmosfery nie wymaga radykalnych działań w tym zakresie. Przewiduje się stosowanie następujących zasad gospodarowania :

- preferuje się stosowanie (tam gdzie nie ma gazu) paliw niskoemisyjnych i gazu bezprzewodowego dla celów grzewczych,
- niezbędne jest ograniczanie emisji z zakładów wydobywczych, produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowo-administracyjnych,
- na obszarze gminy dopuszcza się lokalizacje zakładów działalności gospodarczej, których uciążliwości nie przekraczają granic posiadanej działki (w rozumieniu wartości normatywnych) z wyjątkiem elektrowni i obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

W zakresie ochrony przed hałasem

Hałas jest jednym z podstawowych parametrów stanu sanitarnego środowiska i wykazuje tendencję wzrostową wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego. W gminie największe zagrożenia występują wzdłuż drogi krajowej nr 82. Dla poprawy klimatu akustycznego w gminie uznaje się za niezbędne:

- przestrzeganie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, zawartych w wytycznych projektowania dróg, wydanych przez resort komunikacji,
- wskazane jest tworzenie stref zieleni wzdłuż dróg, która wytłumiając częściowo hałas ma walory wizualno-krajobrazowe i ogranicza rozprzestrzenianie się pyłów.

Niezależnie od powyższych ustaleń, na obszarze gminy dopuszcza się rozwój wszelkich form działalności gospodarczej pod warunkiem, że uciążliwości akustyczne, rozumiane jako wartości normatywne, wywołane tą działalnością nie będą wykraczać po granice działki (wyjątek stanowią urządzenia farmy wiatrowej).

W zakresie ochrony hydrosfery

Dla ochrony wód powierzchniowych przed degradacją oraz dla poprawy stanu ich czystości ustala się:

- pilną potrzebę przyspieszenia budowy kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności dla wsi zwodociągowanych i położonych na obrzeżu den dolin rzecznych,
- konieczność zachowania naturalnych koryt rzek oraz wzbogacanie roślinności przybrzeżnej, stanowiącej osłonę biologiczną rzek, chroniącą przed spływami powierzchniowymi substancji biogennych,
- zakaz odprowadzania ścieków socjalno – bytowych bezpośrednio do wód i gruntu, a także zakaz odprowadzania do wód i gruntu wszelkich ścieków bez pozwolenia wodno- prawnego.
- docelowo co najmniej II klasę czystości wód Świnki i Mogielnicy,
- zakaz zabudowy den dolin rzecznych i terenów podmokłych (studium akceptuje zabudowę istniejącą),
- zakaz prowadzenia melioracji odwadniających. Prace melioracyjne powinny być prowadzone na zasadzie regulacji stosunków wodnych,
- potrzebę rekultywacji zbiorników wodnych.

Zakłada się, że budowa i funkcjonowanie elektrowni nie może zakłócać przepływu nienaruszalnego rzeki Wieprz, ciągłości poboru wody dla potrzeb systemu Kanału Wieprz-Krzna oraz powodować wahań zwierciadła wody w zbiorniku Dratów.

Dla ochrony wód podziemnych ustala się:

- obowiązek prowadzenia polityki lokalizacyjnej i użytkowania terenów, zgodnie
- z wymogami obowiązującymi w ustanowionych strefach ochrony Rygory te mają na celu ochronę zasobów wód podziemnych przed degradacją,
- sukcesywną likwidację źródeł zagrożeń wód podziemnych, głównie dzikich wysypisk śmieci. Pomimo, iż działania nie należą do sfery planistycznej, to mają zasadnicze znaczenie dla ochrony wód podziemnych przed degradacją,
- racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych.

W zakresie ochrony planistycznej

Ustanawia się Ekologiczny System Obszarów Chronionych jako ekologicznie aktywny układ przestrzenny, wiążący ze sobą tereny czynne przyrodniczo, wykazujące ciągłość przestrzenną. Podstawę systemu stanowią: dna dolin rzecznych Świnki i Mogielnicy, dna suchych dolin stanowiące korytarze powiązań terenów w obrębie systemu oraz lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych ustanowionymi w odległości wynikającej z przepisów odrębnych. Celem ustanowienia Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH) stworzenie lepszych warunków oddziaływania elementów systemu ekologicznego o znaczeniu regionalnym na środowisko przyrodnicze. System ten stanowi ekologicznie aktywny, ciągły przestrzennie układ, którego wymienione wyżej elementy podstawowe mają kluczowe znaczenie dla stabilizacji ekologicznej gminy.

Zasady gospodarowania w systemie studium podporządkowuje się funkcjom, dla których został on ustanowiony, a więc funkcjom ekologicznym. W zależności od lokalnych uwarunkowań za funkcje uzupełniające uznaje się: gospodarkę leśną i rolno-hodowlaną, podlegającą określonym rygorom, a także rekreację.

Z systemu wyklucza się:

- lokalizację wszelkich inwestycji, mogących zdestabilizować równowagę ekologiczną, a więc inwestycji uciążliwych dla środowiska bądź mogących pogorszyć jego stan,
- lokalizację agresywnych i monolitycznych form zabudowy kubaturowej oraz urządzeń infrastruktury technicznej, mogących dysharmonizować krajobraz,
- składowania wszelkiego rodzaju odpadów, lokalizację wylewisk obornika i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
- tworzenie nasypów ziemnych, usytuowanych poprzecznie do osi dolin rzecznych (z wyjątkiem grobli, budowanych bądź odbudowanych w ramach rozwoju małej retencji oraz obiektów inżynierskich jak zaporą, służąca do utworzenia zbiorników retencyjnych) i innych wyraźnie pasmowych obniżień,
- lokalizację nowych terenów zabudowy mieszkaniowej znacząco wkraczających w głąb obszarów objętych systemem z wyłączeniem regionalnego korytarza ekologicznego, w którym zabudowa może być realizowana na specjalnych warunkach,

W systemie dopuszcza się możliwość realizacji infrastruktury technicznej oraz urządzeń obsługi ruchu turystycznego (ścieżki dydaktyczne, spacerowe, rowerowe i konne, zadaszenia turystyczne itp.). W systemie adaptuje się istniejącą zabudowę mieszkaniową z prawem do modernizacji i wymiany substancji zamortyzowanej.

Traktowana pierwszoplanowo funkcja stabilizacji równowagi ekologicznej pełniona również poprzez zasilanie ekologiczne terenów ubogich przyrodniczo i przekształconych, wymaga z jednej strony szczególnej dbałości o odnawialność zasobów w trakcie ewentualnego korzystania z nich, zaś z drugiej – działań wzmacniających i wzbogacających środowisko.

W zakresie ochrony biosfery

Ochronę i kształtowanie biosfery częściowo omówiono przy ochronie prawnej i planistycznej. Niezależnie na obszarze gminy występuje szereg cennych walorów przyrody ożywionej, dla których ustala się:

- ochronę wszystkich lasów na obszarze gminy jako jednego z podstawowych składników utrzymania równowagi ekologicznej środowiska. Lasy w dużej mierze decydują o potencjale ekologicznym obszaru. Należy je chronić przed zmianą sposobu użytkowania jak i przed nadmierną penetracją turystyczną. Zagospodarowanie rekreacyjne lasów należy dostosować do ich chłonności,
- wskazanie objęcia statusem lasów ochronnych na mocy ustawy o lasach (jako lasy znajdujące się w promieniu 10 km od miasta liczącego powyżej 50.000 mieszkańców). Gospodarka leśna powinna być podporządkowana rygorom ochronnym obowiązującym dla tej formy ochrony,
- potrzebę wzbogacenia ekologicznego obszaru gminy i wzmocnienie powiązań przyrodniczych z terenami otaczającymi poprzez realizację różnych form fitomelioracji. Zalesienia i zadrzewienia należy realizować w pierwszej kolejności na kierunkach powiązań ekologicznych. Poprzez prowadzoną politykę fitomelioracji powinno nastąpić wzmocnienie potencjału ekologicznego gminy, jak również wzmocnienie ekologiczne korytarzy wiążących doliny rzek z terenami zewnętrznymi,

- niezbędne objęcie ochroną cennych gatunków roślin i zwierząt, występujących na terenach, dla których nie tworzy się form ochrony prawnej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Ochrona powinna polegać na utrzymaniu dotychczasowego sposobu użytkowania terenów, na których te rośliny i zwierzęta występują. Tymi terenami, głównie są lasy z ich obrzeżami, dna dolin rzecznych, stawy hodowlane i inne zbiorniki wodne,
- niezbędne przeciwdziałanie przekształcaniu użytków zielonych, występujących w dnach dolin rzecznych, na pola uprawne, a na terenach już przekształconych ich przywracanie,
- obowiązek ochrony drzew przydrożnych oraz drzew ozdobnych występujących na obszarze gminy (posesje, parki, skwery, cmentarze). Poza względami ekologicznymi współtworzą one walory wizualno-krajobrazowe. Mają duże znaczenie w gminie Puchaczów ze względu na bardzo małą lesistość,
- niezbędne jest kształtowanie granicy polno-leśnej na zasadach ekologicznych, tj. z zachowaniem enklaw i polan leśnych jako miejsc siedliskowych określonych grup owadów i ptaków.

Ustalenia dla „zielonego pierścienia”

Ideą ustanowienia „zielonego pierścienia” w planie województwa, jako formy ochrony planistycznej, jest ochrona walorów krajobrazowych i konieczność zachowania ładu przestrzennego na obszarze strefy podmiejskiej. Problem zagospodarowania strefy podmiejskiej wynika z dużej presji urbanizacyjnej obszaru. Na terenach włączonych w „zielony pierścień” postuluje się:

- ochronę struktury ekologicznej z pozostałościami przyrody zbliżonej do naturalnej i osobliwości przyrodniczo – krajobrazowych,
- ochronę struktury przestrzennej przed chaotyczną urbanizacją,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed presją przemysłu na tereny wiejskie,
- rozwój funkcji wypoczynku codziennego i świątecznego.

Ponadto na terenach „zielonego pierścienia” preferuje się wzbogacenie przyrodnicze obszaru poprzez fitomeliorację i, o ile to możliwe, rozwój małej retencji. Za elementy konstytuujące „zielony pierścień” w gminie Puchaczów uznaje się:

- doliny rzek Świnki i Mogielnicy,
- tereny leśne,
- rolnicze tereny otwarte.

Na obszarze „zielonego pierścienia” nie ogranicza się rozwoju funkcji mieszkaniowej i gospodarczej pod warunkiem jednak zachowania ładu przestrzennego. Gmina Puchaczów dyspozycją planu województwa, została włączona w granice „zielonego pierścienia”.

5.5. Ochrona krajobrazu kulturowego

5.5.1. Szczegółowe zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 293, z późn. zm.) – w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Definicje zabytku oraz krajobrazu kulturowego zostały zawarte w art. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn. zm.):

- **zabytek** – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- **krajobraz kulturowy** – przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka

Zgodnie z definicją zawartą w przywołanej wyżej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dobrami kultury współczesnej są niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

W niniejszym studium, za **dziedzictwo kulturowe** uznaje się wartość (materialną lub niematerialną), przekazaną przez przodków (zarówno cenną nieruchomość, budynek, lub przedmiot, jak i wartość historyczną, kulturową lub duchową), którą aktualnie żyjące pokolenie jest moralnie zobowiązane przekazać swoim następcom. Takie rozumienie dziedzictwa jest zgodne z Konwencją o ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przyjętą przez zgromadzenie generalne UNESCO w 1972 roku.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów, w rozdziale 2.4. Uwarunkowania kulturowe, został zdiagnozowany stan dziedzictwa kulturowego, w niniejszym rozdziale określone zostają wymagania ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W miarę konieczności zostały także w niniejszym rozdziale zweryfikowane wykazy zabytków wskazanych do objęcia formami ochrony wskazanymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn. zm.), z uwagi na zmiany w zakresie obowiązujących uregulowań prawnych - aktualnie czynna ochrona zabytków odnosi się do zabytków ujętych w GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW, tj.: wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, innych zabytków nieruchomych niewpisanych do rejestru ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, oraz zabytków nieruchomych niewpisanych do rejestru zaproponowanych przez

wójta, burmistrza, prezydenta miasta w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego zabytków:

1. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn. zm.) ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 6 ust. cyt. ustawy wskazuje, które zabytki – bez względu na stan zachowania – podlegają ochronie. Są to:

- zabytki nieruchome, wymienione w ust. 1, będące w szczególności:
 - krajobrazami kulturowymi,
 - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - dziełami architektury i budownictwa,
 - dziełami budownictwa obronnego,
 - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - cmentarzami,
 - parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
- zabytki archeologiczne, wymienione w ust. 3, będące, w szczególności:
 - pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa;
 - cmentarzyskami;
 - kurhanami;
 - relikami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

5.5.2. Formy ochrony zabytków są następujące:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) wpis do wojewódzkiej / gminnej ewidencji zabytków
- 3) uznanie za pomnik historii;
- 4) utworzenie parku kulturowego;

- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Wymienione powyżej formy ochrony, uwzględnione w niniejszym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Puchaczów dotyczą:

- 2 zespołów budowlanych i usytuowanych na ich terenie dzieł architektury i budownictwa oraz form zaprojektowanej zieleni objętych ochroną na podstawie decyzji w sprawie wpisu do rejestru zabytków woj. lubelskiego,
- innych zabytków nieruchomych, ujętych w gminnej ewidencji zabytków, które winny być objęte ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

Na terenie gminy Puchaczów nie występują zabytki uznane za pomnik historii i nie wyznaczono terenów parków kulturowych.

A. Zabytki wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego (wykaz alfabetyczny)

Obwieszczeniem Nr 1/2013 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 22 stycznia 2013 roku w sprawie wykazów zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 5 lutego 2013 r., poz. 535) na obszarze gminy Puchaczów zlokalizowane są następujące zabytki wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego.

Wykaz według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r., w odniesieniu do zabytków zlokalizowanych na obszarze gminy Puchaczów, zachowuje aktualność w dacie opracowania niniejszego Studium.

Miejscowość	Zabytek	Uwagi	Fotografia
Kolonia Ciechanki	Nr rejestru zabytków A/732 zespół dworsko-parkowy: dwór, park ze stawem i drzewostanem, w gran.wg zał. planu (działki nr ew. 361/21, 361/20)		
		Remont jest w trakcie i jego zakończenie planowane jest w roku 2021	

		Drzewostan parkowy wymaga podjęcia pilnych prac pielęgnacyjnych i leczniczych. Należy uczynić pierwotną kompozycję założenia (m.in. oś kompozycyjną prowadzącą od strony wjazdu), usunąć współczesne dysharmonijne elementy zagospodarowania.	
Puchaczów	Nr rejestru zabytków A/609 Kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim i wyposażeniem w zabytki ruchome, ogrodzenie cmentarza kościelnego z 4 kapliczkami i bramką (z metalowymi kratami), dzwonnica, drzewostan w obrębie cmentarza kościelnego, (działki nr ew. 1157)	Brak postulatów konserwatorskich w odniesieniu do ww. zabytków.	
	Stara plebania (w granicach ścian zewnętrznych)	Nie wymaga podjęcia pilnych prac konserwatorskich. Jest jednak nieużytkowana i w związku z powyższym wskazane jest znalezienie dla niej nowej funkcji, niekolidującej z zasadami ochrony konserwatorskiej zabytku.	
	Aleja prowadząca z Rynku na cmentarz przykościelny zachowana jest szczątkowo: 4 drzewa.	Zaleca się odtworzenie szpaleru drzew (po południowej stronie uliczki).	

Ww. zabytki ujęte są w Gminnej ewidencji zabytków Gminy Puchaczów (karty adresowe zostały założone dla poszczególnych obiektów).

W odniesieniu do wyżej wymienionych obszarów i obiektów, zgodnie z art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązuje uzyskanie pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m.in. na:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,

- 2) wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,
- 5) prowadzenie badań archeologicznych,
- 6) dokonanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,
- 7) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposób korzystania z tego zabytku,
- 8) umieszczenie urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- 9) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru.

Pozwolenie wydawane jest w formie decyzji administracyjnej i może zostać poprzedzone wydaniem zaleceń konserwatorskich zgodnie z odpowiednimi przepisami szczegółowymi (art. 27 oraz art. 36 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

B. Obiekty niewpisane do rejestru zabytków, ujęte w gminnej ewidencji zabytków (GEZ)

W Gminnej ewidencji zabytków gminy Puchaczów, oprócz zabytków wpisanych do rejestru, zostały ujęte:

- zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta Gminy Puchaczów - w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Miejscowość	Nr ew. nieruchomości	Zabytek	Fotografia
Ciechanki	361/18	Stodoła w zespole dworsko-parkowym pomimo bardzo złego stanu zachowania, wynikającego z ogólnego zaniedbania i wandalizmu (wycinanie segmentów drewnianej więźby dachowej) – posiada wartości architektoniczne i historyczne kwalifikujące go do podjęcia prac zmierzających do zachowania obiektu.	
Ciechanki	361/2	Spichlerz w zespole dworsko-parkowym znajduje się w dostatecznym stanie technicznym. Zalecana jest adaptacja obiektu (np. na cele magazynowe, usługi).	
Ciechanki	802	Mogiła wojenna z I wojny światowej - zaleca się usunięcie krzewów z kopca.	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

Ciechanki	785	Cmentarz wojenny z I wojny światowej - zaleca się opracowanie projekty rewaloryzacji cmentarza. Gmina złożyła wniosek o udział w programie rewitalizacji miejsc pochówku ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury.	
Jasieniec		Kapliczka otoczona jest opieką miejscowej ludności. Wobec braku zagrożeń - brak zaleceń w zakresie opieki nad zabytkiem.	
Jasieniec	86/7	Cmentarz wojenny z I wojny światowej - zaleca się opracowanie projekty rewaloryzacji cmentarza. Gmina złożyła wniosek o udział w programie rewitalizacji miejsc pochówku ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury.	
Kolonia Wesołówka (Las Jasieniecki, obręb geodezyjny Wesołówka)	2383	Mogiła wojenna z II wojny światowej. Wobec braku zagrożeń - brak zaleceń w zakresie opieki nad zabytkiem.	
Nadrybie Ukazowe	130	Cmentarz kolonistów niemieckich wymaga podjęcia prac: co najmniej oczyszczenia z samosiewów, uczytelnienia granic (ogrodzenie, wał ziemny). Należy umieścić tablicę informacyjną o obiekcie.	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów –
zmiana 2021 r.

Nadrybie-Dwór	15	Aleja lipowa - należy opracować program pielęgnacji drzew.	
Puchaczów	910/2-914, 915 (część pn.), 916-918, 1012-1041, 1042 (część), 1043-1068, 1080-1170, 2636	Układ urbanistyczny miasta: Na obszarze historycznego układu urbanistycznego zaleca się: utrzymanie historycznej linii zabudowy i ustalenie w mpzp obowiązującej linii zabudowy przy d. rynku, utrzymanie skali zabudowy (wysokość zabudowy winna być ograniczona do dwóch kondygnacji), kontynuację rewitalizacji placu rynkowego i zabudowy przyrynkowej (z możliwością kształtowania pierzei rynkowych).	
Puchaczów	1137	Kapliczka do zachowania bez zmiany lokalizacji. Pożądane jest przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich, m.in. wymiana wyprawy tynkowej i zmiana kolorystyki.	
Puchaczów	1186/2	Kapliczka otoczona jest opieką miejscowej ludności. Wobec braku zagrożeń - brak zaleceń w zakresie opieki nad zabytkiem.	
Puchaczów	1186/2	Młyn - dopuszczalna jest adaptacja zabytku.	

Puchaczów	525/1	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki z kwaterą wojenną z I wojny światowej. Zaleca się rewaloryzację mogiły. Gmina złożyła wniosek o udział w programie rewitalizacji miejsc pochówku ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury.	
Turowola	161	Kapliczka otoczona jest opieką miejscowej ludności. Wobec braku zagrożeń - brak zaleceń w zakresie opieki nad zabytkiem.	

Zabytki nieruchome niewpisane do rejestru, ujęte w gminnej ewidencji zabytków (GEZ), zgodnie z art. 3 ust. pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami winny być objęte ochroną ustaloną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W odniesieniu do zabytków ujętych w GEZ - w przypadku prowadzenia prac polegających na budowie (m.in. odbudowie, rozbudowie i nadbudowie) lub rozbiórce – wymagane jest uzgodnienie ww. prac z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39 ust. 3 ustawy z dn. 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.) oraz art. 7 i 8.3. ustawy z dn. 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zmianie niektórych innych ustaw).

Uwaga:

Ujęte w gminnej ewidencji zabytków **cmentarze, groby i mogiły wojenne** - objęte są również ochroną na podstawie **ustawy o grobach i cmentarzach wojennych** z dn. 28 marca 1933 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2337). Zgodnie z przepisami ww. ustawy:

1. Przeprowadzanie robót ziemnych, wznoszenie pomników i innych urządzeń na cmentarzach i grobach wojennych wymaga zezwolenia wojewody. (art. 5). Koszty utrzymania grobów i cmentarzy wojennych ponosi Skarb Państwa. (art. 6 ust. 2)
2. Wojewoda może powierzyć gminie obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych z jednoczesnym przekazaniem odpowiednich funduszy, o ile gmina lub powiat nie przejmie obowiązku bezpłatnie. (art. 6 ust. 3)
3. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może powierzyć fundacjom, stowarzyszeniom i instytucjom społecznym, za ich zgodą, obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. (art. 6 ust. 4)

4. Bezpośredni dozór nad stanem grobów i cmentarzy wojennych sprawuje gmina, jeżeli czynności dozoru nie poruczono zrzeszeniom i organizacjom społecznym w myśl art. 6 ust. 4. (art.7).

C. Stanowiska archeologiczne na obszarze gminy Puchaczów (wykaz alfabetyczny)

Wykaz stanowisk archeologicznych zgodnie z rozdziałem 2.4.1. Najstarsze ślady osadnictwa. Wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Planowane w obrębie stanowisk archeologicznych duże zamierzenia inwestycyjne m.in. związane z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu – wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla ww. typów inwestycji.

Na obszarze całego obszaru objętego Studium obowiązujący jest przepis art. 32 ust. 1 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoby prowadzące roboty budowlane lub ziemne, które odkryły przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, a jeśli nie jest to możliwe Wójta Gminy Puchaczów.

Jednocześnie, poszukiwanie zabytków archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych – wymaga pozwolenia LWKZ w Lublinie (cyt. wyżej art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Uwaga:

Niezależnie od powyższych ogólnych warunków ochrony stanowisk archeologicznych, postuluje się badania archeologiczne:

- terenu wzgórza, na którym położone było fortalicjum, a następnie zabudowa rezydencyjno - obronna i rezydencyjna (zamek, dwór, pałac),
- placu rynkowego pod kątem zachowania reliktyw zabudowy na płycie rynku (uwidocznionej na mapie Heldensfelda) - badania te winny poprzedzić prace projektowe w obrębie dawnego rynku.

5.6. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Niekorzystne z punktu widzenia rolnictwa zmiany w strukturze agrarnej wskazują, że w gminie kontynuowane będą przemiany charakterystyczne dla terenów poddanych silnym procesom urbanizacyjnym. Wzrost zainteresowania m.in. terenami budowlanymi, możliwością prowadzenia działalności gospodarczej (rozwój funkcji poza rolniczych) spowoduje, że w okresie 10-15 lat z ogólnej powierzchni użytków rolnych ubędzie ok. 30%.

Procesowi temu sprzyjać będzie przede wszystkim rozwój funkcji kopalnianej i przemysłu działającego w oparciu o wynikające z tego zaplecze surowcowe.

Wraz z rozwojem funkcji nierolniczych należy podejmować działania umożliwiające uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwoliłby na produkcję zdrowej żywności, zwłaszcza do spożycia w stanie nieprzetworzonym. Działania zmierzające do poprawienia warunków dla produkcji rolniczej muszą być prowadzone nie tylko w sferze kompleksu gospodarki żywnościowej, ale przede wszystkim we wszystkich działach obsługi rolnictwa. Jednocześnie technologie stosowane w rolnictwie nie powinny ograniczać innych form działalności, a przede wszystkim nie powodować pogorszenia warunków życia w otoczeniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej. O przyjętej strukturze upraw i stosowanych technologiach decydować będzie głównie rynek. Zasadniczą, stosowaną technologią będzie rolnictwo intensywne z zastosowaniem nawożenia mineralnego i chemicznej ochrony roślin. Istnieje potrzeba i odpowiednie uwarunkowania do wprowadzenia rolnictwa, które może być alternatywą rozwoju gospodarstwa rodzinnego o mniejszym areale. O możliwościach wdrożenia technologii rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego, tak szeroko propagowanych przez przyrodników, zdecyduje przede wszystkim efektywność tego kierunku produkcji, w tym zapotrzebowanie na produkty żywności oraz warunki ich zbytu po cenach adekwatnych do poniesionych kosztów i nakładów pracy. Zasoby siły roboczej w rolnictwie pozwalają na podjęcie technologii proekologicznych. Gmina ma bardzo duże możliwości produkcyjne, wykorzystanie których zależeć będzie m.in. od kompleksu zabiegów w ramach restrukturyzacji struktury agrarnej, ale także od ilości nowych miejsc pracy w działach pozarolniczych.

Struktura agrarna w gminie jest gorsza niż w województwie, znaczny odsetek gospodarstw nie spełnia wymogów gospodarstwa towarowego. Zmiany społeczno-gospodarcze w kraju, konieczność dostosowywania do norm europejskich spowoduje, że część gospodarstw ulegnie likwidacji. Szacuje się, że działy specjalne produkcji rolnej pozwolą na utrzymanie 4 osobowej rodziny już przy powierzchni 3 ha, natomiast gospodarstwa o profilu ogólnorolnym powinny w nieodległym czasie osiągnąć powierzchnię ok. 20 ha, by zapewnić utrzymanie takiej samej rodziny. Pomimo niekorzystnych tendencji w strukturze agrarnej należy oczekiwać pozytywnych efektów restrukturyzacyjnych. Istnieją przesłanki, by sądzić, że rolnictwo wzmocni swoją efektywność na części obszaru gminy. Najlepsze warunki występują we wsiach: Stara Wieś, Brzeziny, Ostrówek i Ciechanki. W obszarze gminy, ze względu na cechy i walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna obowiązywać racjonalna i oszczędna gospodarka użytkami rolnymi. Jednym ze sposobów poprawy efektywności rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest zmiana w strukturze użytkowania ziemi polegająca na powiększaniu gospodarstw rolnych w taki sposób, aby były to gospodarstwa towarowe. Tereny najniższych klas bonitacyjnych (jeśli wypadną z produkcji rolnej) oraz gleby zdegradowane i nieużytki, o ile nie są wykorzystywane dla potrzeb związanych z zainwestowaniem, należy bezwzględnie przeznaczyć pod zalesienie lub inne cele ekologiczne. Należy podkreślić, że w tym obszarze (mała lesistość, duże przestrzenie łęgowe) zalesienia mają swoje uzasadnienie (poza gospodarczym) – ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe.

W uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa występują także inne czynniki ograniczające jego modernizację, których przełamanie lub zmiana jest niezbędna dla poprawy szans ekonomicznych gospodarstw rolnych. Należą do nich:

- słaba infrastruktura techniczna większości wsi i terenów wiejskich
- niskie dochody ludności rolniczej, utrudniające inwestowanie,
- trudności w zbyciu produktów rolnych,
- likwidacja i powszechny stan upadku ośrodków (terenów) obsługi rolnictwa.

Działania strategiczne gminy winny być ukierunkowane na wspieranie:

- zrzeszania się producentów rolnych – celem tworzenia silnej bazy produkcyjnej i inwestycyjnej,
- procesów rekonstrukcji rolnictwa w celu zwiększenia jego towarowości,
- organizacji giełd i terenów urządzonych dla obsługi rolnictwa.

Poprawa możliwości i warunków zbytu może mieć miejsce przy właściwym dostępie gospodarstw do rynku zbytu – jedną z głównych dróg jest organizacja giełd rolnych i tworzenie towarzystw gospodarczych. W przyszłości ważną rolę odgrywać też powinna spółdzielczość rolników. Grupom takim niezależnie od nazwy, powinno udzielać się pomocy doradczej i finansowej.

Do określonych ekologicznych wymogów gospodarowania należy dostosować całą infrastrukturę rolnictwa oraz sposób zagospodarowania i urządzenia obszarów wiejskich.

Chodzi tu m.in. o:

- mechanizację procesów produkcyjnych w rolnictwie,
- zaplecze techniczne,
- budownictwo inwentarskie,
- zaopatrzenie wsi i rolnictwa w wodę.

W obsłudze gospodarki rolnej powinno dążyć się do utrzymania zorganizowanych form zaplecza i terenów obejmujących zainwestowanie: baz, składów, magazynów, chłodni, suszarni i elewatorów, drobnego przetwórstwa i innych składników niezbędnego majątku trwałego i obiektów związanych z potrzebami.

Warunki rozwoju gospodarki leśnej zawarte są w rozdziale

5.7. System transportowy

5.7.1. Komunikacja kolejowa

Studium zakłada utrzymanie dotychczasowego sposobu funkcjonowania linii kolejowej przebiegającej przez obszar gminy z założeniem poprawy bezpieczeństwa jej funkcjonowania.

W opracowaniu uwzględniono przebieg nowego odcinka linii kolejowej relacji Łęczne – LW Bogdanka. Linia służyć będzie przede wszystkim do transportu węgla z kopalni „Bogdanka” do terenu planowanej Elektrowni.

5.7.2. Komunikacja drogowa

Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej

- Modernizacja i przebudowa istniejącej drogi krajowej nr 82 z realizacją nowego fragmentu przebiegu z ominięciem wsi Stara Wieś i Turowola Kolonia, częściowo po śladzie drogi gminnej nr 105275L.
- Szerokość drogi krajowej nr 82 musi spełniać wymagania obowiązujące na podstawie przepisów odrębnych.
- Obsługa komunikacyjna terenów przyległych do drogi krajowej nr 82 z dróg niższych klas z zachowaniem wymagań dotyczących powiązań, parametrów oraz odległości pomiędzy skrzyżowaniami zawartych w obowiązujących przepisach prawnych.
- Budowa drogi w kierunku gminy Milejów
- Budowa nawierzchni twardej na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej.
- Poprawa stanu technicznego nawierzchni na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych.
- Budowa nowych elementów układu drogowego dla obsługi istniejącej zabudowy rozproszonej.

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach powiatowych w obszarach zabudowy należy wybudować chodniki i zatoki dla komunikacji zbiorowej, a także modernizować i rozbudowywać oświetlenie uliczne.

5.7.3. Komunikacja publiczna

Przewozy pasażerskie wewnątrz i na zewnątrz gminy będą realizowane trasami komunikacji zbiorowej autobusowej. Uzupełniającą rolę w obsłudze gminy w relacjach wewnętrznych pełnić będzie podsystem rowerowy.

5.7.4. Techniczne zaplecze motoryzacji.

Stacje paliw

Adaptuje się istniejące stacje paliw oraz dopuszcza się lokalizację nowych na terenach gdzie będą spełnione przepisy szczegółowe przewidziane dla stacji paliw. W uwarunkowaniach gospodarki rynkowej o rozmieszczeniu i ilości usług w zakresie stacji paliw będzie decydował rynek popytu i podaży.

Stacje obsługi samochodów

Adaptuje się istniejące zakłady rzemieślnicze świadczące usługi w zakresie obsługi samochodów i maszyn rolniczych oraz przewiduje się możliwość lokalizacji nowych obiektów w zależności od potrzeb na terenach przewidzianych pod aktywizację gospodarczą oraz w terenach zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, na których przewiduje się dopuszczenie usług.

W uwarunkowaniach gospodarki rynkowej o rozmieszczeniu ilości usług w zakresie obiektów obsługi samochodów i maszyn rolniczych będzie decydował rynek popytu i podaży.

Parkowanie

Parkowanie samochodów przewiduje się na terenach działek przewidzianych pod różne formy zabudowy. Za główną zasadę polityki parkingowej należy przyjąć takie uwarunkowanie dla realizacji każdego obiektu mieszkalnego, usługowego, miejsc pracy, które rozwiązywać będzie problem miejsc do parkowania w ilości niezbędnej do jego funkcjonowania wg standardów założonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Jako minimalne przyjmuje się następujące ilości miejsc parkingowych:

- Dla zabudowy mieszkaniowej: 1 miejsce garażowo–parkingowe na 1 lokal mieszkalny
- Dla zabudowy siedliskowej: 1 miejsce garażowo–parkingowe na 1 mieszkanie + min. 2 miejsca dla sprzętu rolniczego
- Dla terenów aktywności gospodarczej i usług: 1 miejsce parkingowe na 20 m² powierzchni podstawowej funkcji lub 1 miejsce na 3 zatrudnionych + miejsca dla klientów (wg przyjętej technologii)

5.8. Infrastruktura techniczna

5.8.1. Elektroenergetyka

Cele wiodące rozwoju systemu elektroenergetycznego

- Poprawa pewności zasilania.
- Zwiększenie możliwości przesyłu mocy i energii elektrycznej
- Podniesienie standardów zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną

Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

Przyjmuje się następujące kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego :

- Adaptacja istniejących linii napowietrznych WN-110 kV.
- Wyznaczenie rezerw terenu dla linii napowietrznych WN 110 kV i 400 kV stanowiących wyprowadzenia energii elektrycznej z projektowanej elektrowni w Zawadowie
- Adaptacja istniejących linii napowietrznych SN nie kolidujących z docelowym zagospodarowaniem terenu
- Rozbudowa sieci średniego napięcia i niskiego napięcia na terenach nowego zagospodarowania i na terenach posiadających deficyt mocy
- Realizacja nowych stacji transformatorowych w wykonaniu słupowym, a na terenach o dużej gęstości zabudowy w wykonaniu wewnętrznym, wolnostojącym lub wbudowanym w obiekty usługowe
- Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii elektrycznej (słonecznej, wodnej, wiatrowej, itd.

- Realizacja sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć, w tym obejmująca budowę dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm – Lublin Systemowa z korytarzem technologicznym, dla których dopuszcza się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wynikającą z istniejących uwarunkowań, o nie więcej niż 50,0 m w porównaniu do przebiegu wskazanego w studium.

Wyznaczenie pasów technologicznych linii napowietrznych NN, WN i SN zgodnych z:

- a) Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 marca 1999 r. w sprawie obowiązku stosowania niektórych Polskich Norm (Dz.U. nr 22, poz 209) w zakresie obowiązku stosowania PN-E-05100 z 1998 r. Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa.
- b) Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalnych poziomów promieniowania, jakie mogą występować w środowisku oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania (Dz. U. nr 107 poz. 676).
- c) Ustawą z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.).
- d) Dla linii napowietrznych 110 kV i 400 kV przewiduje się wyznaczenie pasów technologicznych o wielkości 2x20 m od osi linii, dla linii 400 kV - 2x35 m.

Na terenie wyznaczonych pasów technologicznych dla linii wysokich i najwyższych napięć obowiązują ograniczenia użytkowania polegające na:

- uzgadnianiu warunków lokalizacji obiektów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi,
- zakazie lokalizowania budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi; w indywidualnych przypadkach, odstępstwa od tej zasady możliwe do pozyskania zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zakazie kwalifikacji terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną, z wyłączeniem terenów aktywności gospodarczej wskazanych na rysunku studium,
- zakazie sadzenia drzew oraz roślinności wysokiej,
- ograniczeniu zalesiania terenów rolnych znajdujących się w pobliżu linii,
- ograniczeniu lokalizacji budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych, ich lokalizacja możliwa wyłącznie z uwzględnieniem przepisów odrębnych,
- dopuszczeniu prac eksploatacyjnych, remontowych i modernizacyjnych na linii najwyższych napięć,
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę zrealizowanej linii oraz ewentualną przyszłościową budowę nowej linii na jej miejscu; realizacja inwestycji po trasie

- istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach,
- dopuszczeniu realizacji zadań przez inne podmioty, związanych z remontem, modernizacją lub budową i przebudową infrastruktury krzyżującej istniejącą linię z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

Odnawialne źródła energii

W studium ustala się, że urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW łącznie z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu mogą być realizowane jako alternatywne zagospodarowanie na obszarach przemysłowych i wszelkiej aktywności gospodarczej, a także na terenach obsługi technicznej i obiektów infrastruktury technicznej.

Szczegółowe zasady i warunki wynikające z ochrony zabudowy i środowiska przyrodniczego w przypadku realizacji takich obiektów należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wszelkie obiekty budowlane o wysokości równej i większej 50 m n.p.t. przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę podlegają zgłoszeniu do właściwego organu nadzoru nad lotnictwem wojskowym, a obiekty o wysokości równej i większej 100 m n.p.t. przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę podlegają zgłoszeniu do właściwego organu nadzoru nad lotnictwem cywilnym.

5.8.2. Telekomunikacja

Cele wiodące systemu telekomunikacyjnego

- Poprawa standardów łączności telefonicznej.
- Pełne zaspokojenie potrzeb na łącza telefoniczne.
- Rozwój usług ponadpodstawowych.

Kierunki rozwoju systemu telekomunikacyjnego

- Rozbudowa urządzeń telekomunikacyjnych (central, stacji bazowych) w celu umożliwienia docelowego zaspokojenia potrzeb.
- Rozbudowa na terenach nowego zainwestowania oraz na terenach posiadających niedostateczną gęstość, sieci telekomunikacyjnych magistralnych i rozdzielczych w postaci kabli telefonicznych doziemnych lub na terenach o dużej gęstości zabudowy kanalizacji telefonicznej.
- Rozwój usług ponadpodstawowych świadczonych przez operatorów.

5.8.3. Systemy zaopatrzenia w wodę

Cele i zasady rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Podstawowym celem rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę na obszarze gminy jest poprawa standardów dostawy wody dla poszczególnych odbiorców uwzględniająca:

- Maksymalne wykorzystanie grupowych wodociągów wiejskich dla zaopatrzenia
- w wodę istniejącego i planowanego zainwestowania na obszarze gminy.
- Wzrost niezawodności dostawy wody do poszczególnych odbiorców,
- Poprawę bezpieczeństwa przeciwpożarowego na obszarze gminy,
- Racjonalne zagospodarowanie udokumentowanych zasobów wód podziemnych poprzez zapewnienie warunków dla właściwej ochrony jakości i ilości wód pobieranych z istniejących ujęć dla potrzeb gminy.
- Preferowanie polityki zmierzającej do racjonalnego wykorzystywania wody dla celów produkcyjnych (eliminowanie technologii wodochłonnych)
- Utrzymanie w eksploatacji lokalnych systemów wodociągowych funkcjonujących na terenach na terenach istniejących zakładów produkcyjnych.

W zagospodarowaniu należy uwzględniać wymagania wynikające z przepisów w sprawie ochrony przeciwpożarowej, odnoszące się m.in. do zaopatrzenia w wodę, dróg pożarowych, ich parametrów, ilości, rodzaju i sposobu rozmieszczenia zewnętrznych hydrantów przeciwpożarowych na sieci wodociągowej.

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

W studium zakłada się, że w okresie perspektywicznym i kierunkowym podobnie jak aktualnie podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu gminy w wodę spełniały będą istniejące grupowe wodociągi wiejskie.

5.8.4. Gospodarka ściekowa

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ściekowej

Jako główne cele i zasady dla rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy przewiduje się:

- Poprawę standardów odprowadzania ścieków sanitarnych poprzez rozwój zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej przeznaczonych dla obsługi istniejących i planowanych skoncentrowanych zespołów zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, składowej i magazynowej) oraz zabudowy położonej w strefach ochronnych ujęć zbiorczych systemów wodociągowych.
- Rozwój lokalnych urządzeń kanalizacji sanitarnej przeznaczonych do gromadzenia lub oczyszczania cieków na terenach z zabudową rozproszoną położoną poza zasięgiem stref ochronnych ujęć zbiorczych systemów wodociągowych.
- Poprawę standardów odprowadzania ścieków deszczowych poprzez zabezpieczenie możliwości realizacji na terenach przeznaczonych pod skoncentrowane zespoły zabudowy, lokalnych sieci kanalizacji deszczowej wyposażonych w wymagane urządzenia do podczyszczania wód deszczowych.
- Utrzymanie powierzchniowego odprowadzania wód deszczowych na pozostałym obszarze gminy.
- Eliminację istniejących zagrożeń dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych występujących na obszarze gminy i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

- Dostosowanie rozwoju systemów kanalizacyjnych do uwarunkowań rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Kierunki rozwoju systemu gospodarki ściekowej

Gmina posiada zbiorowe systemy kanalizacji sanitarnej, oraz lokalne systemy kanalizacyjne bazujące na zbiornikach bezodpływowych, które nie zapewniają dostatecznych standardów obsługi i są przyczyną wzrastającego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Potrzeba rozbudowy zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej dla gminy staje się zadaniem priorytetowym.

W studium przewiduje się potrzebę dalszej rozbudowy zbiorczego gminnego systemu kanalizacji sanitarnej obejmującego swoim zasięgiem obsługi wszystkie istniejące i planowane tereny skoncentrowanej zabudowy na obszarze gminy. W okresie przejściowym, do czasu realizacji zbiorczego systemu kanalizacji na terenach przewidzianych do obsługi tym systemem oraz na terenach z rozproszoną zabudową położoną poza zasięgiem zbiorczej kanalizacji dopuszcza się odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych. Dla zabudowy rozproszonej położonej poza zasięgiem stref ochronnych ujęć wodociągów grupowych dopuszcza się odprowadzanie ścieków do lokalnych przydomowych oczyszczalni ścieków realizowanych z zachowaniem obowiązujących przepisów szczególnych.

W studium dopuszcza się powierzchniowe odprowadzanie wód opadowych do gruntu lub pobliskich cieków. Na terenach zespołów zwartej zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, składowej i magazynowej) dopuszcza się możliwość realizacji lokalnych sieci kanalizacji deszczowej wyposażonej w urządzenia do podczyszczania wód opadowych.

5.8.5. Systemy gospodarki ciepłej i gazyfikacji

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ciepłej i gazyfikacji

Przewiduje się następujące cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ciepłej:

- Poprawę standardów gospodarki ciepłej poprzez dalszy rozwój gazyfikacji na obszarze istniejącego i planowanego zainwestowania oraz rozszerzenie zastosowania gazu ziemnego dla celów grzewczych.
- Poprawę warunków ochrony środowiska na obszarze gminy poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń spalin oraz ograniczenie uciążliwości odpadów paleniskowych.
- Poprawę efektywności ekonomicznej gospodarki energetycznej w gminie.
- Dostosowanie rozwoju systemu gazowniczego do planu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Kierunki rozwoju gospodarki ciepłej i gazyfikacji

W studium przewiduje się adaptację istniejącego układu przesyłowego sieci średnioprężnych oraz dalszą jego rozbudowę w celu zapewnienia możliwości dostawy gazu do istniejących i planowanych zespołów zabudowy. Dalszy rozwój gazyfikacji uwzględniający rozszerzenie zastosowania gazu dla celów grzewczych umożliwi zmniejszenie ilości źródeł ciepła spalających paliwa stałe. Pozwoli to na:

- podniesienie standardów obsługi ciepłej na obszarze gminy,

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zmniejszenie ilości odpadów paleniskowych.

W studium zabezpiecza się trasy przebiegu gazowej sieci wysokoprężnej z zachowaniem wymaganych stref bezpieczeństwa:

- 2xDN450 na estakadzie do miasta Łęczna
- 2xDN200 na estakadzie do KWK Bogdanka.

Od zlikwidowanych odwiertów poszukiwawczych wyznacza się strefę wolną od zabudowy o promieniu równym 5 m.

Rurociągi przesyłowe dalekosiężne

Na terenie gminy Puchaczów planowany jest przebieg rurociągu przesyłowego dalekosiężnego (ropociąg), który łączyłby systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce. Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm i przebiegać będzie przez południowy i zachodni kraniec gminy, głównie przez tereny niezainwestowane.

Zaleca się ograniczenie lokalizacji:

- nowych budynków mieszkalnych w odległości 65 m od osi ropociągu;
- budynków użyteczności publicznej w odległości minimum 100 m od osi ropociągu.)

5.8.6. Gospodarka odpadami

Cele i zasady rozwoju gospodarki odpadami

- Promocja selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania.
- Zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych z jednoczesnym zmniejszeniem ich ilości w wyniku wprowadzania technologii mało odpadowych i bezodpadowych.
- Nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

Kierunki rozwoju gospodarki odpadami

W opracowywanym studium przewiduje się utrzymanie i rozwój dotychczasowego dwustopniowego systemu gospodarki odpadowej z wywozem odpadów na składowisko usytuowane poza obszarem gminy.

W planowanym rozwoju systemu gospodarki odpadowej przewiduje się ponadto:

- Promocję selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania i gromadzenia.
- Zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych.
- Zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez promowanie technologii mało-odpadowych.
- Prawidłowe zagospodarowanie terenów dla lokalnych punktów gromadzenia odpadów.
- Nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

6.OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

6.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Na rysunku Studium wyznacza się obszary szczególnego zagrożenia powodzią (tereny zalewowe). W celu ochrony przeciwpowodziowej:

- Dopuszcza się prowadzenie robót konserwacyjnych na wodach istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa i urządzeń melioracji wodnych,
- Dopuszcza się budowę obiektów hydrotechnicznych w korytach rzek,
- Zakazuje się nowej zabudowy w dolinach rzecznych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, za wyjątkiem obszarów wyznaczonych na rysunku Studium,
- Zakazuje się zabudowy działek w odległości mniejszej niż 4,0 m i ich grodzenia w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej cieków wodnych,
- Zakazuje się zalesiania i zadrzewiania gruntów przyległych do cieków naturalnych w odległości mniejszej niż 3 m od górnej krawędzi skarp,
- Nakazuje się zachowania istniejących rowów melioracyjnych,
- Nakazuje się utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych przez właścicieli gruntów, w granicach, których się znajdują,
- Dopuszcza się wykonanie inwestycji kolidujących z siecią drenarską pod warunkiem jej przebudowy na koszt inwestora.

6.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy Puchaczów nie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Nie dotyczy to "terenów szkód górniczych", który objęty jest odrębnymi ustaleniami z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze.

W przypadku stwierdzenia obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych, jej granice oraz odpowiednie zasady zagospodarowania należy ustalić w planach miejscowych.

7. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

7.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, które wymagają stosownej zgody następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w świetle przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagają przeznaczane na cele nierolnicze, grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III, grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa, pozostałe grunty leśne. Przeznaczenie tych gruntów na cele inne niż rolne i leśne, wymaga uzyskania zgód właściwych w tym zakresie organów administracji publicznej.

7.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Potrzeba przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości może wystąpić na obszarach wskazanych do objęcia planami miejscowymi. Potwierdzenie zasadności, określenie granic terenów wymagających scalenia i podziału, uściślenie warunków scaleń i podziału nieruchomości, nastąpi na etapie sporządzania planu miejscowego.

7.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na terenie gminy Puchaczów nie przewiduje się rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

7.4. Obszary przestrzeni publicznej

Obszar przestrzeni publicznej to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Do obszarów przestrzeni publicznej należą ogólnie dostępne tereny zieleni, tereny, miejsca, obiekty turystyki, sportu i rekreacji, kultury, sakralne, jak: parki, skwery, miejsca uczczenia

pamięci, cmentarze, świetlice, domy kultury, miejsca ekspozycji, wystawy, muzea, kościoły, z bezpośrednim otoczeniem.

Na terenie gminy Puchaczów nie zachodzi konieczność sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla przestrzeni publicznych.

7.5. Wnioski do aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego

W zakresie rozwoju przestrzennego gminy jego kierunki i zasady wynikają z polityki rozwojowej przyjętej w niniejszym dokumencie Studium. Dotychczasowe dokumenty planistyczne, tj. plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają powierzchniowo cały jej obszar. Obecne uregulowania ustawowe pozwalają ograniczyć opracowanie planów do terenów niezbędnych lub uzasadnionych potrzebami rozwojowymi. Stąd dokonano analizy potrzeb w tym zakresie i wyznaczono obszary jako konieczne do zaktualizowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które opracowane w skali 1:10 000 lub według przepisów nieaktualnej ustawy wymagają przystosowania do obecnych potrzeb.

7.5.1. Obszary wskazane do opracowania i aktualizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000

Gmina Puchaczów posiada pokrycie planami miejscowymi w całości dla terenów zlokalizowanych w granicach administracyjnych, co umożliwia pełną koordynację czasoprzestrzenną realizacji zamierzeń inwestycyjnych. Z upływem czasu i zgłaszaniem nowych wniosków i potrzeb inwestycyjnych plany te poddawane są okresowym zmianom dostosowawczym, zgodnie z kierunkami i wskaźnikami dotyczącymi zagospodarowania terenów.

Rozwój gospodarczy gminy wymusza wyznaczenie nowych terenów rozwojowych, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, jak i mieszkaniowej. Obszary o szczególnym przeznaczeniu wymagają sporządzenia miejscowych planów, które umożliwią ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, bądź ich zmiany sporządzane będą wedle rozwoju i potrzeb społeczności lokalnej. Na załączonym schemacie pokazano tereny dla których opracowania aktualizacji i zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego są w trakcie oraz tereny w miejscowościach Brzeziny, Puchaczów, Turowola, Turowola Kolonia i obszar rekreacyjny Ciechanki dla których takie opracowanie powinno zostać wdrożone.

7.6. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Filary ochronne dla terenów górniczych w gminie Puchaczów nie zostały ustalone. W przypadku ich ustanowienia w trybie przepisów odrębnych, należy jego granice oraz odpowiednie zasady zagospodarowania uwzględnić w planach miejscowych.

7.7. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Puchaczów nie są zlokalizowane pomniki zagłady i ich strefy ochronne w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

7.8. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Rekultywacja i rehabilitacja to działania mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdewastowanym i zdegradowanym poprzez działalność człowieka. Do przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji wskazuje się:

- obszary leśne z drzewostanem na siedliskach zdegradowanych,
- zdegradowane zabytki architektury i zespołów urbanistycznych poprzez zabiegi przywracające im wartość użytkową jaką jest rewaloryzacja i rewitalizacja, która dosłownie znaczy: przywrócenie do życia, ożywienie,
- wszystkie wyrobiska pozostałe po eksploatacji surowców naturalnych poprzez ich rekultywację w kierunku, rolnym, leśnym, łaskowym lub wodnym,
- wymianę, likwidację wyeksploatowanych elementów infrastruktury, jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne (w miarę możliwości rozważyć należy zamianę na linie kablowe), telekomunikacyjne, przewody wodociągowe.

Remediacja to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Na terenie gminy Puchaczów nie występują obszary wymagające remediacji.

7.9. Obszary zdegradowane

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Na terenie gminy Puchaczów nie wskazuje się obszarów zdegradowanych. Studium dopuszcza wyznaczenie obszaru zdegradowanego zgodnie z przepisami odrębnymi.

7.10. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Przez tereny zamknięte rozumie się, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi, tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. Na terenie gminy Puchaczów nie występują tereny zamknięte ani ich strefy ochronne.

8. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM STUDIUM

Wstępne analizy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Puchaczów: stanu prawnego i aktualnych uwarunkowań oraz potrzeb rozwoju, wykazały konieczność wprowadzenia zmian merytorycznych w dokumencie, obejmujących:

- dostosowanie zasad zagospodarowania terenów na obszarze gminy do zmieniających się przepisów prawa;
- zwiększenie potrzeb gminy w zakresie wyznaczenia nowych terenów do kształtowania zabudowy z uwzględnieniem podziału w zależności od pełnionej funkcji;
- konieczność uregulowania kwestii terenów rozwojowych w skali gminy;
- dostosowanie zapisów Studium do zmieniających się uwarunkowań infrastrukturalnych związanych z rozbudową poszczególnych systemów oraz wyznaczeniem kierunków dalszych zmian.

Ponadto, w zmianie Studium uwzględniono aktualne przepisy określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz strategii rozwoju gminy. Poszczególne ustalenia uwzględniają zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmują pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej.

Wobec gminy Puchaczów w Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego uznaje za konieczne:

- w zakresie środowiska kulturowego: utrzymanie harmonijnej, nawiązującej do tradycji zabudowy,
- w zakresie środowiska przyrodniczego: ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, w tym obszarów znajdujących się w granicach Poleskiego Parku Narodowego, korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym, łączącego Nadwieprzański Park Krajobrazowy i Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszarów NATURA 2000, obszarów objętych programem "zielonego pierścienia" wokół miasta Łęczna, dolin rzecznych i zwartych terenów leśnych,

- rekultywację terenów szkód górniczych,
- ustanowienie obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407, między innymi pod miejscowością Puchaczów.
- w zakresie ochrony i kształtowania przestrzeni krajobrazowej: szczególna ochrona i oszczędne wykorzystanie przestrzeni nieurbanizowanej,
- w zakresie stref ochrony krajobrazu wizualnego: ochrona panoram i otwarcie widokowych, zwłaszcza w kierunku rzeki Wieprz,
- w zakresie rolnictwa: przeciwdziałanie rozproszonemu zabudowy i ochronę terenów o wysokiej bonitacji gleb,
- w zakresie turystyki: rozwój funkcji wypoczynkowej na obszarze gminy,
- w zakresie infrastruktury:
 - **komunikacja:** modernizacja drogi krajowej nr 82 relacji Lublin-Cyców-Włodawa,
 - **zaopatrzenie w wodę:** zapewnienie wszystkim odbiorcom stałego dostępu do dobrej jakości wody pitnej,
 - **odprowadzanie ścieków:** poprawa stanu sanitarnego poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników ścieków,
 - **gospodarka odpadami:** dostosowanie do ustaleń zawartych w "Planie gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017".

Materialy źródłowe:

1. Strategia rozwoju gminy Puchaczów 2018-2025
2. Ekofizjografia podstawowa gminy Puchaczów opracowana w 2007 roku przez Biuro Projektów Urbanistyki i Architektury EM Sp z o.o. w Lublinie przez mgr Zbigniewa Borchulskiego
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów uchwalony Uchwałą Rady Gminy Puchaczów nr IV/30/2002 z dnia 30 grudnia 2002.
4. Dzieje Lubelszczyzny, t. III, Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w Średniowieczu, oprac. S. Karaś, PWN W-wa 1983.
5. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Regionalnych.
6. Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Puchaczów przyjęta Uchwała Nr XXI/143/16 Rady Gminy Puchaczów z dnia 15 lipca 2016 r.
7. Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 – Lublin 2016;
8. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2015 r., poz. 5441);
9. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2030 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXIV/559/2013 z dnia 24 czerwca 2013r;
10. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;
11. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Puchaczów – 2010 z późniejszymi zmianami;
12. Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000.
13. Urząd Gminy Puchaczów - wnioski indywidualne o zmianę przeznaczenia terenów w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puchaczów.
14. Monitoringi przyrodnicze i inwentaryzacja przyrodnicza dla zadania: „Budowa elektroenergetycznej linii napowietrznej 2x400 kV Chełm – Lublin Systemowa” Raport kwartalny z realizacji prac za okres grudzień 2016- listopad 2017;
15. <http://razemkuprzedsiębiorczosci.powiatleczynski.pl>
16. <http://www.puchaczow.pl>
17. <http://www.lw.com.pl>